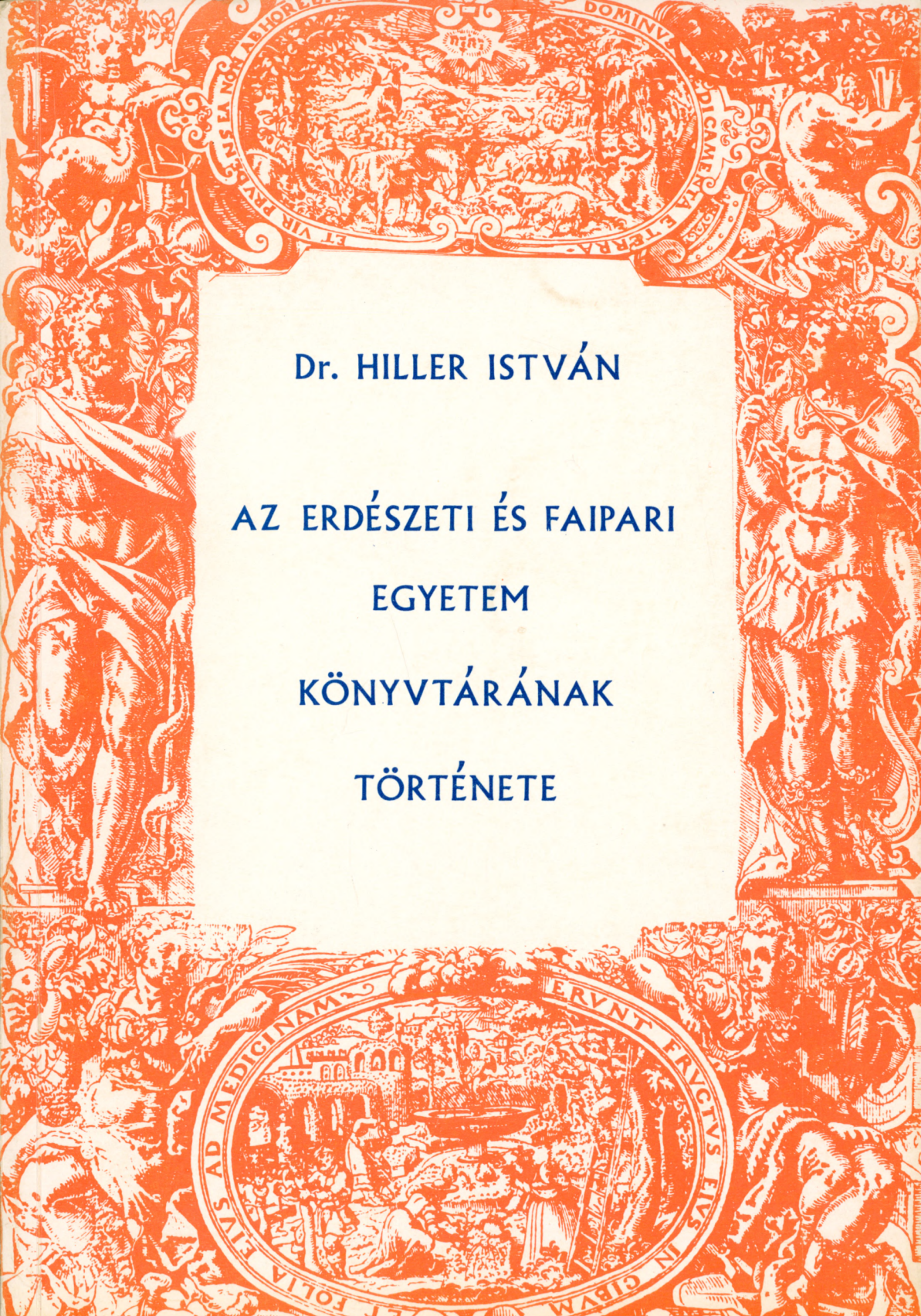

Dr. HILLER ISTVÁN

AZ ERDÉSZETI ÉS FAIPARI EGYETEM KÖNYVTÁRÁNAK TÖRTÉNETE

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

ERDÉSZETI ÉS FAIPARI EGYETEM

Dr.Hiller István

HAZÁNK ELSŐ SZAKKÖNYVTÁRÁNAK KIALAKULÁSA
AZ ERDÉSZETI ÉS FAIPARI EGYETEM KÖNYVTÁRÁNAK TÖRTÉNETE

Kézirat

OEE Könyvtár
Áll.Ell. 2019

1303/L2019

11/3

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
KÖNYVTÁRA

Sopron, 1975.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A kiadásért felelős az Erdészeti és Faipari Egyetem rektora
Megrendelve: 1975. IV. 3. Példányszám: 500
Készült rotaprint eljárással 215 oldalon 65 ábrával
Erdészeti és Faipari Egyetem Jegyzetsokszorosító Részlege
Müszaki vezető: Dr. Pankotai Gábor

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

ELSŐ FEJEZET (1735-1808)

Az Erdészeti és Faipari Egyetem Könyvtárának müemlék könyv- és folyóiratállománya szerves részét képezte az egykori selmecbányai Akadémia könyvtári anyagának, amely hazánk első szakkönyvtára volt. E könyvtár eredete az 1735. esztendőre nyulik vissza, amikor III. Károly király Selmecbányán bányaiskolát hozott létre. A bányaiskola alapitásáról, eredetéről és jellegéről is sokáig vita folyt. Hosszu ideig téves nézetek terjedtek el az iskola alapitásával kapcsolatosan. Ezeket első izben Tárczy Hornoch Antal professzor cáfolta meg 1941-ben megjelent nagy tanulmányában. Ugyanitt részletesen megirja az alapitás történetét is.[1] Nem volt egységes felfogás az iskola jellegéről sem. Hóman Bálint 1934-ben az akkori középiskolákhoz hasonlitotta, ugyanakkor mások a bányaiskola felállitásától számitották a hazai bányászati felsőoktatás kezdetét.[2] Mihalovits János szerint, ha az iskola fogalmi körének ismérvei gyanánt a szisztematikusan összeállitott fix tanrendet, együttesen hallgatott elméleti előadásokat, rendszeres vizsgákat és mindezek állandó ellátásával megbizott tanszemélyzetet fogadunk el, ugy az első magyar bányászati tanintézet kétségtelenül a selmeci volt.[3] Ma már ez a vita is lezárt. A tudományos világ egyöntetüen elfogadta azt a megállapitást, melyet Tárczy Hornoch Antal idézett tanulmányában igy fogalmazott meg: "In Schemnitz wurden die montanistischen Wissenschaften seit 1735 schon vor der Ausgestaltung zur Bergakademie auf höchster Stufe der seinerzeitigen Wissenschaft gelehrt. Die ununterbrochene Reihe der bisher angegebenen und nachfolgenden Erlässe beweist weiters, dass darin keine Lücke entstand und somit die Versetzung des montanistischen Unterrichtes von Joachimsthal oder von Prag weder erforderlich noch möglich war."[4]

Gyulay Zoltán professzor megállapitja, hogy a selmeci bányaiskola, amely alapitásának idején a legmagasabb szakiskola volt és amely az 1763-1770-es években bányászati akadémiává fejlődött, bölcsője volt Magyarországon nemcsak a bányászati-kohászati és geodéziai-kartográfiai, hanem a kémiai, geológiai sőt az erdészeti tudományoknak is.[5] Egy másik tanulmányában Gyulai Zoltán professzor elemzi e tudományok fejlődését, megállapitva, hogy ennek a fejlődési folyamatnak volt cselekvő részese alapitásától máig, mindenkori hatásterületén belül a magyarországi bánya- és kohómérnökképzés - tegyük hozzá, később az erdőmérnökképzés otthona is - az alma mater.[6]

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A 18. század elején a szakkönyvek még nagyon drágák voltak, következésképpen ritkák is, a gyakorlati emberek alig gondolhatták megvásárlásukra. Mihalovits azt irja, hogy az irodalom a bányászat végrehajtó szerveire sem volt különösebb hatással, a kormányzati és igazgatási férfiak gondolkodásmódját azonban ténylegesen befolyásolták. A rendszeres szakoktatás bevezetése uj szellem felülkerekedését és uj gyakorlat meghonosodását is jelezte, "a könyvek megingatták a régi titkolózás korhadó bástyáit" és teljes lerombolásukhoz vezetett.

Az 1735. évi alapitó rendelkezést kiegészitette az un. Instrukció, azaz szervezeti és tanszabályzat. Ebből ismeretes, hogy a tanitás tulnyomóan gyakorlati irányu volt, sőt az instuenseknek, azaz a jelöltek (expectansok) mellé beosztott bányatiszteknek egyenesen megtiltották, hogy messzemenő fejtegetésekbe bocsátkozzanak. Előirja viszont a szabályzat azt is, hogy a bányatisztjelöltek kötelesek irásos feljegyzéseket készitení és ezeket a jegyzeteket javitásra és pótlásra az instruenseknek bemutatni. A jegyzeteket jól meg kellett őrizniök, másnak át nem adhatták és szigoruan tiltották közzétételüket.

A jegyzetek mellett már könyvek is rendelkezésükre álltak az expectánsoknak. Erről a tanszabályzat is rendelkezik amikor kimondja, hogy kötelesek a bányaiskola beszerzett szakmüveit szabad óráikban egymás között felolvasni. Sok tényező utal arra, hogy ezeket a szakmüveket kezdetben nem a bányaiskola szerezte be, hanem ezek az instruensek vagy bányatisztek tulajdonában voltak, akik azonban ezeket a drága müveket az iskola rendelkezésére bocsátották. Ez annál is inkább feltételezhető, mert az 1751. február 12-i udvari rendelet a szélaknai bányamérők számára előirja, hogy a szükséges müszereket, rajzeszközöket és festékeket is saját költségükön kötelesek beszerezni, amelynek használatáért semmiféle ellenszolgáltatást nem követelhetnek. Bizonyára igy volt ez a könyvekkel is, habár az 1735. junius 22-i udvari kamarai rendelet előirta, hogy szerezzék be a neves szerzők munkáit, igy a "Corpus Juris et Systema rerum metallicarum" cimü munkát, Hertwig Kristóf bányászati compendiumát, a "Speculum metallurgiae politissimum" cimü müvet, Ecker Lázár: "Aula subterranea" és Voight Miklós: "Geometria subterranea" cimü munkáját.[7] A könyvek azonban nem kerültek beszerzésre, csak később, mert 1737. augusztus 6-án egy ujabb udvari rendelet arról szól, hogy az 1735. évi összeg a felszerelés költségeinek fedezésére kevésnek bizonyult és ezért a hiányzó összegnek a kamarai pénztárból való pótlását rendeli el. A fenti müvek más igen fontos és értékes szakmunkákkal együtt először a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

szakemberek kezébe kerültek (valószinüleg a szélaknai bányamérési hivatal szakembereihez, akik egyuttal a bányaiskola előadói is voltak), majd tőlük kerültek a "Schemnitzer Markscheiderei" - azaz a selmeci, pontosabban a szélaknai bányamérési hivatal birtokába. A magántulajdont a könyvek esetében azonban nem szabad mai fogalmaink szerint értelmezni, hiszen az akkori bányaiskola "oktatói" egyuttal gyakorlati szakemberek voltak, foglalkozásukat nem választották külön, mint ahogyan az oktatáshoz szükséges eszközeiket, könyveiket is az oktatás szolgálatába állitották, vagy forditva; használatba vették a bányamérési hivatal felszerelését.

Bizonyosra vehető, hogy a selmeci bányaiskolán jelentős értékü könyvanyag állt az expectánsok vagy ahogy még nevezték őket, praktikánsok, skolárok, tisztjelöltek rendelkezésére. Ez a tulajdonjogilag ma már körülhatározhatatlan könyvanyag kétségtelenül az ősi könyvtár gyüjteménye lett, amelynek sok darabja ma is meglévő nagy értéke hazánk első müszaki jellegü müemlékkönyvtárának.

Kétségtelen, hogy a selmeci bányamérési hivatal, a "Schemnitzer Markscheiderei" is rendelkezett könyvanyaggal. Ennek a könyvanyagnak bizonyos részét Carl Jacob Turman-tól szerezték be, akinek az akkori időkben jelentős könyvgyüjteménye lehetett, könyveit ugyanis számozta. A bányamérési hivatal ezeket a könyveket 1735. után szerezte be Turmantól, ugyanis az egyik munkában a következő beirás olvasható a cimlapon: Ex libris Carl Jacob Turman. A 1735. N. 5. A cimlap alsó részében azonban már Schemnitzer Markscheiderei beirás szerepel. Az uj tulajdonos a régi tulajdonos nevét ugyanakkor kihuzta.[8] Megállapitható tehát, hogy 1735 után Carl Jacob Turman-tól tekintélyes mennyiségü könyv került a Schemnitzer Markscheidereihez, azaz a bányamérési hivatalhoz. Ezt tarthatjuk az első nagyobb tudatos beszerzésnek. A könyvek egyforma, diszes bőrkötéssel vannak ellátva, a bejegyzések is ugyanattól a személytől származnak. Igazoltnak vehető, hogy ezek a könyvek szintén az ősi könyvtár első darabjai voltak. Ma az Erdészeti és Faipari Egyetem müemlékanyagában találhatók.

Turman 10 könyvének cime - ma ennyit ismerünk az állományból - is jól mutatja, hogy a legszükségesebb szakkönyvek ebben az időben a bányaiskolában a bányamérés, a matematika, a geometria, stb. kérdéseivel foglalkozó müvek voltak. Ez érthető is, hiszen a bányaiskola tananyaga a matematikán kivül 5 fő részre tagolódott, nevezetesen bányamüvelésre és bányajogra, bányamérésre, ércelőkészitésre, próbamesterségre és ércolvasztásra, valamint aranyváltásra és pénzverészetre.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Miután a bányaiskola a Selmec melletti hegybányai kamaraház egyik nagytermében volt elhelyezve, majd 1751 után a gyakorlati és rajzórákat a bányamérő magánlakásához tartozó hivatalos szobában tartották, fel kell tételeznünk hogy az első könyvgyüjtemény kisebbik része ezekben a helyiségekben volt, nagyobbik része pedig ott, ahol a bányaiskola elméleti előadásait tartották, azaz a bányamérési hivatalban Szélaknán.

Gyulay Zoltán irja, hogy a 18. század derekán megsürüsödnek az udvari kamara rendeletei az expectans-képzés javitása érdekében, a pillanatnyi nagyobb szükség szerint hol a bányagépészet, hol a kohászat, hol az erdészet, majd pedig a kémlészet oktatását helyezve előtérbe. Egy uj tipusu iskola szervezésére 1761 végén Johann Thaddäus Peithner a cseh legfelső pénzverő és bányahivatal levéltárosa tesz javaslatot. Peithner 1762-ben Bécsben előterjeszti heti tervét egy négy tanulmányi évre terjedő bányászati akadémia szervezésére. Peithner ennek szervezésénél többek között egy jó könyvtár müködtetését elengedhetetlennek tartja.[9]

A bányaiskolában, amely 1763-ig folytatta változatlanul bányatisztképző tevékenységét, a könyvgyüjtemény állandóan gyarapodott, de az iskola jellege mindvégig gyakorlati maradt. A segédeszközök között tehát nyilván nem a könyvek álltak az első helyen. A könyvtár szempontjából is jelentős történelmi dátum az 1763. év, amikoris az udvari kamara elnöke junius 13-án kelt dekrétumával értesiti a selmeci főkamaragrófot, hogy a Felség junius 9-én elrendelte az elméleti bányászati tudományok oktatását Selmecbányán és ennek ellátására Nikolaus Jacquint nevezte ki professzornak és bányatanácsosnak. A latinnal vegyitett későbarokk kancelláriai német nyelvü dekrétumoknak nem volt erényük sem a szabatosság sem a következetesség a bányászati tudományok egyes ágazatainak megjelölésében. Ezzel magyarázható, hogy Jacquint hol a gyakorlati bányászat és vegytan, hol a mineralógia és vegytan, utódját Johann Scopolit pedig a metallurgia és vegytan professzorának nevezik. A második tanszék felállitására az udvari kamara 1765. augusztus 13-i dekrétuma alapján kerül sor. Vezetőjét Nikolaus Podát felváltva nevezik a matematikai tudományok és a mechanika professzorának. 1770. április 14-én kelt leiratával az udvari kamara értesiti a főkamaragrófot, hogy az uralkodó a bányaiskolából egy rendes, három osztályra osztott cs. kir. bányászati akadémiát alapit. 1770 szeptember 4-én Mária Terézia a harmadik, azaz a bányászati tanszék élére Christoph Traugott Delius bánáti főbányamestert nevezi ki. Az alapitó levél 5. fejezetének 14. pontja igy hangzik: "A bányászat mellett a fő tárgyat az erdőségek teszik, ezért a praktikánsoknak a kellő ismere-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

tekkel kell birniok az erdők müveléséről és használatáról, minden fafajtáról, amelyek a bányában szükségesek, mikor kell azokat vágni és előkészíteni, nem kevésbé arról, miként lehet a jó faszenet megismerni és miként kell az erdőfelügyelőket, favágókat, hántolókat, fuvarosokat és szénégetőket igazgatni."[10]

A bányaiskola még 1777-ig müködik, majd teljesen megszünik és minden felszerelése, igy könyvgyüjteménye is a Bányászati Akadémiára száll, amelynek első professzorai olyan egyetemes természettudósok, akiknek hire Szentpétervárig és Párizsig terjed hamarosan.

A bányászati tudományok oktatásához elengedhetetlenül szükséges volt sok és jó szakkönyv beszerzése. A bányaiskola könyvanyaga korántsem elégithette ki a tudós professzorok igényeit. Az első tanszék európai hirü professzora Nikolaus Jacquin is megerősiti ezt, akinek selmeci előadásairól egy német nyelven irt 865 oldal terjedelmü jegyzet maradt ránk. A tanitványai által összeállitott jegyzet a "Collegia Chimica" cimet viseli és a professzor 1765-66. tanévi előadásait tartalmazza.[11] A kéziratban megtalálható Jacquin előljáró beszéde, amelyből megtudhatjuk, hogy a könyv milyen szerepet töltött be a hallgatók életében és azt is, hogy a professzor milyen jelentőséget tulajdonitott az irodalomnak. Jacquin kifejti, hogy az előadások sikeres hallgatásának egyik feltétele, hogy megfelelő tankönyv álljon rendelkezésre, mert igy a hallgatóság előre tudhatja, hogy az egyes órákon miről lesz szó. Ezáltal a tárgyalás is könnyebbé válik, a könyv segitségével pedig utólag is alkalma van a praktikánsnak a hallottak felett elmélkedni. Megállapitja, hogy bár igen számos kémiai könyv és kézirat forog közkézen, mégis nehéz megfelelőt találni, mert egy részük - főleg a legrégebbiek - az alchemiával, aranycsinálással, az általános orvoslás kérdéseivel stb. foglalkoznak, más részük pedig kizárólag az orvoslástannak van szentelve.

Jacquin szakitott az egyetemeken is meghonosodott régi irányzatokkal, mert a kémiát a természettudományok egy részének tartotta és mint ilyet, az összes tudományterületek hasznára kivánta forditani. Ez a modern tudományos felfogása természetesen a könyvbeszerzést is előnyösen befolyásolta, korszerü tudományos munkák kerültek a tanszékre, majd onnan a könyvtárba.

Jacquin müködése Selmecen nemcsak azt jelentette, hogy az intézetre a korabeli egyetemek felfigyeltek, hanem azt is, hogy a kémiai szakirodalomra, annak nélkülözhetetlenségére felhivta a figyelmet és ezzel jelentősen hozzájárult az akadémia kémiai könyvgyüjteményének kialakitásához. Ehhez

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

nemcsak mint professzor, hanem mint számottevő európai hirü szakiró is segitséget nyujtott. Itt kivánjuk megemliteni, hogy Selmecbányán állitotta össze a kőszénlepárlás bibliográfiáját. A természettudományi irodalom megteremtése, illetve fejlesztése érdekében tett eredményes erőfeszitései világszerte elismertek. Hogy a könyvtár fejlődésére rendkivül nagy hatást gyakorolt, arra már csak egy adatot kivánunk megjegyezni. Richard Bright angol geográfus 1818-ban megjelent "Travels in lower Hungary" cimü könyvében azt irta róla, hogy ugyszólván ő az egyetlen számottevő tudományos nagyság Ausztriában és magas kora ellenére még mindig ő a természettudományos irodalom egyetlen irányitója.

Jacquin eltávozása után egy évtizedig Johann Scopoli állt a tanszék élén. A sokoldalu és igen termékeny tudós a könyvtárt is sokoldaluan gyarapitotta. Proszt János szerint Selmecen elégithette ki legjobban tudományos ambicióit, hiszen jól felszerelt laboratórium és más eszközök, tehát könyvek is bőven álltak rendelkezésére.

Scopoli 1779-ig müködött Selmecen, ezalatt az idő alatt nagyszámu értekezéseken kivül több könyvet is irt, ezeknek nagy része ma is megtalálható a müemlékkönyvtár soproni és miskolci állományában.

Bizonyosra vehető, hogy Jacquin és Scopoli munkái a megjelenés idejében kerültek az akadémiára, ha nem is mindjárt a könyvtárba. Ezt támasztja alá Proszt János is, aki azt irja, hogy "Jacquin, Nicolas Joseph: Chymische Untersuchung der Meyerische Lehre - von der fetten Säure und der Blackischen - von der figirten Luft, Leipzig, 1771, Kraus." cimü könyve kétségtelenül egykoru beszerzés; ezt igazolja a benne található egykori bélyegző, továbbá az akkori egységes kötési tábla.[12]

Az "Annus historico naturalis" cimen kiadott értekezéseket közvetlenül a selmeci tanszék elfoglalása előtt inditotta meg Scopoli. Ezek madártani, talajtani - geológiai, növényföldrajzi, növénytermesztési, gyógyászati, orvostörténeti, állatorvosi, kémiai és ásványtani dolgozatokat tartalmaznak. A dolgozatok között selmeci, körmöci, illetve felső-magyarországi vonatkozásuak is vannak, az ásványtani és kohászati tanulmányok között különösen. Ezek kétségtelenül selmeci tartózkodásának idején születtek, nem lehet kétséges tehát, hogy a könyvek már megjelenésük idejében a tanszékre kerültek, később pedig a könyvtárba.

Egy feltehetőleg sok évtizedes beirás a cimlapon azt mutatja, hogy a könyvek értékével tisztában voltak; kiállitáson is szerepeltették őket.

Scopoli távozása után a tanszékre egy már selmeci végzettségü magyar ember került: Ruprecht Antal. Őt tanitványa Michael Patzier követte.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A tanszék e négy első vezetője kétségtelenül nagy érdemeket szerzett a könyvtár állományának gyarapitásában. Proszt János (idézett könyvében) azt irta róluk, hogy nem mulaszthatja el megemliteni, Patzier és elődei tökéletes és nagy gonddal összeválogatott kémiai szakkönyvtárt hagytak az utódokra. Idézett könyvét a következő mondattal fejezte be: "Nemcsak intézetünk tudományos szellemének és dicső multjának beszédes bizonyitéka e könyvtár, hanem olyan segédeszköz, mely nélkül e tanulmány el sem készülhetett volna."[13]

Nikolaus Poda jezsuita szerzetes 1771-ig állt a második tanszék élén. A tanszék felállitásához Poda 600 Ft-ot kapott. Még ebben az évben október 4-én a tanszék számára nélkülözhetetlen, jelentősebb könyvbeszerzésre került sor. E beszerzett könyvek nagy része ma is megtalálható a miskolci, illetve soproni müemlékállományokban.

1770. szeptember 9-én a Poda által beszerzett könyvekről leltárt fektettek fel, amelyen Nikolaus Poda és Agricola aláirása szerepelt.

A jegyzék a következőképpen hangzott:

"Inventarium deren von Rendo P. Nikolaus Boda Mechanices Professore Beigeschaft und vorfindigen Büchern, Instrumenten und Modellen als Bücher in Folio:

Leupold Schauplatz der Maschienen	9 Band
Architektura Hydraulica des Herrn Belidor 1-ter u. 2-ter Theil	2 "
Peuters Praxis geometrica	1 "
Calvör Maschinenwesen	1 "
Tabulae Numerorum quadrate et Cubos	1 "
Bergwerksordnung des Kön. Ungarns	1 "
Markscheiderkunst von Aug. Beyern	1 "
Mathesius von Bergpredigen	1 "
Zimmermans Baukunst von Reus	1 "
in Quarto:	
Christiani Volfy Elementa Matheseos	5 "
Cursus Mathematicus des Belidor	5 "
Essai de Physic par Nr. Muschenbrock	1 "
Dictionaire de deux Nations	2 "
Anleitung zur Markscheiderkunst	1 "
Kirschy Cornu Copiae	1 "
Mathematisches Lexikon	2 "
Muschenbrock de Magnete	1 "
Muschenbrock de Tubis Capillaribus	1 "

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Tabulae triplices ad horologia omnis generis construenda	1 Band
in grossen Octav:	
Neu Sammlung des Herrn Gottfried Schrebers 6 Theile	3 "
Deutsche Sprachkunst von Christof Gotscheden	1 "
Praktische Mathematic Wiedeburg	1 "
Abhandlungen der schwedischen Akademie	25 "
Mineral und Bergwerks Lexicon	1 "
in kleinem Octavo:	
Hamburgisches Magazin	26 "
Natur-Lehre von H. Abt. Nollet 5 Theile	5 "
Joh. Peters Eberhards Natur - Lehre und beyträge	.
Mathesis applicata	1 "
Adrian Vlag Tabellen der Sinum	1 "
Kern der teutschen Sprach Kunst	1 "
Inhalt der Mechanischen Collegien von Josef Walcher	2 "
Neue Auflage der Mechanischen Collegien von Josef Walcher	1 "
Disertationes Phisicae	1 "
Gemeinnütziges Natur und Kunst Magazin	2 "

Beszerzésre került tehát 18 kötet 35-45 cm gerincmagasságu, 20 kötet 25-35 cm gerincmagasságu, 31 kötet 22-25 cm gerincmagasságu és 40 kötet 10-18,5 cm gerincmagasságu könyv, összesen 109 kötetben.

Erről a beszerzésről szól a következő nyugta is: (Magyar forditása tőlem. A szerző.)

"Nyugta

Hatszáz forintról, amit alólirottnak a nagytekintetü császári és királyi Udvari Kamara 1765. augusztus 22-i rendeletének utasitása szerint; az oktatáshoz szükséges könyvek és taneszközök beszerzésére, a császári és királyi Bányaigazgatóság főpénztárából a selmeci kamarai főpénztár utján készpénzben hiánytalanul kifizettek és amit aláirásommal igazolok.

Wien, 1765. október 4-én."[14]

A könyvek legnagyobb része diszes bőr- vagy pergamenkötéssel van ellátva. Valamennyi jó állapotban van. E könyvritkaságok értékét szebbnél szebb ábrák és rézkarcok emelik. Jóval később a pergamenkötésü könyveket is átkötötték egyforma szürke papirral. Ezt azonban sikerült eltávolitani és igy a könyvek régi szépségükben pompáznak. Eredetileg azonban nem pompa és disz tárgyát képezték, hanem nélkülözhetetlen segitőtársai

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

voltak a használóknak és a tudomány forrásai. Jól mutatja ezt Christian Wolf 4 kötetes könyve, melynek csaknem minden tizedik oldalán sürü latin szöveges, tintával irt bejegyzéseket, javitásokat vagy éppen a szerzőnek igazát adó megjegyzéseket találunk.

Mihalovits János idézett könyvében azt irja, hogy a tételes bányajog oktatását a már 1770-ben beszerzett összes magyar és osztrák bányarendtartások gyüjteménye segitette elő.

E beszerzés során kerülhetett a könyvtárba - minden valószinüség szerint az udvari kamarától - az "Ungrische Perg undt Waldt Ordnung" cimü könyv, amely ma az Erdészeti és Faipari Egyetem Könyvtárának egyik legértékesebb könyvritkasága. A könyv tulajdonképpen egyedüli darab, mert mint kolligátum ebben a kötésben sehol máshol nem található meg.

A könyvtár helyzetéről, a könyvek forgalmáról és arról, hogy milyen nagy becsben tartották őket (az arany és ezüstszállitmányokkal szállitották őket és azzal egyenértékünek tartották!) jó képet ad az a németnyelvü kézirásos katalógus, amelyet a Banská Stiavnica-i Bányászati Archivum őriz. A katalógusnak nyilván jóval később megirt cimoldalán a következő felirat szerepel: "A Selmecbányai Bányászati Akadémia Könyvtárának jegyzéke. Kniha 68 listov + 14 listov. "Ebben a katalógusban az 1770 előtti beszerzésekről is érdekes felvilágositást kapunk. Különösen a használatba vett könyvek kisérőjegyzékeinek, átvételi elismervényeinek, irásos bejegyzéseinek alapján. Ezek magyar forditása a következő: (A kipontozott részek a németnyelvü kéziraton olvashatatlanok. A szerző.)

"Alólirott igazolom, hogy a selmecbányai Császár. és Kir. Hivataltól a H. Franz Edler von Gerliczi által kiadott hat matematikai könyvet az 1768. évi oktatási időre átvettem és azokat a hallgatók közt azonnal szétosztottam. 1769-ben kivánságomra a fenti hivatalból tiz könyvet küldtek át, amelyek közül nyolcat a jelenlegi gyakornok urak átvettek, igy a hallgatók számára még két könyv áll rendelkezésre.
Selmecbánya, 1769. november 17.

Poda sk."

"Nyugta a selmecbányai Császár. és Kir. Hivatalból átvett 16 könyvről
No.1. a nagytekintetü Halbendienst Raphaelnek azután Hodritsch .....
1769. november 17."

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Az itt közöltek, valamint a következőkben ismertetésre kerülő adatok ellentmondanak Kovács Máté állításának, aki a következőket irta: "...1770-ben kezdődik a szervezett oktatás az első magyar müszaki felsőoktatási intézményben, a Selmecbányai bányászati akadémián, amelynek munkáját igen csekély számu és lassan gyarapodó müszaki jellegü könyvgyüjtemény is segiti."[15]

1771. február 26-án kelt rendelettel és annak mellékletét képező jegyzékkel az udvari kamara 42 kötet könyvet küldött az intézetnek azzal, hogy azokat vegyék leltárba és nyugta nélkül abból egy darabot se adjanak ki senkinek.

Az elküldött könyvek jegyzéke nem maradt ránk, igy pontosan nem tudjuk, hogy a 42 kötetes szállitmány milyen könyveket tartalmazott. A müemlékanyagban végzett vizsgálódás azonban arra enged következtetni, hogy ezek matematikai és fizikai tárgyu müvek voltak. Feltételezhető, hogy a Sopronban őrzött mintegy 13 kötet egyforma pergamenkötésü 1770 előtti kiadásu "fehér könyv" ebből a szállitmányból való.

Az Osztrák Állami Levéltár pénzügyi és udvari kamarai levéltárának "Pénzverés és Bányászat" cimszó alatti anyagát átkutatva megállapitást nyert, hogy 1770 után a tudatos könyvbeszerzés és állománygyarapitás rendszeressé vált. A gyarapitásra forditott összegek igen jelentősek voltak. Ezt bizonyitják az osztrák levéltárban végzett kutatások alább ismertetésre kerülő adatai is: (Magyar forditások tőlem. A szerző.)

"Iratcsomó 1. Selmec, 1771. április 23., piros szám No. 2365, No. 1552. A csász. és kir. Bányászati Igazgatás főpénztárának: téritsen meg a selmeci Bányászati Iskola részére lemásolt kéziratokért 60 Ft-t."

"Iratcsomó 6. Wien, 1771. április 20., piros No. 549, No. 1840. A csász. és kir. Bányászati Igazgatás Főpénztárának: Augustin Bernardi itteni könyvkereskedőnek a selmeci Bányaiskola részére szállitott, belüljegyzett (felsorolt) könyvekért fizessen ki 208 Ft 41 krajcárt."

"Iratcsomó 6. Wien, 1771. szeptember 27., piros No. 550, No. 4288. A csász. és kir. Bányászati Igazgatás Főpénztárának: Fizessen ki Augustin Bernardi itteni könyvkereskedő részére, a mellé-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

kelt részletezés szerint a selmeci Bányászati Iskolának szállitott könyvekért 82 Ft 9 krajcárt."

"A Selmeci Főkamaragrófi Hivatalnak: Fenti könyvek a legközelebbi ezüstszállitmánnyal, levéltárbavétel céljából elküldetnek."[16]

A már idézett selmecbányai katalógus bejegyzései között szerepel még néhány bejegyzés és feljegyzés ebből az időszakból (részben dátum nélküliek, de az összefüggések alapján állithatjuk, hogy ezekből az évekből származnak), amelyekből kiderül, hogy adományozás, költözés, hivatali átszervezés folytán is gyarapodott a könyvtár állománya. Igy mindenekelőtt a már emlitett 42 kötet könyv küldésével kapcsolatos rendeletet, illetve levelet emlitenénk. Magyar forditása a következő:

"Méltóságos és nagyságos Gróf Ur, nemes, nemzetes és tekintetes Urak, kedves Barátaink!

Baráti szolgálataikra mindenkor örömmel készen. A mellékletben feljegyzett könyveket a Gróf Urnak és a többi uraknak a visszatérőben lévő ezüstszállitmányozóval abból a célból küldjük meg, hogy azokat az ottani legfelsőbb rendelettel alapitott bányászati iskolában használják, annak leltárába felvegyék. Azokból előzetes nyugta nélkül senkinek egy darabot se adjanak ki. Kérjük különben jelen könyvek átvételének igazolását. Az alsómagyarországi első selmeci Bányaiskola számára elküldött következő könyvek jegyzéke."

Egy másik bejegyzés:

"A Magas Udvari Hivataltól a selmecbányai Bányászati Akadémia számára megküldött könyvek jegyzéke.

Feljegyzés

A nagytekintetü gróf Stampfer ur ő excellenciája által (teljes cim) Bécsbe való költözésekor a selmecbányai Bányászati Akadémia könyvtárának átadott könyvekről, valamint Märzerin bányatanácsos özvegyétől átvett néhány könyvről.

Feljegyzés

A selmecbányai modell-szobából (?) és irodából a Bányászati Akadémia Könyvtárába átvett könyvekről."

(Forditások tőlem. A szerző.)

Egy érdekes átvételi elismervény azt mutatja, hogy a könyvek kölcsönkérése és kölcsönadása is szokásos volt az intézmények között:

(Forditások tőlem. A szerző.)

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

"Delius bányatanácsos ur átvételi elismervénye a Főkamaragrófi Hivataltól a Bányászati Iskola részére átvett könyvekről.
1771. augusztus 9."

"Átvételi elismervény
A Leupold féle Theatrum Machinarum négy kötetét én a Sturm féle Einleitung in die Mathematic két kötetét a Csász. és Kir. Főkamaragrófi Hivatalából a Bányászati Iskola részére használatra átvettem.
Selmecbánya, 1771. augusztus 9.
Christoph Delius"

Három évvel később, 1774-ben jelentős könyvbeszerzésre került sor. A könyvtár számára 4000 Ft-ért megvásárolták Johann Thaddäus Peithner magánkönyvtárát. Peithner prágai lajstromozó volt, onnan 1762-ben a prágai egyetem bányászati tanszékére, majd 1772. március 31-vel a selmeci bányamüveléstan tanszékre nevezték ki professzornak. Ezt az állást 1777. január 27-ig töltötte be.

Az Erdészeti és Faipari Egyetem Könyvtárának müemlékállományában e vásárlás nyomon kisérhető. Ez a nagymérvü és a könyvtár számára rendkivül nagy jelentőségü állománygyarapitás megérdemli, hogy az alábbiakban néhány könyvet bemutassunk, amelyben Peithner sajátkezü bejegyzései szerepelnek.

"Cavalerio, Bonaventura: Geometria indivisibilibus Continuorum. Bononiae, 1653, De Ducijs."

A könyvet Peithner Birckenstein báróéktól szerezhette be, mert a kötés belső oldalán diszes cimeres ex libris van beragasztva a következő felirattal: "Ingenio et Fortitudine. Antonius Ernestus Bureardus Sacri Rom. Imperii et Regni Bohemia Liber Baro de Birckenstein et c." A szöveget Peithner tintával áthuzta és a következő szöveget irta alája: "Ex Bibliotheca Thad. Peithner." A könyv belső cimoldalán a következő tintával irt szöveg található: "Ant. Ern. Bure. S.R.J. Liber Baro de Birckenstein."

"Ozanam,M.: Dictionaire mathematique ou idée generale des mathematiques. Amsterdam, 1691, Huguetan."

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A bőrkötéses, rézkarcokkal díszitett könyv belső kötésoldalán Peithner bejegyzése: "Ex Bibliotheca Thad. Peithner" olvasható. A belső cimoldal hátsó üres oldalán - nyilván az előző tulajdonos - cimeres pecsétje látható, felette H C V W betükkel.

Ex Bibliotheca Peithneriana bejegyzés szerepel a következő könyvekben is:

"Wolffen, Christina: Der Anfangs - Gründe aller mathematischen Wissenschaften. Halle in Magdeburgischen, 1744 (Franckfurt und Leipzig) Rengerische Buchhandlung." 4 db.

Peithner bejegyzésének nyomai fedezhetők fel (sajnos az általános átkötés idején a bejegyzésekkel nem törődtek) a következő könyvekben is:

"Leupold, Jacob: Theatrum Arithmetico - Geometricum das ist: Schau - Platz der Rechen- und Mess-Kunst. Leipzig, 1727, Zunkel."

"Euclides: Die sechs erste Bücher Euclidis vom Anfang oder Grund der Geometri. Augspurg, (1562), Wilhelm Holtzman."

A könyv átkötésekor Peithner bejegyzését leragasztották, sikerült azonban a leragasztott részt kifejteni és a beirást láthatóvá tenni. Ez a könyv a müemlékanyag egyik legrégibb darabja. Peithnertől is már olyan állapotban került az intézet könyvtárába, hogy javitaniok kellett. Ezt bizonyitja, hogy a megrongált cimlap kiegészitett szélén helyezték el az intézet pecsétjét.

E vásárlás következtében a könyvtár feltétlenül a birodalom nagy tudományos könyvgyüjteményei közé került, bányászati és kohászati valamint a kapcsolódó tudományágak, igy az erdészet vonatkozásában is, az első helyre. Megnőtt a könyvtár forgalma, ügyintézése, a tudományok müvelése területén igen jelentős szerephez jutott. A könyvtár ügymenetére, életére, a beszerzésekre, állománygyarapitásokra jó felvilágositást adnak a következőkben ismertetésre kerülő selmeci katalógus bejegyzései, valamint a bécsi Osztrák Állami Levéltárból szerzett adatok. (Ezeket időrendi sorrendben, magyar forditásban közlöm.)

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

"Nouveau dictionnaire allemand francais 2 tomus. 8. Maji. Emanuel König könyvkereskedéséből Strasbourgban 1774."

"Azoknak a könyveknek a jegyzékbevétele, amelyeket Peithner bányatanácsos urtól vettünk át, amelyek az irodában és Türnberger professzor urnál voltak. Ezeket a következő fuvarral február 16-án küldik.

Hkg.Berichte 1776.

Resolutions Protocoll de Anné 1775."

"Ezennel igazolom, hogy (Peithner) udvari tanácsos Bécsbe történt áthelyezése alkalmával a fentebb felsorolt könyveket és müszereket a selmecbányai Bányászati Akadémia számára rendben átadtam, ill. átvettem.

Selmecbánya, 1776. október 14.

Peithner
Tierenberger
a mechanika tanára
Előttem (Coram me)
Steer
kamarai irodatiszt."

"Ezennel elismerem, hogy a kétkötetes fenti szótárat a Csász. és Kir. selmecbányai Főkamaragrófi Hivataltól rendben átvettem.

Selmecbánya, 1779. február 26.

Tierenberger."

"Másolat

Jegyzék

a selmecbányai királyi Bányászati Akadémia könyvtárából a legközelebbi ezüst-szállitmánynyal ide átküldendő könyvekről.

(17 db különböző bányászati, jogi könyv felsorolása.)

1779. évi március hó 5-én ezeket a könyveket rendben átadtam.

Tierenberger."

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

"Feljegyzés
azokról a könyvekről, amelyek az itteni Bányászati Akadémia Könyvtárából elvesztek:
(Rovatokban a müvek felsorolása.)
Nb. A "W" betü "Wien"t jelent, ahol ezek a könyvek korábban találhatók voltak - az 1779. március 26-i és február 19-i hivatali bejegyzés szerint. A többi feljegyzett könyv mind itt van, igy nem is vesztek el. 1779. május 8."

"Feljegyzés
azokról a könyvekről, amelyek alólirott által Selmecbányára való érkezésemkor a mechanika és hidraulika oktatására szolgáltak és amelyeket a későbbiek folyamán még találni fogunk.
(Következik a könyvek felsorolása.)
Selmecbánya, 1780. április 13.

Tierenberger"

"A Magas Udvari Hivatalhoz elküldött eredeti jegyzékkel összehasonlitva, azzal teljesen azonos szövegü.
Selmecbánya, 1780. május 8.

Johann Nepomuk Lang
császári és királyi
főkamaragrófi fogalmazó"

"Copia Ca (Kamarai másolat)
Kisérőjegyzék
azokról a bányászati és egyéb könyvekről, melyek előbb a Magas Prágai Udvari Hivatalba, majd onnan ide küldettek
(Rovatokban felsorolás.)
A katalóguson kivül található be nem irt quarto könyvek
(Következik 17 db számozatlan könyv cime.)

Joseph Ignatz Wlach

Tierenberger professzor, bányatanácsos ur jegyzéke a fenti, Prágából ideküldött könyvekről
(Felsorolás.) "

"A Bányászati Akadémia Királyi Könyvgyüjteménye számára az 1779. év végéig részben a meglevő anyag kiegészitésére, részben ujonnan beszerzett könyvek és kéziratok jegyzéke

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

(Felsorolás rovatokban.)
Lezárva 1780. május 8-án."

"Jegyzék

Az 1780. május 8-án kelt hivatali jelentéssel a nagytekintetü Udvari Hivatalnak megküldött katalógus lezártáig szóló jegyzék, mint hivatalos kisérő irat az alábbi szerint: Mely szerint igazolom, hogy alólirott az ujonnan beszerzett könyveken kivül olyanokat is, amelyek már eredetileg a Kir. Bányászati Akadémia számára voltak kijelölve, Tierenberger Károly bányatanácsos ur, a mechanika tanára által és gróf Bradis bányatanácsos ur jelenlétében a fenti jegyzék szerint rendben átvettem.

Selmecbánya, 1780. junius 1.

Ruprecht Antal s.k.

Ugyanazon Ruprecht professzor ur által sajátkezüleg aláirva és általam a jegyzék hozzácsatolva. Jelen katalógus folytatása 1780-ban kezdődik és tartalmazza az N. katalógus (Exhib?): 1076 könyveit is. A Dierenberger bányatanácsos urnál található könyvek az 1780. május 8-i hivatali jelentésben szerepelnek.

Selmecbánya, 1780. junius 3.

Johann Nepomuk Lang
császári és királyi
főkamaragrófi fogalmazó."

"Nota / Jegyzék

Mivel tudjuk, hogy von Ruprecht bányatanácsos ur és professzor katedrája elfoglalása alkalmával különböző könyveket adott(szerzett) a Bányászati Akadémia számára, melyek ára minden esetre hivatalosan meg van állapitva, azért annakidején szükséges lesz, nevezett bányatanácsosnál levő katalógusokból a könyveket kijegyezni és azokat a darabokat megjelölni, amelyek legmagasabb helyről az itteni akadémiai könyvtárba leendő bevételezésre küldettek le.

Igy pl. az 1783. évi 3132. sz. alatt (olvashatatlan részek) az ujonnan felfedezett gazdag sóbányákról szólnak.....

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Hasonló képpen a halli sófőzőház - modell (olvashatatlan rész)
A katalógusba beveendő az 1786-ban 3233 sz. a. beszerzett könyv: v. Trebra: Erfahrungen und Beobachtungen vom inneren des bergbaues.
(Számok és évszámok.)."

"1788. év Nr. 931. Engedély kérése, hogy az ottani Bányászati Akadémia könyvtárából elveszett könyveket beszerezhessék.
1789. év Nr. 780. A részletezett, ill. a Bányászati Akadémián található könyvek ide elküldendők."
(Bécsi Országos Levéltár anyagából.) [14]

"Feljegyzés
a Bányászati Akadémiának átadott könyvekről és kéziratokról
1808. No. 205.

2300	2632	2885	5444
von Marchers	von Marchers	von Marchers	von Marchers
Exemplar	1ster Band		9ter Band

(1809., 1810., 1812., 1813. évekre vonatkozó feljegyzések.)."

Amint látható, a könyvtár az 1770-es években lendületesen fejlődött, az állománygyarapitás állandó feladattá vált. A könyvtár első vezetője Karl Tierenberger jezsuita szerzetes volt, aki 1771. október 25-től 1780. január 1-ig a matematika tanára volt az akadémián. A jezsuita rend feloszlatása után tanácsosi rangot kapott. Mint első kinevezett könyvtáros összehangolta az akadémia könyvigényeit, ami azért is fontos volt, mert a tanároknak is engedélyeztek könyvbeszerzési hitelt, amellyel a szaktudományukhoz tartozó munkákkal bővitették a könyvtár állományát.

Itt kell megemlitenünk, hogy az ifjuságnak - önmüvelése céljából - a 19. század elejétől az akadémiai könyvtáron kivül más, magánjellegü egyesületi könyvtárak is rendelkezésére álltak. Elsősorban a selmeci liceumban 1826. óta fennálló "Magyar Literaturai Társaság"-ot kell megemlitenünk, amelynek könyvtára nyitva állt az akadémiai hallgatók előtt.

Az akadémia alapitólevele is szól már arról, hogy a professzorok auditóriumuk részére irjanak tankönyveket, azokat nyomassák ki, "egyelőre pedig önmaguk által választott szerzők müvei nyomán haladjanak, illetőleg

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

ajánlják, készület céljából, a praktikánsoknak s a netáni kiegészitéseket tollbamondás után jegyeztessék fel."

Később kötelező tankönyveket irtak elő. Ezekhez szigoruan ragaszkodni kellett, ezek rendszerétől és tartalmától csak annyiban volt lehetséges eltérni, amennyire ezt ujabb tudományos megállapitások szükségessé tették. Előirták a kötelező tankönyveket logikából, matematikából, fizikából, kémiából, kohászatból, bányamüveléstanból. Ezeket a müveket a könyvtár is beszerezte. A tankönyv azonban a beszerzések ellenére is még mindig kevés lehetett, mert Johann Nepomuk Lang professzor bányaméréstani tankönyve kéziratában azt irja, hogy megigérte hallgatóinak, hogy nemcsak lassabban fog előadni, hanem a bonyolultabb feladatok megoldását kétszer is el fogja magyarázni. Igy sokan jó irásokat állitottak össze jegyzeteikből, amelyeket az utódok mohón és magas áron kapkodtak el.

A tankönyvek irását és beszerzését a továbbiakban is szorgalmazzák a felsőbb hatóságok, igy pl. egy 1803. évi udvari rendelet ezt azzal indokolja, hogy "nem várható, hogy a hallgatók határozott és célszerü vezérfonal nélkül a puszta szóbeli előadás alapján, az óhajtott előmenetelt felmutassák.[17]

A könyvtár állománya e korszak végén mintegy 3600 kötetre tehető.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

KÖNYVTÁRUNK RITKASÁGAIBÓL

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Euklidesz geometriája, amelyet 1562-ben Baselben adtak ki,
a müemlék anyag egyik legrégibb darabja

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Die Sechs Erste Bücher

Euclidis

Vom anfang oder grund der Geometrj.

In welchen der rechte grund/nitt allain der Geometrj (versteh alles kunstlichen/gwisen/vnd vortailigen gebrauchs des Zirckels/Linials oder Richtscheittes vnd andrer werckzeüge/so zů allerlaj abmessen dienstlich) sonder auch der fürnemsten stück vnd vortäil der Rechenkhunst/furgeschriben vnd dargethon ist.

Aus Griechischer sprach in die Teütsch gebracht/eigentlich erklärt/Auch mit verstentlichen Exempeln/gründlichen Figuren/vnd allerlaj den nutz fürangen Fellenden Anhängen geziert/Dermassen vormals in Teütscher sprach nie gesehen worden.

Alles zů lieb vnd gefallen auch den Kunstliebenden Teütschen/so sych der Geometrj vnd Rechenkunst ůnmassen/mit vilfältiger mühe vnd arbait zů Frewlichsten erarnet/vnd in Truckh gegeben/Durch

Wilhelm Holtzman/genant Ylander/ von Augspurg.

Getruckht zů Basel.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Az UNGRISCHE PERG UNDT WALDT ORDNUNG c. munka könyvtárunk legértékesebb könyvritkasága. Mint kolligátum ebben a kötésben sehol másutt nem található meg. A bányarendtartás 1571-ből, az erdőrendtartás 1565-ből származik. Kézirásos feljegyzések egészitik ki

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

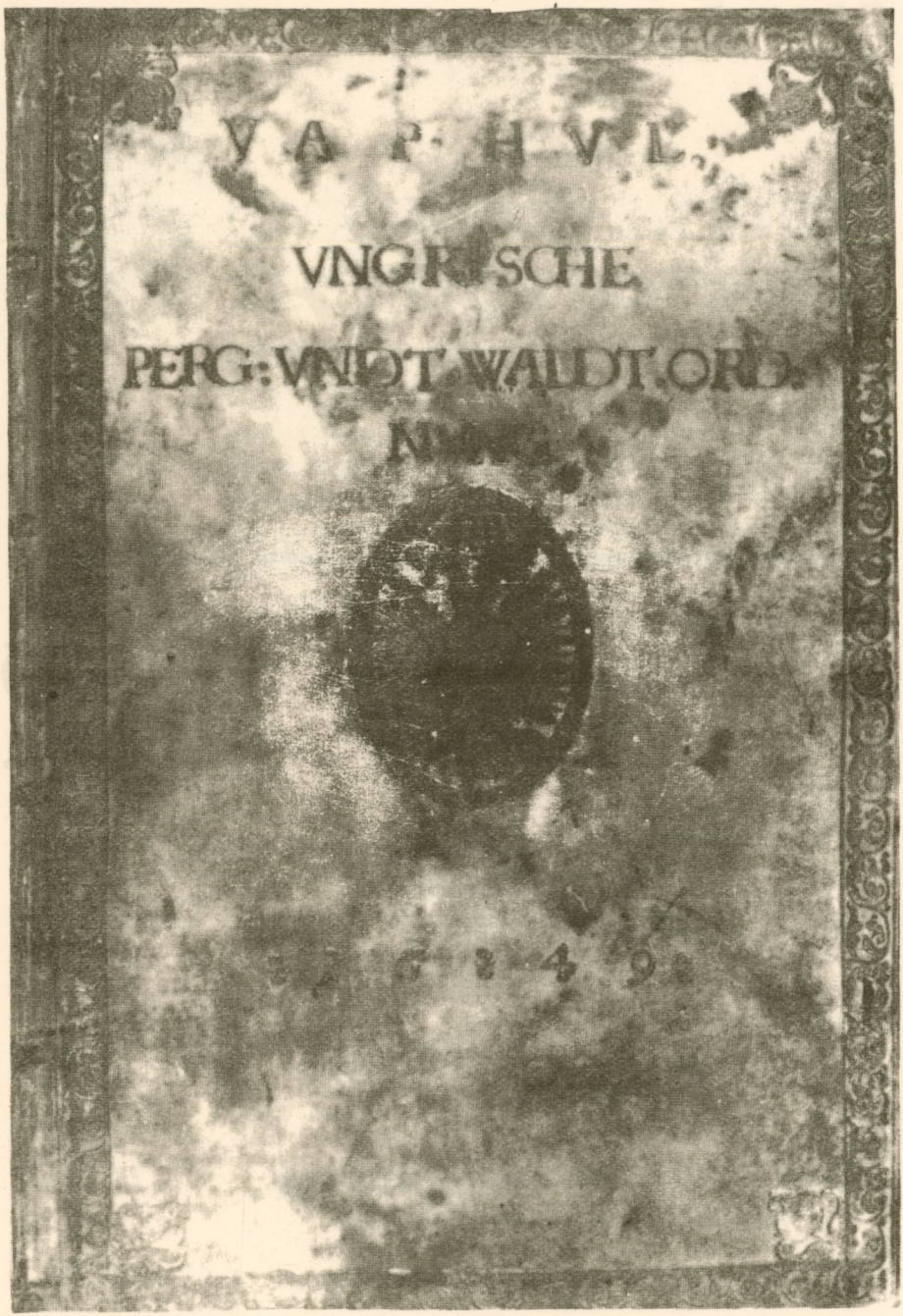

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
1851
/1866/

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Az 1571-ből származó német nyelvü bányarendtartás cimlapja

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

M. KIR. BÁNYAMÉRNÖKI és
ERDŐMÉRNÖKI FŐISKOLA
KÖNYVTÁRA
282 szám.

Perckhordnung der Freyen Königlichen Perckhstätt in der Cron Hungern/ Als Crembnitz/ Schembnitz/ Neuensoll/ Bugg[illegible] Königsperg/ Dülle[illegible] vnnd Libeten/ sambt andern vmbligenden vnd ge[illegible]ten Cron Hungern eingeleibten/ Gold/ Silber/ Kupffer vnd anderer Metall Perckwerchen/ jetzigen vnd khünfftigen auffs new fürgenomen/ gebessert/ vnd auff beschehne hernach angehenckte erleütterung der alten Crembnitzischen vnnd Schembnitzischen Perckordnungen/ außgangen/ Beschehen nach Christi vnsers Erlösers vnd Säligmachers Geburt/ im Tausent Fünffhundert Ain vnd sibentzigisten Jar.

A. KÖNIG. ACADEMIE

Mit Röm. Kay. Mat. R. Gnad vnnd Priuilegien.

Gedruckt zu Wienn in Osterreich/ durch Caspar Stainhofer/ in S. Annen Hof.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Az 1565-ből származó latin nyelvü erdőrendtartás cimoldala

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

CONSTITVTIO MAXIMILIANI·II·

Romanorum Imperatoris, ac Hungariæ, Bohemiæq; Regis &c. iuxta quam Syluæ, Nemora, & Saltus Ciuitatum Regni Hungariæ Montanarum, ac ditionis Iurisdictionisq; adnexæ porro cædi, foueri, propagariq; debeant.

Anno M. D. LXV.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Az Ungrische Perg und Waldt Ordnung c. könyv kézirásos kiegészitő részében a bányászattal kapcsolatos rendeletek sorát is feljegyezték

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

		Quis.	Quan.	Ubi	Decr.	Ara
1.	Notirung, Was von einer und den andern, denen Pergerrichten anhängigen materien, in dem Hungarischen Landt Rechten bis auf Heutigen Tag zu halten.					
1.	Welche Articul auß dem Landt zu Ofen ist verworffen. Nach Burgermeyer zu ihrer Not	Sigism.	1405.	Ofen	2	15. 24.
2.	Hungarischer Silber Schalen	Idem.	Eodem.	Ibidem.	3	13.
3.	Welche Bücher in welchen Pergerrichten verwahrt und gefunden werden soll der König nicht an sich nehmen. Doch aber die Hoffnung der Gesell den Fiscus eingeruffen werden	Idem.	Eodem.	Ibidem.	3	13.
4.	Des Adels und Landt Leuth Bücher, welche Pergerrichten sein, nach der König nicht an sich bringen, Es hab denn dargegen ein gleichung dieser recompens gegeben, oder es da sich mit dem Urbar Schlagen	Mathi.	1486.	Ibidem.	6	19.
5.	Wie und an welchem Orth in dem Landt Pergerrichten angetrofen werden, die nach der König Sachsischer Salzgruben Nicht Begehren, sondern allein den den Gebrauch den gewöhnlichen Nutzen nehmen	Uladis.	1492.	Ofen	1	30.

M. K. MŰTÁRSZATI ÉS ENCIKLOPÉDIA KÖNYVTÁRA

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Az első erdész tanár a nagy polihisztor Dr. Wilckens Henrik Dávid előadásainak anyagát jegyezte le és gyüjtötte öt kötetben össze Nedeczey Ferenc. A mü ritka érték, egyetlen példány

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Forstkunde

vorgetragen von

Herrn H. D. Wilkens

Bergrath und Professor an dem königl. Forstinstitute zu Schemnitz.

Erster Band

Schemnitz

F. N.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Tabernaemontanus kétkötetes "Uj füvészkönyv"-e, egyik legszebb darabja könyvtárunknak. 1588-ban adták ki. A növények neveit 10 nyelvü regiszter is rögziti. A "Cseh és egyéb barbár nyelvek" között 46 növény neve szerepel magyarul

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

1653-ban Bolognában adták ki P. Bonaventura Cavaliero hires könyvét a: Geometria indivisibilibus continuorum (Folytonos mennyiségek geometriája) cimüt

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

GEOMETRIA INDIVISIBILIBVS CONTINVORVM

Noua quadam ratione promota.

AVTHORE

P. BONAVENTVRA CAVALERIO

MEDIOLANEN.

Ordinis S. Hieron. Olim in Almo Bononien. Archigym. Prim. Mathematicarum Profess.

In hac postrema editione ab erroribus expurgata.

Ad Illustriss. D. D.

MARTIVM VRSINVM

PENNÆ MARCHIONEM &c.

BONONIÆ, M.DC.LIII.

Ex Typographia de Ducijs. *Superiorum permissu.*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

M.Ozanam matematikai szótára, amelyet 1691-ben Huguetan adott ki

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

DICTIONAIRE MATHEMATIQUE, OU IDÉE GENERALE DES MATHEMATIQUES.

DANS LEQUEL SONT CONTENUS LES TERMES de cette science, outre plusieurs termes des Arts & des autres sciences, avec des raisonnemens qui conduisent peu à peu l'esprit à une connoissance universelle des Mathematiques.

Par M. OZANAM, Professeur des Mathematiques du Roy Tres-Chrétien à Paris.

Sur l'Imprimé à Paris.

A AMSTERDAM,
Aux dépens des HUGUETAN.

M. DC. LXXXXI.

M. K. E. Könyvtár 248

CK.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Az egyik legrégibb ábrázoló geometria tankönyv, amelynek szerzője Johann Christoph Rembold, Jeremias Wolff adta ki 1710-ben Augsburgban. A könyvön jól látható és nyomon követhető a sorsa; Carl Jacob Turmann könyvtárának 5. számu könyvét szerezte meg a Schemnitzer Markscheiderei, ahonnan az a Kaiserliche und Königliche Bergakademie tulajdonába került

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Perspectiva Practica,

Oder

Vollständige Anleitung

Zu der

Perspectiv-Weiß-Kunst

Ex libris Carl. [illegible]

Nutzlich und nothwendig N. 5.

Allen Mahlern/ Kupfferstechern/ Baumeistern/ Goldschmieden/ Bildhauern/ Stickern/ Tapezierern und andern so sich der Zeichen-Kunst bedienen.

Sehr deutlich und ordentlich beschrieben/ und durchaus mit netten Kupffer-Figuren versehen.

Erstmahls durch

Ein unbenahmtes Mit-Glied der Societät JEsu in Paris heraus gegeben/

Nun aber

Aus dem Frantzösischen ins Teutsche übersetzet

Durch

Johann Christoph Rembold / Aug. Philo-Math.

Verlegt von Jeremias Wolff/ Kunsthandlern in Augspurg.

Gedruckt bey Pet. Detleffen/ Anno 1710.

CK.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Hanns Carl Carlowitz a fatermesztésről szóló hires könyvét 1713-ban Lipcsében adták ki

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Mit GOtt!

SYLVICULTURA OECONOMICA,

Oder

Haußwirthliche Nachricht und Naturmäßige

Anweisung

Zur

Wilden Baum-Zucht,

Nebst

Gründlicher Darstellung/

Wie zu förderst durch Göttliches Benedeyen dem allenthalben und insgemein einreissenden

Grossen Holtz-Mangel/

Vermittelst Säe- Pflantz- und Versetzung vielerhand Bäume zu prospiciren/ auch also durch Anflug und Wiederwachs des so wohl guten und schleunig anwachsend- als andern gewüchsig- und nützlichen Holtzes, ganz öde und abgetriebene Holtz-Ländereyen, Plätze und Orte widerum Holtzreich, nütz und brauchbar zu machen; Bevorab von Saam-Bäumen und wie der wilde Baum-Saamen zu sammlen, der Grund und Boden zum Säen zuzurichten, solche Saat zu bewerckstelligen, auch der junge Anflug und Wiederwachs zubeobachten. Daneben das sogenannte lebendige, oder Schlag- an Ober- und Unter-Holtz aufzubringen und zu vermehren, welchen beygefügt die Arten des Tangel- und Laub Holtzes, theils deren Eigenschafften und was besagtes Holtz für Saamen trage, auch wie man mit frembden Baum-Gewächsen sich zu verhalten, ferner wie das Holtz zu fällen, zu verkohlen, zu äschern und sonst zu nutzen.

Alles zu nothdürfftiger Versorgung des Hauß- Bau- Brau- Berg- und Schmeltz-Wesens/ und wie eine immerwährende Holtz-Nutzung Land und Leuten/ auch jedem Hauß-Wirthe zuumschätzbaren großen Aufnehmen/ pfleglich und füglich zu erziehlen und einzuführen.

Worbey zugleich eine gründliche Nachricht von den in Churfl. Sächß. Landen

Gefundenen Turff

Dessen Natürliche Beschaffenheit/ grossen Nutzen/ Gebrauch und nützlichen Verkohlung.

Aus Liebe zu Befördernng des algemeinen Bestens beschrieben

Von

Hannß Carl von Carlowitz/

Königl. Pohl. und Churfl. Sächß. Cammer-Rath und Ober-Berg-Hauptmann.

Mit Königl. Pohl. und Chufürstl. Sächß. allergnädigsten PRIVILEGIO.

LEIPZIG/

verlegts Johann Friedrich Braun 1713.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

1727-es lipcsei kiadásu Jacob Leupold: Theatrum arithmetico - geometricum... c. könyve

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

THEATRUM ARITHMETICO-GEOMETRICUM,

Das ist:

Schau-Platz der Rechen- und Meß-Kunst,

Darinnen enthalten

Dieser beyden Wissenschafften nöthige Grund-Regeln und Handgriffe so wohl, als auch die unterschiedene Instrumente und Machinen, welche theils in der Ausübung auf den Papier, theils auch im Felde besonderen Vortheil geben können, insonderheit wird hierinnen erkläret:

Der Nutzen und Gebrauch des nicht gnugsam zu preisenden Proportional-Circkels,

Nebenst der Anweisung, wie die darauf befindlichen Linien zuberechnen, aufzutragen und zu probiren, ob sie gehörig eintreffen;

Den annoch beygefüget:

Die Theilung aller Linien, insonderheit wie durch Transversal-Linien die Grade in Minuten weit correcter als nach der alten und sonst gewöhnlichen Art abzutheilen und aufzureissen, woselbst unter andern auch

Des Autoris beqvemes Instrument ohne sonderliche Mühe und nach einen einigen Maaßstab alle nur vorkommende Circkel in Grade und Minuten gar genau zu theilen.

Alles aber ist mit vielen deutlichen Figuren in 45 Kupffer-Platten begreifflich gemachet und vorgestellet

von

Jacob Leupold, Mathematico und Mechanico,

Königl. Pohln. und Chur-Fürstl. Sächsisch. Rath und Berg-Commissario, der Königl. Preuß. wie auch Sächß. und Forlischen Societät Mitglied.

Zufinden bey dem Autore und Joh. Friedr. Gleditschens seel. Sohn.

Leipzig, gedruckt bey Christoph Zunkel. 1727.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A Drezdában és Lipcsében müködő kiadó: Friedrich Hekel adta ki 1734-ben Emanuel Swedenborg: A természettudományok elemei cimü munkáját

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

EMANUELIS SWEDENBORGII
SACRÆ REGIÆ MAJESTATIS REGNIQUE SVECIÆ
COLLEGII METALLICI ASSESSORIS

PRINCIPIA
RERUM NATURALIUM
SIVE
NOVORUM TENTAMINUM
PHÆNOMENA
MUNDI ELEMENTARIS
PHILOSOPHICE EXPLICANDI.
CUM FIGURIS ÆNEIS.

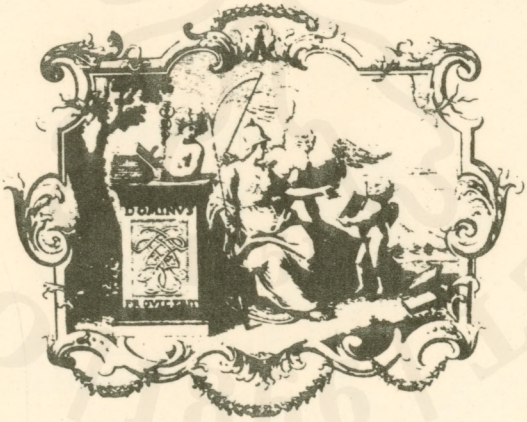

DRESDÆ ET *LIPSIÆ*,
SUMPTIBUS FRIDERICI HEKELII,
BIBLIOPOLÆ REGII M.DCC XXXIV.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Bél Mátyás 1737-ben Bécsben kiadott nagy müve. A könyv Mátyás királyt, mint Pallast és Marsot összebékitő férfiut dicsőitő rézkarccal kezdődik

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

PALLADA QVOD MARTI CORZINZS IZNNII AMICAM.
ET BELLI ET PACIS LAZDIBZS IPSE DEAZS

NOTITIA
HVNGARIAE
NOVAE
HISTORICO GEOGRAPHICA,
DIVISA IN PARTES QVATVOR,
QVARVM
PRIMA, HVNGARIAM CIS-DANVBIANAM; ALTERA, TRANS-DANVBIANAM; TERTIA, CIS-TIBISCANAM; QVARTA, TRANS-TIBISCANAM:
Vniuersim XLVIII. Comitatibus Designatam,
EXPROMIT.
Regionis Situs, Terminos, Montes, Campos, Fluuios, Lacus, Thermas, Cœli Solique ingenium, Naturæ munera & prodigia; Incolas variarum Gentium, atque harum mores; Prouinciarum Magistratus; Illustres Familias; Vrbes, Arces, Oppida, & Vicos propemodum omnes; Singulorum præterea, Ortus & Incrementa, Belli Pacisque Conuersiones, & præsentem Habitum;
Fide optima, Adcuratione summa,
EXPLICAT.
OPVS, HVCVSQVE DESIDERATVM, ET IN COMMVNE VTILE.
SACRATISSIMIS AVSPICIIS
CAROLI VI. CAESARIS,
ET REGIS INDVLGENTISSIMI,
ELABORAVIT
MATTHIAS BEL.
ACCEDVNT
SAMVELIS MIKOVINII
Mappæ, singulorum Comitatuum, Methodo Astronomico-Geometrica concinnatæ.
TOMVS TERTIVS.

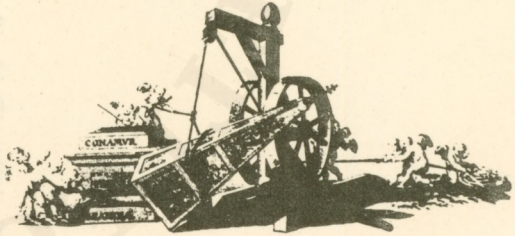

VIENNAE AVSTRIAE, Impensis PAVLLI STRAVBII Bibliopolæ.
Typis IOHANNIS PETRI VAN GHELEN, Typographi Cæsarei.
ANNO MDCCXXXVII.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Genfben 1743-ban Henrik Albert Gosse adta ki Christian Wolf: Elementa metheseos universiae (Az általános matematika elemei) c. müvét

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

CHRISTIANI WOLFII,

POTENTISSIMI BORUSSORUM REGIS CONSILIARII INTIMI, FRIDERICIANÆ PRO-RECTORIS ET PRO-CANCELLARII, JURIS NATURÆ ET GENTIUM ATQUE MATHEMATUM PROFESSORIS ORDINARII, PROFESSORIS PETROPOLITANI HONORARII, ACADEMIÆ REGIÆ SCIENTIARUM PARISINÆ, SOCIETATUMQUE REGIARUM BRITANNICÆ ATQUE BORUSSICÆ MEMBRI,

ELEMENTA MATHESEOS UNIVERSÆ.

TOMUS PRIMUS.

Qui COMMENTATIONEM DE METHODO MATHEMATICA, ARITHMETICAM, GEOMETRIAM, TRIGONOMETRIAM PLANAM, *&* ANALYSIM, *tam* FINITORUM *quam* INFINITORUM *complectitur.*

EDITIO NOVISSIMA,

MULTO AUCTIOR ET CORRECTIOR.

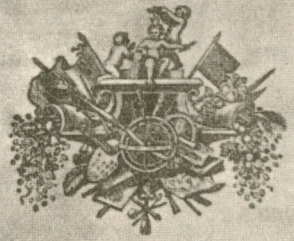

GENEVÆ,

Apud HENRICUM-ALBERTUM GOSSE, & SOCIOS.

MDCCXLIII.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Penther Friedrich könyve a geometria és földméréstudomány tárgyköréből. 1752-ben Augsburgan adták ki

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

PRAXIS GEOMETRIÆ,

worinnen nicht nur

alle bey dem Feld-Messen vorkommende

Fälle,

mit Stäben/ dem Astrolabio, der Boussole,

und der Mensul, in Ausmessung eintzeler

Linien/ Flächen und gantzer Revier,

welche

wenn deren etliche angräntzende zusammen genommen/

eine Land-Carte

ausmachen,

auf ebenen Boden und Gebürgen/

wie auch

die Abnehmung derer Höhen und Wasser-Fälle/

nebst beygefügten

practischen Hand-Griffen/

deutlich erörtert,

sondern auch eine gute Ausarbeitung der kleinesten Risse bis zum grösten, mit ihren Neben-Zierathen, treulich communiciret werden,

von

Joh. Friedr. Penther,

Königl. Groß-Britannischen Rath, Professore Ordin. Oecon. bey der Georg-August-Universität zu Göttingen, wie auch Ober-Bau-Inspectore.

Vierdte Edition.

Cum Privilegio Sacr. Cæsar. Majestatis.

AUGSBURG/

verlegt von Johann Balthasar Probst, Kunst-Händler,

Jeremiä Wolffs seel. Tochtermann.

Daselbst gedruckt bey Johann Jacob Lotter, 1752.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Belidor 1759-es kiadásu hires matematika könyve

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

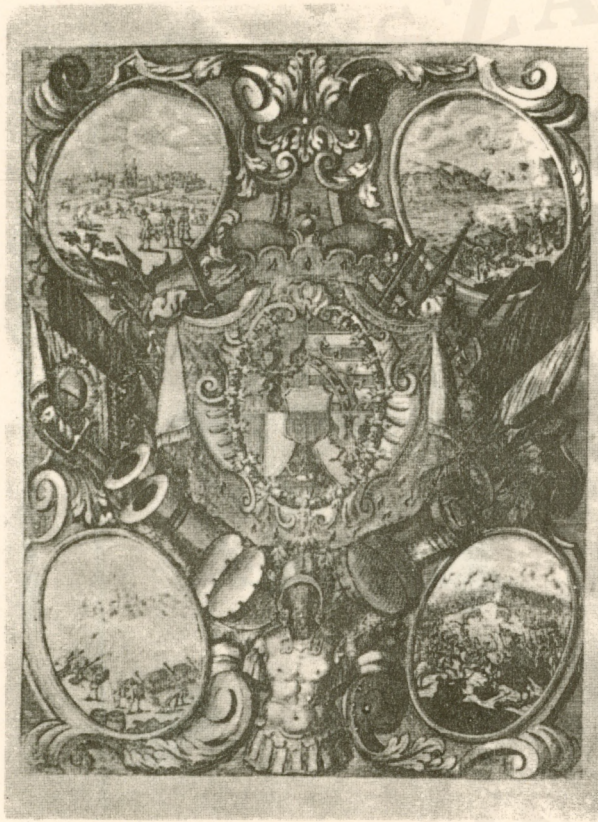

Neuer

CURSUS MATHEMATICUS

Zum Gebrauch
Der
Officiers von der Artillerie,
Und
Der Ingenieurs,
Zu erst in Französischer Sprach beschrieben
Von
Hn. BELIDOR,
Nunmehro aber auf hohen Befehl
Des Durchlauchtig-Hochgebohrnen Fürsten
und Herrn, Herrn
JOSEPHI WENCESLAI,
Des Heil. Röm. Reichs
Fürsten von und zu Liechtenstein rc.
In die Teutsche Sprache übersetzt, und mit nöthigen
Zusätzen versehen
Von J. TH. BION,
Dero zu Hungarn und Böheim Königlichen Majestät
Hoch-Löblichen Feld-Artillerie Stuck-Junkern.

Zweyte Auflage.

WIEN,
Verlegts Augustin Bernardi, Buchhändler bey der grossen Jesuiten
Porten gegen über, 1759.

ERDÉSZETI KÖNYVTÁR

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Az ácsmesterség könyve. Christian Gottlob Reuss könyvének cimlapja
Bernhard Christoph Breitkopf és fia adta ki 1764-ben Lipcsében

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Anweisung zur Zimmermannskunst,

den Anfängern und Liebhabern der Baukunst,

besonders den Zimmerleuten,

zum Besten aufgesetzt,

und

mit nöthigen Kupfern erkläret

von

Christian Gottlob Reuß,

Königl. Maschinen- und Hofzimmermeister.

M. T. Könyvtár 46/13. és Ered. könyv.

Leipzig,

verlegts Bernhard Christoph Breitkopf und Sohn.

1764.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Johann Andreas Cramer 1766-ban kiadott erdészeti szakmunkája

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Johann Andreas Cramers,

Herzogl. Braunschweig. Lüneburg.
Cammerraths,

Anleitung zum Forst-Wesen,

nebst

einer ausführlichen Beschreibung

von

Verkohlung des Holzes, Nutzung der Torfbrüche ꝛc.

Mit vielen Kupfern.

Braunschweig,
im Verlage der Fürstl. Waisenhaus-Buchhandlung, 1766.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A Pozsonyban 1770-ben kiadott Mária Terézia féle erdőrendtartás magyar nyelven

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

M. kir. József Nádor Műegyetem
Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kar
KÖNYVTÁRA
SOPRON

A' FÁKNAK,

ÉS

ERDÖKNEK

NEVELÉSÉRÓL, ÉS MEG-TARTÁSÁRÓL

VALÓ

RENDELES.

POSONYBAN,
Nyomtattatott, és találtatik
LANDERER JÁNOS MIHÁLYnál.
1770.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Ritka erdészettörténeti értékü könyv, a Máramarosi Rendtartás cimmel számontartott munka, 1778-ban gróf Festetics Pál máramarosi teljhatalmu kamarai elnök adta ki. Tagányi sem tudott róla

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Dritte Abtheilung der Instruction für die Königliche Cameral Administration in der Maramaros.

M. kir. József Ipar-egyetem
Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kar
KÖNYVTÁRA
SOPRON
1795

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Contractus

Mely az Körösmezei Királyi Erdő-Tiszttség az felül meg felel pedig egyan Körösmezei nevezetti Cameralis Helységnek Lakosai között Felsőegy Királyi Commissionak Tekintetes Udvari Magyar Kamarai Vice Ottsaserenus, Nagy Méltóságu Gróf Teleki József Úr Ő Excellentiájának: Fitt: és Hegyi engedelmekbul az Erdő Manipulatio, és az Kalyakoknak Mivel Lenni Lebotátsa, és Munkák iránt tétetett.

Minekutána Nevezett Cameralis Körösmezei Lakosok együtt tartott magok jirau, s. Kőjöl Tanácskozásban Publicum, és Urasági Kolgálatniak Korul Terhein fel gondolván tapasztalta Volna, hogy Valamint eddig, Leuta egyaban és magok Elemüenek magoktul vétetni az Kalyakoknak Irtálása, és azoknak Lefáklása, és egyéb efféle Egyébi Munkák mellett Kereshetik; Különösön pedig, hogy ha jövendőben az Körösmezei Királyi Erdő-Tisztséggel az iránt Végezhetnek, hogy az Kiralyi Munkákban, más idegenekkel Képpeli eltöltéggel mindenkoron Besegatnak, és ottan Valamely Lakott Bátorságok Lehetne, az előttem Lertek nem tak Könyjelhetik de az Helységnek Lakosai is Nerekedni fogjnak. Es sok illyen okokbul Difficultatoin, és azon elkalmatlátsagbul, Mellyel az Felsőegy Kiralyi Commissionak Jelentetik Nékik Mujlott, magok Erőtlen Voltokban akarván, egyszer iránd folyamodtak Volna, elszakot in statu kijjok élhet hogy Valamelyik akár Kőji avagy Mártis Annus az Erdő Manipulatio Kőzöl kataríktan jövendőre fog elő fordulni Lokost fizetni Mellet, nem Mésnak, hanem

jelenthi

1802 és 1811 között adták ki Bécsben Görög Demeter és Márton József müvét, a Magyar Átlás-t, amely Magyar, Horvát és Tót országok vármegyéit mutatja be

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Dr Wallner Ignác

MAGYAR ÁTLAS

Magyar, Horvát, és Tót

ORSZÁGOK

Vármegyéi, és Szabad Kerületei

ÉS

a' határ-őrző Katonaság' Vidékinek

közönséges és különös

TÁBLÁJI:

közre bocsátotta

Görög

Kalocsa és nagyszombati Érsekének, a' Budai Universitás Professor.

Atlas Hungaricus

SEU REGNORUM

HUNGARIAE, CROATIAE ET SLAVONIAE

COMITATUUM, PRIVILEGIATORUM DISTRICTUUM,

et Confiniorum

Generalis & Particularis

MAPPAE GEOGRAPHICAE.

VIENNAE, 1802-1811

M. Kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola KÖNYVTÁRA 13970

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Sopron vármegye térképe a Magyar Átlásból

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

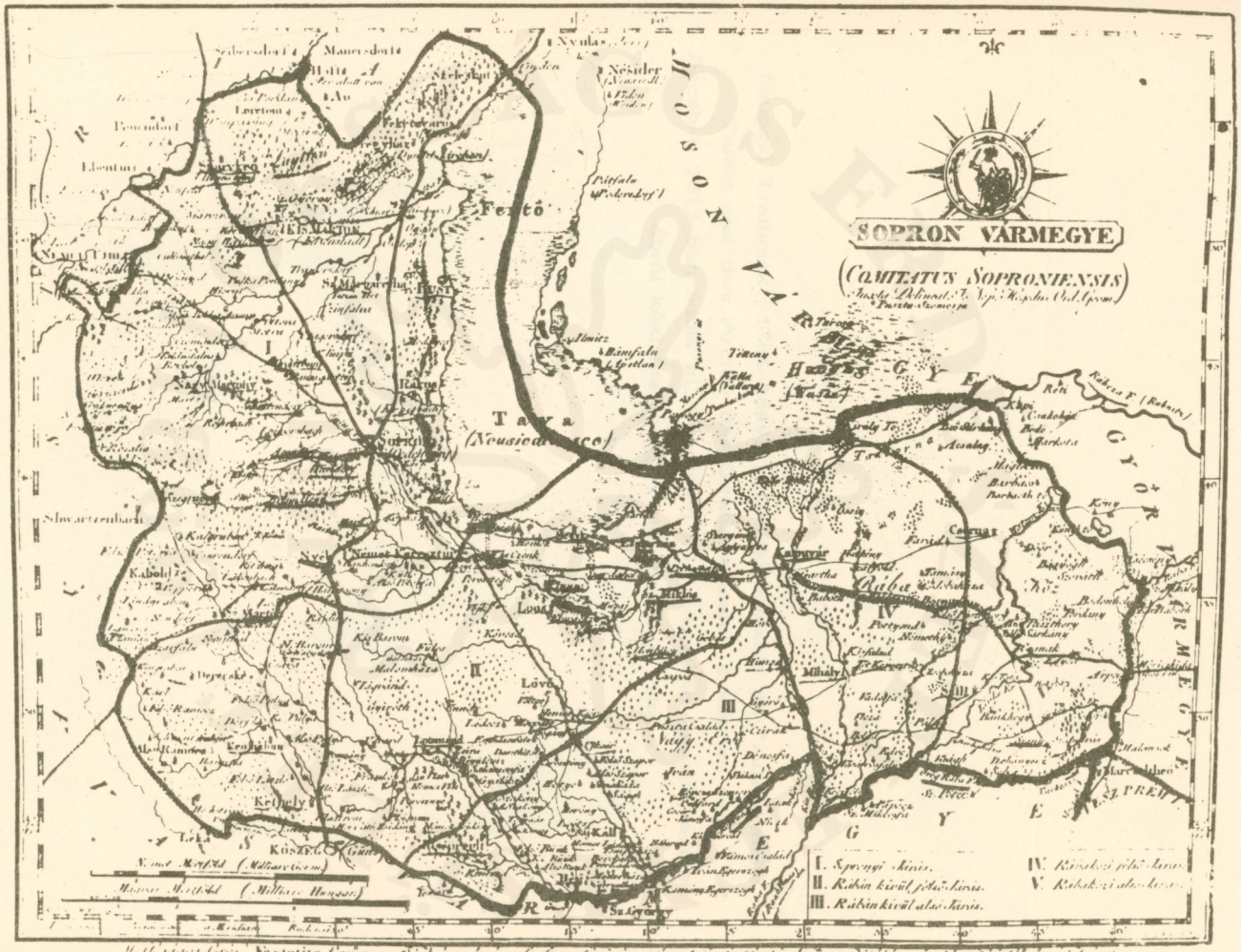

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Leupold Trattinick (1764-1849) botanikai munkája az "Ausgemahlte Tafeln aus dem Archiv der Gewächskunde" 4 kötetes mü. Bécsben 1813-ban adták ki. Összesen 20 példányban készült, szines ábrái kézi festések. A mü rendkivül ritka

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Amaryllis Brasiliensis

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Eryngium Cardinc

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Ugyancsak kézi festésüek Reichenbach 2 kötetes Insekten c. könyvének ábrái is

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Fig. 539. 540. Der Pollux. Fig. 541. 542. Der Castor. Fig. 543. 544. Der Viridatus.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Fig. 117 d. Tiger Mauch. Fig. 118 Weibch. Fig. 119 gem. Marikäfer Mauch. Fig. 120 Weibch. Fig. 121 a–h Eier, Lar-
ve, Puppe. Fig. 122 d. zottige Mauch. Fig. 123 d. Hornuskäfer. Fig. 124 d. Nachtglanzkäfer. Fig. 125 d. rothhörnt
ge Mauch. Fig. 126 d. rothbraune zottige M. Fig. 127 d. mehlige M. Fig. 128 d. Garten Mauch. Fig. 129 d. marmorirte M.
Fig. 130 d. d. Weiden Mauch. Fig. 131 d. Fuchs. Fig. 132 d. rauche Mauch. Fig. 133 d. Bär. Fig. 134 d. haarige Haarschä-
ne. Fig. 135 d. Bär-Haarsch. Fig. 136 d. Kazike. Fig. 137 d. eiche Schwarzdrumenkäfer. Fig. 138 d. Fremd.
Fig. 139 kurzdeckflügel Schirmbl. Mauch. Fig. 140 Weibch. Fig. 141 a. ochlpuncktige Sch. Fig. 142
d. laubmulmte Sch. Fig. 143 d. gequetschte Sch.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

AZ AKADÉMIA ELSŐ ÉVSZÁZADÁT ISMERTETŐ TÖRTÉNETI MŰ
MAGYAR ÉS NÉMET NYELVŰ KIADÁSÁNAK CIMLAPJA
(FALLER GUSZTÁV MUNKÁJA)

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A SELMECZI M. K. BÁNYÁSZ- ÉS ERDÉSZ-AKADÉMIA

ÉVSZÁZADOS FENNÁLLÁSÁNAK

EMLÉKKÖNYVE

1770—1870.

M. Kir. Erdő...
5817

SELMECZ, 1871.

JOERGES ÁGOSTON.

14249

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

M. KIR. ÁLLAM ERDÉSZETI és ERDŐMÉRNÖKI AKADÉMIA KÖNYVTÁRA
5817 szám.

GEDENKBUCH

ZUR

HUNDERTJÄHRIGEN GRÜNDUNG

DER KÖNIGL. UNGARISCHEN

BERG- UND FORST-AKADEMIE

IN

SCHEMNITZ

1770—1870.

SCHEMNITZ, 1871.

AUGUST JOERGES.

29405

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

MÁSODIK FEJEZET (1808-1919)

1808-ban jelentős esemény történt az akadémia életében. Az Udvari Kamara január 5-én kelt rendeletével életre hozta az Erdészeti Tanintézetet. A tanterv szerint elő kellett adni a mennyiségtant, erőmütant, természettudományt, erdészeti növénytant, állattant, erdészeti vegytant, azoknak a bányászhallgatóknak számára akik a bányamüvelést hallgatták, az erdőtenyésztéstant, az idegen fanemek meghonositását, térképezést, erdőbecslést, erdőrendezést, usztatást, szenitést, gátak és gerebek szerkesztését.

Az Erdészeti Tanintézet felállitása, illetve a fenti tantárgyak bevezetése természetesen pozitiv hatással volt a könyvtár fejlődésére is. A szakirodalom beszerzése kibővült, kiterjedt az uj tudományág szakjaira is, habár bizonyithatóan már korábban is beszereztek, használtak erdészeti tárgyu szakkönyveket, hiszen Mária Terézia már a bányászati intézet akadémiai rangra emelésénél elrendelte, hogy az erdészet oktatására is forditsanak gondot, annál is inkább, mert az erdészet müvelésére a bányászatnak elkerülhetetlenül szüksége van. Az Erdészeti Tanintézet első tanár Heinrich Dávid Wilckens még 1808-ban a főbányagrófi hivatal utján felterjesztést tesz, amelyben többek között kéri, hogy megvásárolhassa Goller erdészeti tanár 200 kötetből álló "Forstbotanische Bibliothek"-jét. Goller Nürnberg mellett, St.Joachimban tanitott. Az Udvari Kamara 1808. szeptember 14-én 11 903 szám alatt megengedte a Goller féle könyvtár megvételét kötetenként 5 forintnyi áron.

Több korábbi állitással szemben bizonyitottnak vehetjük, hogy erre a vásárlásra nem került sor. Sem az idevonatkozó iratanyagban, sem az állományban a vásárlásnak nincs semmi nyoma. Nem sikerült egyetlen könyvet sem azonositani, amely bizonyithatná e beszerzést.

A már korábban is idézett selmecbányai jegyzék hivatkozik az 1809. február 15-én kelt 2106/ 1106 számu udvari dekrétumra, amely szerint a legmagasabb hely előzetes tudta és a negyedévi jelentés nélkül az akadémia számára könyvet vásárolni nem szabad. Ugyanez a tárgya az 1810. április 25-én kelt 6285/ 2744 számu udvari dekrétumnak is. A két rendelkezésből az derül ki, hogy a könyvtári beszerzéseket most már a "legmagasabb hely" is figyelemmel kisérte, következésképpen a könyvtár fejlődését irányitotta is. Ezt támasztja alá egy másik adat is. Az 1809. szeptember 13-án kelt 9503 számu udvari rendelet elrendelte, hogy az akadémián filozófiai kurzus elnevezés alatt előkészitő tanfolyamat nyissanak azok számá-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

ra, akik a szülők szerény anyagi helyzeténél fogva a liceumokon és egyetemeken olyan előismereteket nem szerezhetnek, amelyek a bányászati tudományokban való sikeres haladáshoz okvetlenül szükségesek. Mivel az előadandó tantárgyakat tartalmazó és a célnak megfelelő tankönyv nem volt, utasitották az előadó tanárt, hogy használja vezérfonalként logikából Reimarus: Vernunftlehre, a mennyiségtanból Metzburg: Mathematische Anfangsgründe, a természettanból pedig Funke: Handbuch der Physik c. könyvét.[18] A könyvek beszerzésre kerültek és a könyvtár állományát gazdagitották.[19]

A könyvtár valóban gazdagodott, fejlődött, a könyvtári munkák egyre inkább növekedtek. Olyannyira, hogy a könyvtáros az 1800-as évek elején már tiszteletdijat kapott munkájáért. 1840. május 5-én Friedrich Ignaz Schwarczot 500 Ft fizetéssel adjunktussá nevezik ki az akadémiára azzal a feladattal, hogy a bányászok számára ő adja elő az erdészeti ismereteket. Egy évvel később megbizzák a könyvtár kezelésével is, amiért 250 Ft külön honoráriumot kapott, tehát a felét az adjunktusi fizetésének. Ez akkoriban jelentős összeg volt, ebből is következik, hogy könyvtári munkája nem lehetett kevés.[20]

A könyvtár helyzetére is előnyös változásokat hozott az akadémia 1846. évi ujjászervezése. Az Erdészeti Tanintézet ekkor vált egyenrangu társintézményévé a bányászati akadémiának és ez az intézet elnevezésében is tükröződött: uj neve Bányászati és Erdészeti Akadémia lett. A rendelkezések között a könyvtár számára az volt lényeges, amely kimondta, hogy az erdészeti tanár segédjének állása, amely eddig ideiglenes volt véglegessé vált, egyuttal kötelességévé tették az akadémiai könyvtár kezelését. A többletmunkáért viszont az állást a 9. dijosztályba sorozták, évi fizetését 700 forint pengő pénzben, 70 pengő forint szálláspénzben, 18 öl fában és 1 mázsa faggyuban állapitották meg.[21]

Ignaz Schwarcz szerette a könyvtárt, szivesen vállalta őrzését, gyüjtését, bővitését. Amikor 1847-ben rendes tanárrá nevezték ki, a könyvtár kezelését át kellett volna adnia az ujonnan kinevezett erdészeti tanársegédnek, Paul Neubehler-nak. Schwarcz azonban minden dijazás nélkül vállalta továbbra is a könyvtár vezetését. Önzetlen és rendkivül nagy munkát végzett. Mégis, amikor 1852-ben jutalmat kért, kérvényének nem adtak helyt, csupán dicséretet kapott. A K.K. Pénzügyminisztérium 1852. évi 19,761 számu rendeletével a könyvtárnál teljesitett rendkivüli teljesitményéért elismerését fejezte ki.[22]

Schwarcz monarchiahü, császárhü professzor volt. Igy érthető, hogy az 1848-as forradalmi időszakban Bécsbe utazott, elhagyta Selmecbányát.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

AZ ERDÉSZETI TANINTÉZET ALAPITÓLEVELÉNEK EREDETI SZÖVEGE (FALLER IDÉZETT KÖNYVÉBŐL)

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

„Namens Allerhöchst Seiner Kaiserlichen, Königlichen und Apostolischen Majestät unseres Allergnädigsten Herrn dem K. Oberstkammergrafen-Amte zu bedeuten.

Allerhöchst Se. k. k. Apostolische Majestät haben bei höchster Erledigung des zwischen der k. k. Hofkammer und Finanz-Hofstelle und dieser Hofstelle noch unterm 26. Juni vorigen Jahres abgehaltenen gemeinschaftlichen Concertation-Protocolls unter anderen heilsamen Vorkehrungen auch das aus Landesväterlicher Vorsorge allergnädigst anzuordnen geruhet, dass zur Erzielung einer zweckmässigen Waldwirthschaft und Cultur und Bildung fachkundiger Forstbeamten, bei der Schemnitzer k. Bergakademie auch ein öffentliches Forst-Institut, und eine eigene Lehrkanzel der höheren Forstkunde und systematischen Forstwissenschaften aufgestellt werden solle.

Zeuge der beiverwahrten Abschrift ist nach einer nachgefolgten höchsten Entschliessung vom 17. December v. J. zum Bergakademischen Lehrer der Forstkunde und in der Eigenschaft eines wirklichen k. k. Bergraths mit jährlichen Ein Tausend fünf Hundert Gulden Besoldung, 36 Klafter Deputat-Holz und freiem Quartier, oder mit dem für die k. Bergräthe bemessenen Quartiergeld Herr Dr. H. Wilkens aus dem Wolfenbüttlischen Allergnädigst bestimmt worden.

Der weitere abschriftliche Anschluss wird das K. Oberstkammergrafen-Amt in die nähere Kenntniss setzen, welche Dienst-Instruction man dem K. Herrn Bergrath und Lehrer des Forst-Institutes zugestellt habe, nach welcher sich auch von Seite des K. Oberstkammergrafen-Amtes zu benehmen und die Einleitung zu treffen sein wird, dass alle Wochen ein Forst-Instituts-Collegium am Oberstkammergrafenämtlichen Sitzungstage Vor-, das andere aber an einem andern, unter Bergakademischen Lehrern zu verabredenden Tag Nachmittag und ohne Beirrung der übrigen Vorlesungen und sonstigen Praktikanten-Vorschreibungen und Beschäftigungen, auf deren genaue Erfüllung mit Strenge zu sehen ist, in dem akademischen Hörsaal vorgetragen und abgehalten werde.

Soweit es aber die Anlage und die Einrichtung einer ordentlichen Pflanzschule einheimischer und exotischer wilder Holzbäume und die Anlage und Einrichtung der Holz-, Blätter-, Blüthen-, Saamen- und Früchten-Sammlung, so wie die zum Forst-Institute erforderlichen Instrumente, Werkzeuge und übrigen Bedürfnisse betrifft, so wird das K. Oberstkammergrafenamt mit dem Herrn K. Bergrathe und Lehrer des Forst-Institutes die Gegend und den schicksamsten Platz zur anzulegenden Pflanzschule zu wählen, die zur Saamen-, Früchten-, Blätter-, Blüthen- und Holzsammlung zu benöthigenden Kosten verfertigen zu lassen, und das Verzeichniss sämmtlicher Bedürfnisse, welches gedachter Herr Bergrath einreichen wird, anher gutächtlich vorzulegen, und demselben in jeder Hinsicht an die Hand zu gehen, und bei wichtigen Forstwesens-Vorfallenheiten und vorzüglich wegen künstlichen Anbaues, Wartung und Pflege der verschiedenen für das Berg- und Hüttenwesen nützlichen Holzgattungen zur Mitberathung beizuziehen haben.

Um aber dem Herrn K. Bergrath und Professor des Forst-Instituts Gelegenheit zu verschaffen, sich auch mit den bei dem Niederhungarischen Berg- und Hüttenwesen üblichen und benöthigten Zeug-Holzgattungen und mit den Waldholz-Arbeiten und Verkohlungen bekannt zu machen, so wird derselbe dahin anzuweisen sein, dass er in den bevorstehenden Ferien die Scharnowitzer, Neusohler und Tajowaer Hütten, dann die Rohnitzer Eisenwerker, und insbesondere die Zerrenbacher und Schwarzwasser und andere vorzüglichere Holzschläge, Holzarbeiten, Triftanstalten und die Wald- und Rechenkohlungen bereisen und besehen solle.

Uebrigens verbleiben demselben Allerhöchst Seine Majestät in Gnaden gewogen. Gegeben Wien am 5. Jänner 1808. Leithner."

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Hozzájárult ehhez az is, hogy a hallgatóság politikailag megbizhatatlansággal vádolta. A magyar közoktatásügyi minisztérium 1848. december 7-én Lázár Jakabot nevezte ki "erdészeti mellettes tanárnak s egyszersmind akadémiai könyvtárnoknak helyetteskép en". Lázár Jakab volt az első oktató, aki 1848 novemberében az első magyarnyelvü előadásokat megkezdte. A szabadságharc bukása után Ignaz Schwarcz visszatért Selmecbányára és ismét átvette a könyvtár vezetését is.

1859. február 1-én Wagner Károlyt nevezték ki adjunktussá és az akadémiai könyvtár kezelőjévé, azzal a megjegyzéssel, hogy a könyvtár felett a főfelügyeletet Schwarcz gyakorolja.

Faller Gusztáv azt irja, hogy 1860-ban az erdész-növendékek számára 8000 kötetes könyvtár áll rendelkezésre, ennek használata megengedett. Ezzel szemben a tanárok által választott tankönyveket, az akadémia által kiadott és az előadásoknál használt vezérfonalat és minden más segédeszközt a hallgatóknak sajátjukból kellett megvenniök.

Több adat szól amellett, hogy az 1860-as években a könyvtár fejlődése lelassul. Amikor ebben az időben felmerül az a gondolat, hogy az akadémiát célszerü volna Bécsbe helyezni, az ezt indokoló második érv az, hogy ezáltal a tanárok a rokon szakok tudósaival érintkezésbe tudnának kerülni és használhatnák a főváros könyvtárait. Ugyancsak Faller emliti, hogy 1867-es költségvetésben a könyvtár részére 630 Ft állt rendelkezésre, ugyanakkor a vegymühely számára 1500 Ft és az összköltségvetés közel 31 ezer Ft volt.

Minden könyvtár fejlődése szempontjából elsőrendü meghatározó szerepet játszik elhelyezése. Ennek a nagymultu könyvtárnak kezdettől fogva mind a mai napig elhelyezési gondjai voltak. Történetének ez a legnegativabb része.

Az Akadémia alapitásától 1891-ig az oktatás magánépületek bérelt helyiségeiben folyt. Az egyik ilyen épületben kapott helyet a könyvtár is. 1862-ben az un. bányabirósági épületbe helyezték, ahonnan 1871-ben az un. kamaraház udvarában lévő három szobába vitték át. Itt maradt 1876 szeptemberéig. 1876-ben bérleti szerződés folytán több más egységgel együtt a könyvtár is az un. kórházi épületbe került. A Bányászati és Kohászati Lapok 1876. évi 23. számában (194.p.) azt irja, hogy egyes oktatók előadásaikat az akkori könyvtárnak szük, sötét olvasó szobájában tartották. A könyvtárnak tehát szük és sötét helyiségeit sem lehetett célszerüen használni, már akkor is mindig a könyvtárnak kellett áldozatokat hoznia a kétségtelenül elsődleges oktatási igények kielégitése előtt. Pedig

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

az oktatás müvelői mindig tisztában voltak a könyvtár rendkivül hasznos, az oktatás számára nélkülözhetetlen szerepével. Ezt mutatja az is, hogy amikor a selmecbányai főbányagrófi hivatal 1800-ban felterjesztést tett az udvari kamarához egy központi akadémiai épület felépitése tárgyában, a könyvtár megfelelő elhelyezése is tervezett volt. 1811-ben hasonló elképzelések voltak, majd 1853-ban egészen komolyra fordult az ügy; a pénzügyminisztérium megengedte az un. Clauser-féle kert megvételét abból a célból, hogy azon felépüljön az akadémia központi épülete. Még ugyanabban az évben Decker Károly épitészt meg is bizták a terv és költségvetés elkészitésével. A terv elkészült, csaknem olyan megoldásban, mint ahogy a későbbi központi épület valóban felépült. A terv szerint az első emeleten a könyvtár céljaira szolgált volna három nagy terem és egy előszoba, egy olvasó a tanárok és tisztviselők részére, egy olvasó a hallgatóság részére és egy szoba a custos részére. Ugyancsak az első emeleten kapott volna lakást a könyvtári szolga. Sajnos a szép tervből pénz hiányában nem lett semmi. A könyvtár helyzetén sem tudtak segiteni, minden maradt a régiben. Pauer János müvében olvashatjuk a következő sorokat: "De nagyon leverőleg hatott a tanárokra egy részt azon körülmény, hogy az akadémia 100 éves fennállása után sem bir egy diszes, czéljának megfelelő, jól berendezett épülettel, hanem kénytelen hét közönséges, egészen más czélra épült lakházakban megvonulni és igy nélkülözi azon jelleget, mely azt, mint a tudományok székhelyét tüntetné elő, másrészt az akadémiai gyüjtemények szomoru állapota, ugy, hogy ez utóbbi miatt is legtöbben azon nézetben voltak, hogy saját érdekünkben fekszik, miszerint azokat egyelőre idegen szemek meg ne tekintsék; mert azokon lehetett leginkább látni, mily mostohán kezeltetett intézetünk különösen az elmult két évtized alatt, mily kevés történt annak emelésére és felvirágzására, mily szüken volt mérve rosszul értett takarékosságból a nélkülözhetetlen költség. A tudomány épen ez idő alatt óriási lépésekkel haladott előre és gyüjteményeinkben ennek alig volt nyoma, alig lehetett találni valamit, a mi az uj vivmányokról tanuskodott volna. A czélszerütlen és szük helyiségek következtében még az is, ami meg volt, a mi a lefolyt száz év gyüjtésének eredményeképen származott, nem teszi azon benyomást a szemlélőre a mit különben tenne, ha megfelelő és systematice rendezhető muzeumokban lenne elhelyezve."[23]

1885-ben a könyvtár a Fritz házba kerül pontosabban ide kerül vissza, mert biztosra vehetjük, hogy amikor a bérelt házak egyikében volt - mint korábban irtuk - az csak a Fritz ház lehetett.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A sürü költözés hátrányairól nem kell külön szólnunk. A vele járó problémák, megoldatlan ügyek mindenesetre ráterelik a figyelmet a sürgős tennivalókra. Általánossá válik a vélemény, hogy egy ember mellékfoglalkozásként - bármilyen képzett erdész-bányász, vagy kohász szakember - képtelen ellátni a megnövekedett könyvtári feladatokat. A könyvtárt kezelő, munkáját irányitó tudós férfiak természetesen nem a mai könyvtártudomány elvei és gyakorlata szerint végezték munkájukat, hanem legjobb tudásuk, akaratuk, elképzelésük szerint és tegyük hozzá mindezt nagy szeretettel, önzetlen tudományszeretetből tették. Álljon itt a nagy magyar Wagner Károly példája: akadémiai könyvtári müködéséről feljegyezték, hogy "Ezen állás elnyerése mindenesetre határozó volt egész jövőjére; határozó, mert az akadémia tanácsa által könyvtárnoknak neveztetvén ki, alkalmat lelt tudásszomját kielégiteni. Hogy az alkalmat felhasználta, már abból is meglátszott, hogy később a selmeczi akadémia magyaritásának idejében bármely, az akadémia könyvtárában létező müvet szerzőjével együtt megtudott nevezni."[24]

A könyvtár és könyvtárosság ügye ismételten előtérbe kerül. Farbaky István akadémiai szervezési javaslatában azt irja 1871-ben, hogy az akadémiai titkár mellé kisegitőül egy napidijas irnokot kellene beállitani, aki a tisztázásokat végezné és a könyvek kiadásánál, általában véve a könyvtár kezelésénél segitséget nyujtana.[25] Egy évvel később megjelent pályázati felhivásokban hasonló értelmü szövegezést találunk: "A titkári, nemzetgazdaságtan, bánya- és váltótörvény rendkivüli tanári, egyszersmind könyvtárnoki s akadémiai számvivői állomásra, VIII. rangosztállyal, 1200 forint évi fizetéssel, 180 forint évi lakáspénzzel és évi 20 bécsi öl tüzifajárandósággal és az akadémiai iroda és könyvtár kezelésénél segitségül, 1 forint 30 krral dijazott, napidijas irnokkal."[26] És bár az 1873. október 19-én kelt jóváhagyott akadémiai hatáskör- és ügyrendben az szerepel, hogy a titkár mellé egy napidijnok és egy könyvtárnoki segéd van adva, kiknek segitségével az irodai teendőket és a könyvtár kezelését végzi, Pauer 1896-ban megjegyzi, hogy "Végül meg kell emlitenem, hogy a 14-ik §-ban emlitett "könyvtárnoki segéd" állomás kezdettől fogva nem lett betöltve."[27]

A mostoha körülmények között is születtek eredmények. Igy mindenekelőtt két megmaradt leltárnaplóról kell szólnunk, melyek felfektetése jelentős több szempontból is. Az első leltárnapló 1862-ből való és a következő cimet viseli: "Inventurs-Instrument der K.K. academischen Bibliothek begonnen am 3 Februar beendet am 24 Märcz 1862." Az anyagot 12

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

részre osztották, a következő témakörök szerint: (A számok a müvek számát jelölik.)

I. Mathematischer Theil 1-602
II. Physicalisch chemischer Theil 1-566
III. Mineralogischer Theil 1-446
IV. Bergtechnik 1-241
V. Hüttenwesen 1-159
VI. Salzwerkskunde 1-12
VII. Minzkunde 1-36
VIII. Forstwesen 1-351
IX. Technologie 1-334
X. Wissenschaftliche Schriften vermischten Inhalts 1-386
XI Literatur 1-34
XII. Karten 1-33.

A leltár záradéka a következő: "Inventirt am 24. ten Märcz 862. Ignaz Sziggmann k.k. Auf. s. Offizial - F.J.Schwartz - Karl Wagner k.k. forst.. Adjunkt und Bibliothekar."

A leltár bizonyitja, hogy törekvés történt a könyvanyag csoportos rendezésére. 1869-ben ujabb leltárt fektettek fel "Catalog der Bibliothek der K.K. Bergacademie zu Schemnitz" cimmel. A katalógus ismeretlen leltározója tudományos alapon, szakszerüen kivánta az anyagot rendszerezni, továbbfejlesztette az előző katalógust. A szerzőn és a cimen kivül feltüntette a kiadási helyet, évet, formátumot, kötetszámot, leltári számot, raktári számot és megjegyzési rovatot is hagyott. A későbbi bejegyzésekből kiderül, hogy a leltár szolgált alapul az állományellenőrzéseknek is. A korábbi leltár 12 csoportját tovább bontotta, rendszerezte, ami a fentiekkel együtt arra vall, hogy a leltározó bizonyos könyvészeti szakismeretek birtokában volt. Az alábbiakban ismertetjük a katalógus felosztását:[28]

"I.Section.Mathematischer Theil. (der Bergwerkskunde.)

a/ Reine Mathematik
b/ Mechanik
c/ Theoretische Schriften über Maschinenlehre und Baukunde
d/ Practische Schriften über Maschinenbau so wie über Land- und Wasserbauwesen
e/ Schriften über einzelne Maschinen
f/ Zeichen- Mess u. Markscheidekunst

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

g/ Astronomische u. optische Wissenschaften

h/ Hőhenmessungen

i / Schriften über Strassen, Brücken un. Canalbau und über Canal- u. Stromschiffahrt

k/ Manuscripte

II. Section. Physicalisch-chemischer Theil der Bergwerkskunde

a/ Systeme, Hand- und Lehrbücher der Physik

b/ Systeme, Hand- und Lehrbücher der Chemie

c/ Wörterbücher

d/ Zeitschriften

e/ Physicalische u. chemische Schriften einzelner Verfasser über specielle Gegenstände

f / Manuscripte

III. Section. Mineralogischer Theil der Bergwerkskunde

A/ Mineralogische Schriften überhaupt

a/ Systeme, Hand- u. Lehrbücher

b/ Wörterbücher

c/ Zeitschriften

B/ Oryktognosie insbesondere

a/ Classinficationslehre

b/ Kennzeichenlehre, Krystallographie

c/ Monographien u. Schriften über einzelne mineralogische Gegenstände

C/ Geognosie insbesondere

a/ Geologie und Geognosie

b/ Gebirgskunde

c/ Petrefaktenkunde

d/ Erdbeben, Vulkane, Meteorsteine

i / Schriften über einzelne geognostische Gegenstände

D/ Mineralogische Geographie

E/ Hydrographie u. Mineralquellen

F/ Manuscripte

IV. Section. Bergtechnik

a/ Schriften über Berg- und Hüttenwesen im Allgemeinen

b/ Geschichte des Bergbaues

c/ Bergrecht und Bergpolizei

d/ Bergstatistik

e/ Bergtechnik überhaupt,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

a/ Schriften einzelner Verfasser
s/ Wörterbücher
j/ Zeitschriften
f / Schürfen
g/ Bergbaukunst und Grubenbetrieb
h/ Aufbereitungskunde
i / Bergmaschinenlehre
k/ Manuscripte
V. Section. Hüttenwesen
VI. Section. Salzwerkskunde
VII. Section. Münzkunde
VIII Section. Forstwesen
IX. Section. Technologie
X. Section. Wissenschaftliche Schriften vermischten Inhalts.
XI. Section. Literatur
XII. Section. Karten

Wagner Károlyt 1864 augusztusában Nagybányára helyezték, ugyanakkor Pauliny Sándort bizták meg a könyvtár kezelésével évi 100 Ft tiszteletdijjal. 1872-ig még három tanársegéd kapott egymásután megbizást a könyvtár ügyeinek intézésére. Sorrendben Helmer Károly, Gretzmacher Gyula és Schwartz Ottó.

A Pénzügyminisztérium 1782-ben a titkári és rendkivüli tanári állásra Pauer János bányaesküdtet nevezte ki. A szabályzat értelmében ő vezette a könyvtárt is. Hosszu könyvtárosi müködése nagy eredményeket hozott a könyvtár számára. Nagy sulyt helyezett a könyvtár vagyonállagára, kezdeményezője és meginditója volt az állomány beköttetésének. Kár, hogy a nagy akarat és energia nem párosult mindig szakszerüséggel. Igy sajnos helyrehozhatatlan hibák is történtek a köttetéseknél. Az egységes kötés kedvéért gyönyörü pergamen és bőrkötések semmisültek meg, jobbik esetben csak meghuzódtak az uj kötés alatt. Sok egyéb szakmai hiba adódott abból, hogy rosszul értelmezett takarékosságból könyvtári segéderő soha nem állt rendelkezésre. Mindennek ellenére Pauer János könyvtárosi müködését egyértelmüen pozitivan kell értékelnünk.

Éppen Pauer-tól tudjuk, hogy 1896-ban a könyvtár állománya 19 078 kötetből állt. Ezt erősiti meg Vadas Jenő is, aki azt irja, hogy a tanárok és az akadémia hallgatói számára rendelkezésre áll a közel 20 000 kötetből álló könyvtár, melyben az erdészeti szakirodalom a nevezetesebb folyóira-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

tokkal együtt gazdagon van képviselve. Pauer János azt is leirja, hogy a könyvtár mellett közvetlenül van az ifjuság számára egy szép tágas olvasóterem. A szaklapok a bányászati és kohászati tanárok számára az akadémiai tanácsteremben vannak kitéve; az erdészetieket pedig elismervény mellett kézbesitik az erdész professzoroknak. A szaklapokra és a könyvtár gyarapitására 1873-tól évenként több mint 2 000 forintot forditottak.[29] Mindezek az előnyös változások kétségtelenül Pauer János müködésének köszönhetőek. Ugyancsak az ő idejében, minden valószinüség szerint 1889-ben, készült el a könyvtár első nyomtatott katalógusa. Ez igen jelentős eredmény volt; ma is igen hasznos szolgálatokat tesz, jó felvilágositást ad az akkori állomány összetételéről. A könyvjegyzék közli a szerzőt, cimet, kiadási helyet, évet és esetenként a formátumot. A kiadáshoz később több függelék is megjelent. A katalógusban szereplő legmagasabb szám 7099. A katalógus végén három oldalon kézirásos bejegyzések szerepelnek. Valószinüleg Sóltz Gyula vagy Fekete Lajos professzorok bejegyzései erdészeti szakmunkák kölcsönzéséről. Ugyancsak érdekes bejegyzés szerepel a 259. oldalon az alábbi szöveggel: "Schwarz Ign. Fridr. "Die Forstwissenschaft in kurzem Umrissen" 1842. hiányzik! Pedig selmeczi tanár volt, és a könyvtár kezelője sokáig! " Bővebb felvilágositást kapunk a könyvtár helyzetéről a századforduló évében a szaksajtóból. A Bányászati és Kohászati Lapok irja a könyvtár fejlődéséről: "Hivatalos helyiségek: 2 iroda 9 m^2. Könyvtár 6 szoba, 1 előszoba 199 m^2; 20.100 kötet. Olvasóterem 63,6 m^2."[30]

A századforduló ismét fellendülést hoz, sokat foglalkoznak a könyvtárral. 1903. január 24-én végre a könyvtári segéderő is alkalmazásra kerül Vető (Winásch) János személyében, aki hosszu évtizedeken keresztül szolgálja nagy szeretettel a bányász-kohász-erdész könyvtárügyet. 1905-ben a Fritz-házban kézikönyvtár felállitására is sor kerül. Tanévi beszámolójában Fodor László professzor erről azt irja, hogy a hallgatók szorgalmasan látogatták a november elején megnyilt 40 személyre kényelmesen berendezett olvasótermet. Használják a főiskolai könyvtárt, főképpen a szükségleteiknek megfelelően összeállitott kézikönyvtárt, amely a rendelkezésre állott pénzösszeg felhasználásával eszközölt első beszerzés után 462 müvet tartalmaz 1058 kötetben. Hozzáteszi, hogy igen sajnálatos dolog az, hogy a hallgatók tetemes része semmiféle idegen nyelvet nem ért és igy a könyvtár nagy számu idegen nyelvü müveit nem tanulmányozhatja.[31]

Bár Vető János alkalmazása papirforma szerint megoldotta a könyvtár pillanatnyi létszámgondját, a valóságban több időt kellett a rektorátuson töl-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A TANÁROK IRODALMI MUNKÁSSÁGA AZ AKADÉMIA ELSŐ ÉVSZÁZADÁBAN (FALLER IDÉZETT KÖNYVE ALAPJÁN). A KÖNYVEKET A KÖNYVTÁR SZÁMÁRA BESZEREZTÉK.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A tanárok irodalmi munkássága.

A vegytannak első tanára Jacquin Miklós nemcsak hogy kitünő vegyész, hanem hires botanikus és e téren termékeny iró is volt. Következő művek származtak tőle:

„Chemische Untersuchung der Meyer'schen Lehre von der Fettensäure und der Blakischen.“ Leipzig 1771. 1 kötet.

„Anfangsgründe der medizinisch-praktischen Chymie.“ Wien 1783. 1 kötet.

„Lehrbuch der allgemeinen und medizinischen Chymie.“ Wien 1793. 2 kötet.

Utódja Scopoli János bölcsészeti és orvos-tudor sok vegytani és természetrajzi értekezletet irt, u. m.:

„Annus I II III IV V historico-naturalis.“ Leipzig 1769. 1 kötet.

„Bemerkungen aus der Natur-Geschichte,“ aus dem Lateinischen übersetzt. Leipzig 1770. 1 kötet.

„Introductio ad historiam naturalem sistens genera lapidum, plantarum et animalium.“ Praga 1778.

„Anleitung zur Kenntniss und Gebrauch der Fossilien.“ Riga und Mietau 1769. 1 kötet.

„De hydrargyro Idriensi, tentamina physico-chymico-medica.“ Jena und Leipzig 1771. 1 kötet.

„Von den Ursachen des Mangels an Dünger in den Grafschaften Görz und Gradiska und den besten und leichtesten Mitteln zur Vermehrung und rechten Gebrauch desselben.“ Eine Preisschrift. Wien 1771.

„Christallographia Hungariae.“ Praga 1776. A Selmeczen előjövő mész- és gypsz-jegeczek varietásainak leirása.

„Grundzüge der systematischen und praktischen Mineralogie mit ihrer Anwendung auf die Scheidekunst und das Hüttenwesen.“ Kézirat, mely a selmeczi akadémiai könyvtárban létezik.

Mint a vegytan- és növénytannak tanára Páviában Scopoli a következő művet adta ki:

„Anfangsgründe der Metallurgie.“ Mannheim 1789. 1 kötet, 20 réz-táblával.

A mennyiségtannak első tanárától Boda, mások szerint Poda Miklóstól megjelent:

„Kurzgefasste Beschreibung der bei dem Bergbaue zu Schemnitz in Nieder-Hungarn errichteten Maschinen; zum Gebrauche der bei der Schemnitzer Bergschule errichteten mechanischen Vorlesungen.“ Prag 1771. 1 kötet.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Különös érdemekre tett szert az intézet körül Delius Traugott Kristóf „Anleitung zur Bergbau-Kunst“ czimű munkájának kiadása által, mely megjelenésével epochát képezett és egy félszázadon által a bányászat terén méltán a legkitünőbb munkának tartatott.

Delius ezen művet 1771 és 1772-ben legfelsőbb parancsra irta; minthogy azonban az első kiadás már 1773-ban végkép elfogyott, az csakhamar egy uj kiadásban is megjelent.

Különös elismerésben részesült ezen mű a franczia tudományos akadémiánál, melynek commissariusai arról igen méltánylólag nyilatkoztak. Az akadémia a commissionak elismerő és dicsérő jelentését magáévá tevé, ugy hogy már 1778-ban megjelent annak szép forditása Schreibertől a Grand Conseil du Roi et du Collége Royale de France nyomdájában.

Delius Kristóf Traugottnak „Abhandlung über den Ursprung der Gebirge und der darin befindlichen Erzadern.“ Leipzig 1770. a föld és tellérek képződésének elméletével foglalkozik Werner elvei szerint, még pedig különös tekintettel a selmeczi tellérekre.

Lichtenfelsi Peithner Antal tanártól megjelent 1780-ban: „Versuch über die natürliche und politische Geschichte der böhmischen und mährischen Bergwerke.“

Eggenbergi Ruprecht Antal, Scopolinak utódja, több vegyelemzési munkálatot tett közé.

Haidinger Károly, lovag Haidinger Vilmosnak, a bécsi geologische Reichs-Anstalt érdemdús direktorának atyja, mielőtt mint a mennyiség- és erő-műtannak tanára a selmeczi akadémiára jött volna, 1778-ig a bécsi csillagdánál volt alkalmazva, ezután a bécsi cs. kir. „Hofnaturalien-Kabinet“-hez neveztetett ki igazgatói segédül s ezen minőségben Born udvari tanácsos vezetése mellett az ásvány-gyüjtemény felállitását rendezte, melynek leirását 1782-ben a következő czim alatt adta ki:

„Eintheilung der kais. kön. Naturalien-Sammlung in Wien“ és „Dispositio rerum naturalium musei Caesarei Vindobonensis, edita a Carolo Haidinger.“

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Haidingertől származott továbbá: „Entwurf einer systematischen Eintheilung der Gebirgsarten“, mely munkája által 1785-ben a pétersburgi tudományos akadémia által kitüzött pályadijat nyerte el.

Ezenkivül lényeges részt vett Born-nak az amalgamatio behozatalára vonatkozó munkálataiban s vezette Szklenón Selmecz mellett és Joachimsthalban Csehországban a foncsorda épitését.

Möhling János tanártól megjelent:

„Anleitung zur Markscheide-Kunst.“ Wien 1793. 1 kötet.

„Handbuch für Schüler, welche die Grössen-Lehre unter Anleitung eines Lehrers lernen.“ Wien 1826. 4 kötet. A 4-ik kötet a bányamértannal foglalkozik.

Patzier Mihály vegytanártól megjelent:

„Anleitung zur metallurgischen Chemie.“ Ofen 1805. 4 kötet.

Reichetzer Ferencz tanácsos és tanártól megjelent nyomtatásban egy geognosiai mű, mely — fájdalom — az évek hosszu során át sőt még 1840-ben is, tehát azon időben, midőn Werner geologiai nézeteinek követői már nem voltak, az akadémiai előadásoknál vezérfonalul szolgált. Czime „Anleitung zur Geognosie, insbesondere zur Gebirgskunde nach Werner.“ Wien 1812. 1 kötet.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Azon munkák közül, melyek a selmeczi akadémia tanáraitól a 2-ik időszakban megjelentek, emlitésre méltók a következők:

Schittko József, bánya-tanácsos és tanártól: „Beiträge zur Bergbau-Kunde, insbesondere zur Bergmaschinen-Lehre.“ Wien, 1833. 2 kötet.

Wehrle Alajos, bánya-tanácsos és tanártól: „Die Grubenwetter.“ Wien 1835. 1 kötet.

Ugyanattól: „Lehrbuch der Probier- und Hüttenkunde als Leitfaden für akademische Vorlesungen.“ Wien 1841. 2 kötet 1 atlassal.

Hanstadti Lang Nepomuk János, bánya-tanácsos és tanártól: „Anleitung zur Markscheidekunst.“ Pest 1835.

Feistmantel Rudolf, bánya-tanácsos és tanártól: „Die Forstwissenschaft nach ihrem ganzen Umfange und mit Berücksichtigung auf die österreichischen Staaten.“ Wien 1835. 4 kötet.

Ugyanattól: „Allgemeine Waldbestandes-Tafeln.“ Wien 1853. 1 kötet.

Ugyanattól: „Die politische Oekonomie mit Rücksicht auf das forstliche Bedürfniss.“ Wien 1856. 1 kötet.

Hönig János**) tanártól:

„Anleitung zum Studium der darstellenden Geometrie.“ Wien 1845. 1 kötet 26 rézmetszetü táblával.

Niederrist József tanártól:

„Anleitung zur Markscheidekunst für Anfänger im Bergwesen.“ Brünn 1858.

Ugyanattól: „Grundzüge der Bergbaukunde.“ Prag 1863.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Doppler Kristóf, bánya-tanácsos és tanártól a következő munkák léteznek az akadémia könyvtárában:

1. „Versuch einer analystischen Behandlung beliebig begränzter und zusammengesetzter Linien, Flächen und Körper.“ Prag 1839.

2. „Versuch einer Erweiterung der analytischen Geometrie, auf Grundlage eines neu einzuführenden Allgorithmus.“ Prag 1843.

3. „Arithmetik und Allgebra. Mit besonderer Rücksicht auf die Bedürfnisse des praktischen Lebens und der technischen Wissenschaften.“ Prag 1844.

Ezeken kivül Doppler tanár több a physikába és a természettani csillagászatba vágó értekezleteket irt, melyek részint a bécsi császári tudományos akadémiának, részint a prágai csehországi tudományos társulatnak jelentéseiben és külön lenyomatokban is megjelentek.

Adrianyi János, tanácsos és tanártól:

1. „Leitfaden seiner Vorlesungen über Markscheidekunst in Verbindung mit den, für den Markscheider wichtigsten Lehren aus der praktischen Geometrie.“ Wien 1852.

Schwarz Frigyes Ignácz, tanácsos és tanártól:

„Die Forstwissenschaft in kurzen Umrissen.“ Wien 1852.

A számviteltan előadójától Pistorius József-től:

„Vortrag der Verrechnungs-Kunde für Bergakademiker.“ Wien 1852.

Ezzel be volna végezve azon tanárok sora, kik a 3-ik időszakban irodalmilag működtek, és a kik jelenleg vagy más állásban vannak, vagy pedig földi pályájukat már befutották. Az akadémiának jelenlegi tanárairól és azok működéséről természetesen csak a jövő fog itélhetni.

Megemlitést érdemel azonban, hogy a bányászati és kohászati évkönyvnek szerkesztése 1858-tól kezdve a selmeczi akadémiára is átment, s részt vettek abban a szerkesztőn és több kezelőtiszten kivül a leobeni és přibrami bánya-akadémiáknak igazgatói, Schmidt Gusztáv tanár, Balling Károly tanár-segéd, továbbá az itteni akadémiától Jenny Károly, Petyko János, Pöschl Ede és Richter Róbert, tanárok, végre Herrmann Emil segédtanár és Brunner Albert bánya-tisztjelölt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

tenie mint a könyvtárban. Tehát volt is meg nem is állandó alkalmazott a könyvtárban. Kritikus észrevételek is elhangzanak. Az akkor már Bányászati és Erdészeti Főiskola nevet viselő intézet fejlesztési kérdéseivel foglalkozva a Bányászati és Kohászati Lapok 1907-ben azt irja, hogy az ifjuság a gyüjteményeket és a könyvtárt nem használhatja, ezeknek legalább hetenként bizonyos időre nyitvatartást kellene biztositani. A fontosabb szakkönyveket, tankönyveket több példányban kell beszerezni. A könyvtár szolgáltatásait a hallgatóság és a szakközönség részére hozzáférhetőbbé kell tenni... "A salgótarjáni és nagybányavidéki osztályok kivánják, hogy a hallgatóknak adassék alkalom a könyvtár használatára."[32] A főiskola vezetői jól látják a problémákat, a tennivalókat is tudják. Ugyanebben az évben Réz Géza professzor fejti ki véleményét a szaksajtóban. Egyuttal jó képet fest a könyvtár akkori helyzetéről. Leirja, hogy a könyvtár állománya 10 400 mü és 27 000 kötetből áll. A hallgatók számára berendezett ifjusági könyvtár 500 kötete a hallgatóság számára legszükségesebb müveket tartalmazza. A könyvtár kezelésében az utóbbi években nagy haladás tapasztalható. A könyvtár rendezve van és még csak tökéletesebb könyvjegyzékek összeállitására és kiadására volna szükség. Külön, eléggé kényelmes olvasószoba van berendezve a tanárok részére és egy 40 hallgató befogadására alkalmas külön tágas olvasóterem áll az ifjuság rendelkezésére. Utóbbinak berendezése és felszerelése kifogástalan, ugy, hogy e tekintetben a külföldi főiskolák sem állnak jobban. Kivánatos volna azonban, hogy a könyvtár tökéletessége érdekében gyorsabb ütemben gazdagodjék, amire a felemelt főiskolai dotáció révén számitani lehet. Szükséges, hogy a könyvtár kezelésére egy, semmi mással nem foglalkozó könyvtáros legyen kinevezve, mint az a külföldi főiskolákon van, és hogy ami ezzel együtt jár, a könyvtár egész nap álljon nyitva ugy mint Freibergben, Aachenban, Clausthalban, Berlinben vagy New Yorkban. Réz professzor kifogásolja azt a gyakorlatot, hogy a hallgatóság számára nem állnak rendelkezésre a szakfolyóiratok, pedig ha azt akarjuk, hogy fiatalságunk a szak iránt jobban érdeklődjék, a továbbképzéshez hozzászokjék, külföldi példán itt is be kell vezetni, ha másként nem, ugy, hogy a járó folyóiratok egy hónappal későbbi számai legyenek szabad használatra kitéve. Leobenben a könyvtár kezelése, katalógusainak összeállitása kifogástalan. Háromféle könyvjegyzék van; szerzői, tárgyi és tárgycsoportos.[33]

Réz Géza tanácsait megfogadták. A könyvtári munka rendszeressé vált. Bizonyos szervezeti változtatásokra is sor került. A könyvtár a rektori hivatallal egy szervezeti egységbe került hivatalosan is. Az 1907/08.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

tanévben a szervezeti egység titkára Podhorszky József, egyuttal a főiskolai tanács jegyzője, könyvtárőr, az általános és folyó ügyek előadója. Irodaintéző Ravasz Sándor. Könyvtársegéd: Vető (Winásch) János. Irodasegéd: Vidó József. Podhorszky József 1916. szeptember 30-án nyugdijba vonult. Ettől az időponttól kezdve a könyvtári ügyeket Vető János intézte, mint könyvtárintéző, valamint Lichner József irodaintéző, aki 1915-ig irodasegédként szolgált. Napidijasokként álltak alkalmazásban Buzik Géza és Cseh Ágoston. Bevonulásuk, illetve Gindl József távozása után, aki 1915-ig irodaintéző volt, Kriszta Valériát és Winásch Emmát alkalmazták napidijasokként a közös szervezeti egységnél.

A könyvtár utolsó selmeci otthona a Fritz-házban volt. Itt volt a könyvtár, az olvasóterem, valamint a könyvtárintéző lakása is. A rektorátus és a tanácsterem is a Fritz-házban volt és itt kapott lakást a hivatalszolga is.

Az 1914/15-ös tanévben a könyvtár állománya 36 751 kötet volt, egy évvel később 37 759 kötet. Az első két háborus évben az évi gyarapodás 700-1000 kötet volt. A folyóiratokból is tekintélyes példányszám járt; 1915-ben 217, 1916-ban 919 példány. Az ifjusági könyvtár állománya az 1915-16. tanév végére 1295 kötet volt. Az olvasótermet az 1914-15. tanévben 198 napon 276 hallgató látogatta. Ez a szám egy évvel később valamelyest csökkent. A könyvtári adatokat ebben az időben a főiskola évkönyvei és programjai is közölték. Ez is mutatja a könyvtárral való törődést, a könyvtár megbecsülését.

Az egyenesvonalu fejlődést az első világháboru és az azt követő történelmi események megtörték és hihetetlen mértékben visszavetették.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

HARMADIK FEJEZET (1919-1933)

Az utóbbi években szlovák történészek igen sokat foglalkoztak a Bányászati és Erdészeti Főiskola történetével.[34] Egy 1968-ban megjelent tanulmány - amely a főiskola elköltözésével foglalkozik - megállapitja, hogy nemcsak az épületeken, de a felszerelésükön is látni lehetett, hogy a főiskolát másfél évszázadon át épitették. Maga Theurer, a pribrami Bányászati Főiskola rektora, aki 1919. szeptember 2-10-e között Selmecbányára látogatott, nem tudta leplezni ámulatát, jóllehet az ő látogatásakor az épületek már majdnem üresek voltak. A prágai Iskolaügyi Minisztérium elé terjesztett jelentésében szó szerint ezt irta: "Az iskola olyan ragyogóan volt berendezve, mint kevés más főiskola egyáltalán." És ez igaz volt, állitja a szlovák szerző. Ilyen és ilyen gazdag botanikai és állattani gyüjteményei, ásvány-, modell-, különböző müszergyüjteményei, ilyen gazdag könyvtára, különböző modern müszerekkel és oktatási segédeszközökkel való ellátottsága bizonyára csak kevés főiskolának és alig egynémely bányászati és erdészeti főiskolának volt.[35]

Ugyancsak szlovák történészek irják, hogy a főiskola könyvtárát, levéltárát és felszerelésének további részét közvetlenül a csehszlovák katonaság megérkezése előtt még sikerült szekereken Hontnémetibe szállitani, ahol vagonokba rakták. "Ez a szállitmány azonban már nem jutott el egészében Budapestre, egy része állitólag megsemmisült és a másik része minden bizonnyal Hontnémetiben maradt, ahonnan az akadémia levéltárának maraványai pld. ismét visszakerültek Selmecbányára."[36] Az anyag elvesztéséről, illetve megsemmisüléséről szóló állitásokat több adat támasztja alá.[37] Az anyagnak Selmecbányára való visszakerülésére vonatkozólag is van adatunk ugyancsak csehszlovák szerző tollából. Krejcik Adolf 1929-ben megjelent könyvében a selmeci Állami Erdészeti Középiskolában lévő anyagról azt irja, hogy a volt selmecbányai Bányászati és Erdészeti Akadémia rektorátusának és titkárságának irattári anyagából maradvány van a rektori épület I. emeletén a templommal szemben hátul az udvari részen. Az anyag szakmai csoportositásban elhelyezett iratokból áll az 1850-1872. évekből, leltár és átadási jegyzőkönyv nélkül. Ebben az épületben van három láda a megyei hivatalok irataival, az akadémia titkársági anyagával az 1900-1919-ig terjedő évekből nagy rendezetlenséggel. Az anyagot polcokkal együtt átviszik az Állami Erdészeti Középiskola igazgatóságához, ahol biztonságba helyezik addig, amig rendezésére sor kerülhet.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Az igazgatóság könyvtára, gazdag erdészeti-kohászati szakkönyvekből, régi katalógussal és leltárral nem rendelkezik, kb. 2000-3000 kötetet tartalmaz. Az igazgatói szobában és az előszobában lévő szekrényekben nyertek elhelyezést. Az irattári regiszter az intézet irodájában van a földszinten jobbra, biztonságban. Az akadémiai irattár régebbi anyagának felkutatása eredmény nélkül maradt. Valószinüleg a magyarok magukkal vitték Sopronba vagy Budapestre irja Krejcik.[38]

Több mint fél évszázad után persze ma már nagyon nehéz lenne hiteles megállapitásokat tenni olyan kérdésekben, melyekről iratanyag nincs. A meglévőkre kell támaszkodnunk. Vozár azt irja, hogy 1919. január 24-én a főiskola rektori hivatala benyujtotta a szlovák hatóságoknak a főiskoláról elszállitott tárgyak összesitő jegyzékét. E jegyzék szerint a rektorátusról és az egyes tanszékekről 69 991 tárgyat szállitottak el 889 746 korona értékben. Hozzáteszi, hogy a magyar professzorok az árakat bizonyára tudatosan alacsonyabban tüntették fel, mint amilyenek a valóságban voltak, felkészülve arra, hogy értéküket esetleg meg kell fizetni. Vozár részletezi is a jegyzék tárgyait. Eszerint a rektori hivatalból - itt volt a könyvtár is! - tehát a Fritz-házból 40 000 tárgy került elszállitásra 200 000 korona értékben. A jegyzéknek ez a legmagasabb számu tétele, illetve összege. A tárgyak részletezéséről nem esik szó, igy nem tudjuk, hogy a számok mögött milyen tárgyak huzódtak meg. Vozár is ad felvilágositást arról, hogy mi történt a Selmecbányán maradt tárgyakkal, berendezéssel. Okmányok, katalógusok, leltárak, tervek stb. akkor semmisültek meg - irja, - amikor a magyar Vörös Hadsereg junius 6-10-e között Selmecbányán tartózkodott. A butorzat egy részét később át kellett adni a szlovák kormánybiztosságnak, irógépeket Pribramba diszponáltak, ujabb butorszállitmány indult Pozsonyba, a butorzat más részét a cseh burzsoá katonaság használta vagy megsemmisitette. Az állami zárovizsgaterem nagy asztalának zöld vásznából a katonák párolit készitettek stb. Nem tudjuk, hogy a berendezés között mennyi volt a könyv, vagy könyvtári berendezés. Krejcik adatai mindenesetre azt bizonyitják, hogy nem minden semmisült meg.

A sopronba került főiskola vezetői részéről is több megnyilatkozás hangzott el a vagyontárgyakkal kapcsolatosan. Az 1923/24-es tanév ünnepélyes megnyitása alkalmával Mihalovits János rektor pl. azt mondta, hogy a gazdag főiskolai könyvtár (38 324 kötet) javarészben a cseheké lett, az a töredék, ami Magyarországra került, a háboru utáni zavaros időkben elkallódott, vagy a megszálló románok kezére jutott. Mindez a ritka értékü felszerelés a főiskolára nézve a maga nemében elveszett.[39]

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

ADOLF KREJCIK IDÉZETT MUNKÁJA ÉS A VONATKOZÓ SZÖVEG EREDETIJE

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

PHDr. ADOLF LUD. KREJČÍK:

PŘÍSPĚVKY K SOUPISU ARCHIVŮ VELIKÝCH STATKŮ.

(Beiträge zur Beschreibung der Archive und Wirtschaftsregistraturen des Tschechoslowakischen Grossgrundbesitzes. — Quelques notes relatives à la description des archives et des papiers des bureaux administratifs des grandes propriétés tchécoslovaques.)

V PRAZE 1929

Nákladem Československé Akademie Zemědělské

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

ředitelství státních lesů také spisy tohoto archivu. Archiv báňského ředitelství počíná se spisy ze začátku XVI. století, zvláště bohatý jest však pro století XVII. a XVIII.[105])

99. Registratura střední státní lesnické školy v Baňské Štiavnici.

Z registratury bývalé báňské a lesní akademie zbyly v rektorátu a sekretariátu tohoto ústavu jen nepatrné zbytky v bývalé rektorátní budově proti kostelu v I. patře, nazad do dvora. Jsou to ve fasciklech složené spisy z let 1850—1872, bez inventářů i podacích protokolů. V županském úřadě v téže budově nalezeny ještě tři bedny spisů sekretariátu akademie z let 1900—1919 ve velkém nepořádku. Zařízeno, aby spisy tyto všecky i s policemi převezeny byly do ředitelství střední státní lesnické školy a tam bezpečně uloženy, až do doby, kdy bude možno odborně spisy tyto uspořádati.

Příruční registratura ředitelství státní střední lesnické školy za leta 1919—1920 vedena jest podle čísel podacího protokolu. Knihovna ředitelství, bohatá na spisy odborné lesnicko-hutnické, nemá starého katalogu ani inventáře; obsahuje as 2000—3000 svazků. Uložena jest ve skříních knihovních v ředitelně a předsíní před ředitelnou. Registratura leží v kanceláři ústavu v přízemí vpravo v bezpečné místnosti.

Šetření po starší části spisovny a archivu akademie v archivu báňského ředitelství bylo bezvýsledné. Maďaři odvezli patrně vše s sebou buď do Šoproně neb Pešti.[106])

100. Archiv účtárny statků těšínské komory v Českém Těšíně.

Archiv účtárny statků těšínské komory uložen jest v budově státní mlékárny, a to v pravém křídle, v rozsáhlé místnosti v přízemí, ve vysokých policích v délce asi 400—500 běžných metrů. Obsahuje účty celkem asi od r. 1822 do státního převratu. Účty jsou seskupeny podle jednotlivých statků, lesních úřadu, průmyslových závodů (pivovaru, tkalcovny, hutí, železáren) celé bývalé těšínské komory. Jednotlivé skupiny seřaděny jsou pak chronologicky, ač ne vždy zcela přesně. Část účtů, zvláště z poslední doby, jest uložena ještě v bednách.

V kanceláři státní mlékárny jest příruční registratura od roku 1913.[107])

[105]) Prohlídka provedena mnou dne 14. října 1920 a odborně zadána dr. V. Černým dne 21. července 1926.

[106]) Přehlídka provedena dne 14. října 1920.

[107]) Přehlídku vykonal dne 26. července 1928 odborně zadal dr. V. Černý.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Az uralkodó osztályok mindenesetre alaposan felhasználták ezt a témát is a sovinizmus és a nacionalizmus, a népek közötti egyenetlenség szitására. Követelések, ellenkövetelések, visszautasitások és ujabb követelések, vádaskodások és támadások jellemezték ezt az időszakot. Ebben a légkörben, a nacionalizmus és később az irredentizmus légkörében olyan megnyilatkozások is születtek mindkét oldalról, melyek csak elmérgesitették és nem segitették a helyzetet.

Mi történt tehát a főiskola hatalmas értékeivel, gyüjteményeivel, hires könyvanyagával? Részben megismerhettük sorsát Vozár tanulmányából. Vozár azt is állitja, hogy az elszállitott gyüjteményeket Gödöllőn helyezték el. Állitását el lehet fogadnunk, annál is inkább, hiszen sokáig ugy volt, hogy Gödöllő lesz az intézmény uj székhelye. Mihalovits-nak is igazat kell azonban adnunk, hogy nagyon sok anyag kallódott el, elsősorban könyv, hiszen az elhozott állományt hosszu, kalandos utja alatt - melynek részletei teljes egészében talán már sohasem derithetők fel - nagy károsodás érhette. Az is bizonyosra vehető, hogy a szállitás a rendkivül nyugtalan időkben sok bizonytalanságot és "leltárhiányt" okozott.

Szóbeli közlés alapján, valamint a főiskolai irattár egy utalása alapján ma már tudjuk, hogy a gyüjteményt hosszabb időn keresztül a pannonhalmi Bencés Rend könyvtárában tárolták.[40]

A Főiskola Sopronban 1919. április 28-án kezdte meg hivatalosan müködését. Most eltekintve attól, hogy mi maradt meg és mi semmisült meg a gazdag berendezésből, tény, hogy az oktatás igen gyér, csaknem teljesen hiányzó felszereléssel, taneszközökkel indult meg és ami a legnagyobb nélkülözést jelentette, könyvtár hiányában. Sem jegyzetek, sem tankönyvek nem álltak a hallgatóság rendelkezésére. A legszükségesebb szakkönyveket kölcsönzés utján igyekeztek pótolni. A főiskola legelőször a Földmivelésügyi Minisztérium segitségével jutott könyvekhez. A segitség abban állt, hogy bekérte a főiskola számára az erdőhatóságoknál lévő szakkönyveket, majd saját könyvtárának tulajdonát képező szakkönyveket is rendelkezésre bocsátott. A segitség számban kifejezve mégis csaknem semminek mondható; 1923-ig összesen 20 müvet azaz 92 kötetet tudott a főiskola ily módon biztositani és kölcsönképpen a hallgatóság rendelkezésére bocsátani. A tankönyvek hiányát ugy is megkisérelték pótolni, hogy államilag támogatott előadási jegyzeteket adtak ki 26 tárgykörből 20-100 példányban. Ezeket részben kölcsön adták, részben ujabb jegyzetek kiadásának költségeit biztositandó, önköltségi áron eladták.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

1922 novemberében, illetve decemberében megtörténtek az első lépések a könyvtár felállitására, szolgáltatásainak megkezdésére. Ez év decemberében a rektor - Tettamanti Jenő professzor javaslatára-rendelkezést ad ki a "főiskolai könyvtárnak ujbóli felállitása, illetőleg üzembe helyezése tárgyában." Tettamanti előterjesztésében hangsulyozza, hogy a nagy munkára való tekintettel kéri, hogy ezentul Vető János könyvtári segédtiszt kizárólagosan a könyvtárnak dolgozzék, azonkivül mellé egy állandó dijnokot vagy napidijast kér beosztani valamint egy állandó alkalmazásu napibérest.[41] Tettamanti ezen kivül még hét pontban sorolja fel azokat a tennivalókat, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a könyvtár bekapcsolódhassék a főiskola belső életébe.

Gyarkolatilag ennyiből állt a könyvtár müködése 1923-ig amikor a fenti rektori intézkedés folytán a könyvtár a volt honvéd-főreáliskola főépületében kapott igen csekély területü néhány helyiséget. 1923. január 22-én megnyitották a néhány négyzetméternyi olvasótermet, ahol egy kis kézikönyvtárt is berendeztek. Ennek anyagát kölcsönkapott könyvek, az amerikai diáksegitő akció adományai, valamint más közületi és magánadakozók által juttatott könyvek képezték. Kis számban a hallgatóság által fizetett könyvtári dijakból és az állami költségvetési hitelekből is szereztek be szakkönyveket.

Az olvasótermet a fenti dátumu megnyitása után az 1922/ 23. tanév végéig 3680 hallgató látogatta 2084 könyv használatával, ami jól mutatja a nagy könyvtári igényt. Ugyanakkor a kölcsönkönyvtárt 169 hallgató vette igénybe 368 könyv használatával. Az 1923/ 24. tanév folyamán az olvasóteremben 5021 hallgató már 3528 könyvet használt.

Az 1923/ 24. tanévben a Tudománymentő Bizottság 1 000 000 koronát adományozott a főiskolának, ezt az összeget teljes egészében szakkönyvek beszerzésére forditották.

A magánadakozók mellett nagyobb mennyiségü könyvet adományoztak az 1923/ 24. tanévben a következő szervek: Földmivelésügyi Minisztérium, Földtani Intézet, Christian Federation, Departement of the Int. Bur. of Mines. Ezenkivül csaknem a világ minden részéből érkeztek könyv, folyóirat és térképadományok. (Mexikó, Kanada, Japán, Anglia, USA, Svédország, Spanyolország, Svájc stb.)

Az 1923/ 24. tanévben a főiskolai könyvtár felügyeletével megbizott tanár: Tettamanti Jenő rendes tanár lett. A könyvtár egy szervezeti egységben maradt a rektori hivatallal. Titkár: Gervai Nándor, Irodatisztek: Vető János (a könyvtárban) és Lichner József. Kezelőnők: Kriszta Valéria

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

ÜGYIRAT A KÖNYVTÁRNAK PANNONHALMÁRÓL
SOPRONBA VALÓ SZÁLLITÁSÁRÓL

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Másolat

755/P.M.1928.szám

Méltóságos és főtisztelendő

B á r d o s R e m i g dr.úrnak

a pannonhalmi Szt.Benedek rend főapátjának

P a n n o n h a l m a

Méltóságod még 1922.év folyamán szives volt megengedni azt,hogy a soproni bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola központi könyvtára ideiglenesen addig,amíg a főiskola Sopronban való elhelyezésével kapcsolatosan megfelelő helyiségek rendelkezésre fognak állani,Pannonhalmán helyeztessék el.

Minthogy a soproni főiskola ezen könyvtár elhelyezésére most már megfelelő helyiségekkel rendelkezik,a földmivelésügyi m. kir.miniszter úrral egyetértőleg megbiztam dr. Fehér Dániel főiskolai rendes tanár úrat azzal,hogy az ideiglenesen Pannonhalmán elhelyezett könyvtárnak Sopronba való szállitásával kapcsolatos teendőket elvégezze. Tisztelettel felkérem Méltóságodat,szivesked jék dr.Fehér Dániel főiskolai rendes tanár úrat a könyvtár átszállitásával kapcsolatos munkálatainban megfelelően támogatni.

Nem mulaszthatom el ezt az alkalmat,hogy Méltóságodnak a könyvtár elhelyezésével és megőrzésével kapcsolatos messzemenő szives támogatásáért a legőszintébb köszönetemet nyilvánitsam.

Budapest,1928.március 31.

A miniszter rendeletéből:

Böhm s.k.

miniszteri tanácsos.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

és Winásch Emma. Az 1923/24. évi évkönyv szerint a könyvtárnál Vető János irodatiszt mellett már Burkert Ferenc irodatiszt (1924. II. 1. óta a főiskolán) is szerepel.

Az 1924/25. tanévben a magánadományok között szereplő könyvek közvetlenül a tanszékekre kerültek, ezek nem szerepelnek a leltárban. Az üzemek, vállalatok által küldött ajándékok között voltak könyvtári berendezési tárgyak, igy könyvszekrények, térképszekrények, azonban ezek is a tanszékekre kerültek. Az 1924/25. tanévben a pénzügyminiszter a helybeli iparkiállitás megnyitása alkalmával meglátogatta a főiskolát. A főiskola vezetősége felhivta figyelmét a könyvtár siralmas állapotára, amely a felsőoktatás igényeit csak igen hiányosan tudja kielégiteni.
A főiskola vezetősége ilyen és ehhez hasonló alkalmakat soha nem mulasztott el, hogy tudatositsa, a soproni főiskola összehasonlithatatlanul kevesebb támogatást kap az állampénztártól, mint más hasonló jellegü felsőoktatási intézmény. Igy több izben hangoztatták azt is, hogy a trianoni békeszerződés következtében ugyancsak korábbi székhelyét elhagyó két másik egyetem a volt kolozsvári és pozsonyi az 1921/22. tanévben ujjáépitésre az 54,42 millió összhitelből 23 %-ot kapott, a soproni főiskola viszont csak 1,7 %-ot. 1923/24. tanévben a felsőoktatási intézményekre forditott fejlesztési összegből a két emlitett egyetemre 42,8, a soproni főiskolára csak 2,3 % jutott. Ilyen körülmények között a könyvtár is csak igen kismérvü fejlődést mutat ebben az időszakban. Tettamanti Jenő az 1924/25. tanévről tartott rektori beszámolójában ki is emelte, hogy más szervezeti egységekkel együtt a könyvtár a %-os dotációval is az összes magyar egyetemekhez viszonyitva az utolsó helyen áll.

Bár az 1924/25. tanévben a beszerzésekre az államköltségvetési hitelből 109 millió koronát, a könyvtári dijakból pedig 25 millió koronát (hozzávetőlegesen 100 000 Ft) forditottak - és ez előrelépés volt az elmult évekhez viszonyitva - ez az összeg csak 321 kötet könyvvel (266 mü) és 251 kötet folyóirattal (176 tétel) szaporitotta a könyvtár állományát. Ezeken a beszerzéseken kivül a könyvtár adományok révén 96 müvel (161 kötet) és 23 folyóirattal (81 kötet) gyarapodott. Az igen gyenge fejlődés mellett más irányu érzékeny hiányai is voltak a könyvtárnak. A háborus évek óta a könyvtár a német szakirodalom termékein kivül más külföldi szakmüveket alig és csak elvétve tudott beszerezni. Ugyanez állt a külföldi folyóiratokra is. Mig a háboru előtti években a könyvtár átlagosan 300 folyóiratot járatott, a tárgyalt időszakban csak 180 járt, aminek hiányát nemcsak az egyes tanszékeknél érezték, hanem bibliográfiai szem-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

pontból is pótolhatatlan hiányok álltak elő. A gyenge anyagi támogatás mellett éveken keresztül nem került sor az állomány köttetésére, ami később pótolhatatlan veszteségeket jelentett.

Ebben a tanévben ismét parancsolóan vetődött fel a főiskolai tanács által már évek óta napirenden tartott kérdés, a szakképzett könyvtárosi állás rendszeresitése. Ez valóban olyan fontos megoldatlan kérdés volt, amely egyenlő sullyal nyomta a könyvtárt az emlitett nehézségekkel. Hiába volt ugyanis a professzorok, könyvszerető irodatisztek és alkalmazottak ügybuzgó munkája és törekvése, ez csupán az állománymegóvás feladatait volt képes hiányosan biztositani, nem pótolta azonban a szakszerü könyvtári feldolgozást. A jóindulat és a segiteni akarás sajnos soha nem pótolhatja - könyvtári munkánál különösképpen nem - a szakszerüséget. Ebben az időszakban más - kisebb tudományos és kulturtörténeti értékkel biró - könyvtárakban már régen képzett szakkönyvtárosok kezelték a könyv- és folyóiratállományt, vezették és irányitották teljes munkaidőben a könyvtárt. Ezt a főiskola vezetősége is jól látta, hosszu ideig azonban meddő volt harcuk szakképzett könyvtáros biztositására és ez sajnos olyan károkat okozott a könyvtárban, amely a későbbi évtizedekben is nehezitette a szakképzett könyvtárosok munkáját. Régi felismerés, hogy egy szakszerütlenül kezelt könyvtár rendbehozása több munkát ad, mint egy uj felállitása, megalapozása és kezelése.

1924/25. tanévben a könyvtárban Vető János, Burkert Ferenc és Major József kezelő altiszt müködik (főiskolánál 1924.II.1.). A könyvtárvezető Fehér Dániel professzor.

Ebben a két szemeszterben 297 hallgató 373 könyvet kölcsönzött és az olvasóteremben 6723 hallgató 5877 könyvet használt.

Tettamanti Jenő prorektor az 1925/26. tanévről szóló beszámolójában 1926. október 10-én arról számolhatott be, hogy viszonylagosan a könyvtár évenkénti gyarapodása kielégitő. Az állomány 23 000 kötet. Nagyok azonban a hiányok különösen a folyóiratok terén, amelyek az átköltözés során keletkeztek. Ezeket a hiányokat nem tudták megszüntetni, pedig a tudományos munka szempontjából a folyóiratok teljes évfolyamainak beszerzése nélkülözhetetlenül szükséges és elmaradhatatlan követelmény. Az 1925/26. tanévben is érkeztek ajándékkönyvek, amelyek közvetlenül a tanszéki könyvtárakba kerültek. Számszerüen 136 kötet könyvről tudunk.

Fekete Zoltán professzor 1927. szeptember 25-én megtartott tanévnyitó beszédében külön kitért a könyvtárra és megemlitette, hogy nagy segitségére volt az a 8 000 pengős hitelösszeg, amely a költségvetési év

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

végén hitelátruházás révén iratott át erre a tételre. Egyébként mindinkább nyilvánvalóvá válik, hogy a könyvtár részére költségvetésileg biztositott évi dotáció a könyvtár szinvonalon tartására nem elég, mert ezzel a szükséges folyóiratok járatását sem tudják biztositani.
Azt is elmondta, hogy az 1927/28. tanévre a főiskola felszerelésére 173 000 pengő és a beruházási jelleggel biró kiadásokra 125 000 pengő áll rendelkezésre. Ezekből az összegekből különösen a könyvtár hiányait kivánják pótolni. Állványokat terveztek készitení, a beköttetlenül heverő könyveket, folyóiratokat beköttetni és a hiányzó müveket, elsősorban szakfolyóiratokat legalább részben beszerezni. Erre a valóban igen fontos célra 45 000 pengőt irányoztak elő. Itt kell megemliteni, hogy "Könyvkiadóalapot" létesitettek 46 000 pengő alaptőkével. A háboru után szó sem lehetett szakkönyvek kiadásáról, az olvasóközönség erős megcsappanása folytán még a huszas évek végén is nagy akadályokba ütközött. Senki sem vállalkozott olyan szakkönyvek kiadására, amelyek esetleg csak évek multán hozhatták be a befektetett tőkét. Ezen a sulyos nehézségen kivánt segiteni az alap a szakmunkák kiadásával járó költségek vállalásával. A könyvkiadó alap mintegy kamatmentes kölcsönt adott a szerzőnek, igy olcsóbb volt a kiadás, mert kikapcsolták a kapitalista rendszerben elengedhetetlen közvetitő vállalkozást és a spekulációt. Segitséget adott a könyvtárnak az 1926/27-es tanévben a Rockefeller Alap (International Agricultural Education Board), amely 27 részben 1914-től kiegészitett folyóiratot szerzett be és kilátásba helyezte, hogy ezek legnagyobb részét hosszabb ideig továbbra is saját költségén fogja járatni.

A háboru utáni szomoru évek után az 1927/28. tanév volt az első év, amelyben a főiskolával együtt a könyvtár is jelentősebb fejlődést ért el. Az állomány kiegészitésére a beruházási hitelből 45 000 pengőt forditottak, ma ez megközeliti a fél millió forintot. A könyvállomány 4000 darabbal gyarapodott, ebből mintegy 1600 kötet önálló mü volt, a többi folyóirat és térkép.

A Rockefeller Alap az 1927/28. tanévben 20, részben 1914-től kiegészitett folyóiratot szerzett be a könyvtár részére.

Az 1928/29. tanévben a 34 000 pengős beruházási hitelből 22 000 pengőt forditottak a könyvtárra, illetve a könyvanyag kiegészitésére. A Rockefeller Alap 5 folyóiratot fizetett elő.

Ebben az időszakban ismét közel jutott a régi vágy megvalósulása, az uj könyvtárépület felépitése. Határozott tervek, elképzelések születtek és ugy látszott, hogy a pénz is rendelkezésre fog állni. A központi könyv-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

tári épület létesitésére, a könyvtár-épület belső berendezésére (butorok) valamint az épület világitási berendezésére 192 000 pengőt irányoztak elő.

Részletezés:

1.	A könyvtár-épület építési munkálatai	119 000 pengő
2.	Az épületben a vasállványok beszerelésére	51 527 pengő
3.	A vasállványok beszerelésénél szükséges mázolási, kőmüves és egyéb előre nem látott munkálatokra	3 000 pengő
4.	Az épület belső berendezésére (butor)	15 000 pengő
5.	Az épület világitási berendezésére	3 000 pengő
	Összesen	191 527 pengő

Indokok: a könyvtár különálló épületének felépitésére azért van szükség, hogy a főiskola értékes könyvanyaga megfelelően elhelyezhető legyen. Jelenleg a könyvtár könyvei még ládában hevernek. A könyvtár belső berendezésére okvetlenül szükséges tüzmentes és a modern könyvtár követelményeinek megfelelő vasállványoknak a beszerelése.

A könyvtár belső berendezésének fontos részét képezi a könyvtár helyiségeinek bebutorozása.

Az olvasótermek berendezésénél egyik legfontosabb és alapvető követelmény az, hogy a világitási berendezések a modern világitási technika követelményeinek minden tekintetben megfeleljenek.[42]

Nézzük mi lett a szép tervekből, a régi álomból.

Boleman Géza lelépő rektornak beszámolójában az 1928/29. és az 1929/30. tanévekről, az első mondatokban szerepelt a könyvtár ügye. Ezekben az években ugyanis a főhatóság nagyobb összegeket adott beruházásra. Részben ebből kellett volna felépiteni az uj könyvtárépületet is. A beruházási összegből megépitették és felszerelték a vaskohászati-, anyagvizsgáló-, érc- és szénelőkészitő intézet laboratóriumát, kiegészitették a tanszékek és intézetek felszerelését és megépitették a lövöldét és lövőházat. A könyvtárra pedig csak az a megállapitás jutott a rektori beszámolóban, hogy beteljesedett sajnos a közmondás; Ember tervez, Isten végez, mert a könyvtár épitkezését még csak nem is lehetett megkezdeni. Okát a rektor a "trianoni béke átkában" látta, amely megakadályozta "ezt a szép tervet is." A hágai megállapodást követő nagy takarékosság - tette

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

hozzá - lehetetlenné tette a már erre a célra kihasitott részösszegnek könyvtárépités céljaira való felhasználását.

Az 1928/29-es tanévben - Fehér professzor jelentése szerint - a könyvtár 204 erdészeti vonatkozásu müvel és 134 folyóirattal gazdagodott. Az olvasótermet 2003 hallgató 2144 könyv használatával vette igénybe.

A kudarcok mellett voltak szép és hasznos kezdeményezések is. Boleman Géza rektor 1930. március 15-én elrendelte a főiskola "Fejlődéstörténeti Gyüjtemény"-ének megalapitását. Fekete Zoltán első megfogalmazásu szabályzattervezetében az áll, hogy a gyüjteményt a főiskola könyvtárosa kezeli. A könyvtáros köteles az összes tárgyakról szabályszerü leltárt vezetni, a helyiség tisztán tartásáról és a tárgyak megőrzéséről gondoskodni, valamint a muzeum iktatói és kiadói munkáit is végezni. A gyüjtemény fölötti felügyeletet a könyvtár vezetésével megbizott főiskolai tanár gyakorolja. Ő irányitja a muzeumot. Látogatást a könyvtári órák alatt terveztek, de csak belső embereknek, külsőknek rektori engedéllyel. A muzeum részére az I. számu épület földszintjén a 17. számu előteret, folyosót, a 14., 15., 16. sz. szobát jelölték ki, ezáltal külön elzárható épületrész állt volna rendelkezésre. A főiskola professzorai nagy hajlandóságot mutattak és szeretettel foglalkoztak a muzeum kérdésével.

Boleman Géza 1930. március 22-én azzal a felhivással fordult a magyar erdész-bányász és kohász társadalomhoz, hogy támogassák ezt a szép ügyet. Kevés szakbeli főiskola tekinthet vissza olyan hosszu, szép multra - irta - mint a miénk. És a mai kor szakemberét méltán érdekelheti minden emlék, mely intézetünk tudományos és ifjusági életének a menetébe enged bepillantani és a rég mult idők egyes mozzanatait tárja fel. Ezekből az emlékekből, sajnos ma már csak keveset fogunk összegyüjthetni... De éppen ezért kell ma fokozott erővel törekednünk arra, hogy mindent megmentsünk amit lehet, s biztos helyre hordjuk össze azt a kevés történelmi kincsünket, mely méltó az enyészettől való megóvásra.

A mozgalom kezdetben eredményesen indult, kár, hogy az erdészeti muzeum alapját is megalapozó intézkedés a későbbiekben mind a mai napig nem hozott gyümölcsöket.

Bolemann Géza lelépő rektor beszámolója után - talán éppen a könyvtár helyzetével való elégedetlenség következtében - könyvtárvizsgálatot rendeltek el. 1930. december 1-én Tettamanti Jenő, Széki János és Modrovich Ferenc professzorok, mint a könyvtárbizottság tagjai jelentést terjesztettek a főiskolai tanács elé vizsgálatuk eredményéről. A jelentésből kiderül, hogy a könyvtár ebben az időben sulyos helyzetbe került. Igy pl.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

a könyvtárnál az 1930. X. 31-i zárlattal fennálló adósságoknak végösszege 56 359 pengő volt. Mai szemmel nézve csaknem érthetetlennek tünik, hogy hogyan keletkezhetett ilyen tekintélyes adósság. Erre Fehér Dániel professzor ad választ, aki a könyvtár vezetését 1924 őszén vette át Tettamanti Jenő professzortól - egyébként ugyancsak jelentős összegü, 12 486 362 papirkorona fedezetlen tartozással. Fehér Dániel hiteles okmányokkal és feljegyzésekkel kimutatja, hogy a könyvtár dotációja az elmult években sohasem volt kielégitő és éppen ezért a hitelkeretek tullépése kényszerüségből már az 1924/25. költségvetési évben kezdetét vette, majd ettől az időtől kezdve fokozatosan emelkedett. Az emelkedés a könyvtár ügykezelését részletesen nem ismerők számára az első pillanatban érthetetlennek tünhet - irja Fehér - miután időközben a könyvtár fokozatosan mindig jobb ellátást kapott. Könnyen érthetővé válik azonban, ha figyelembe vesszük azt, hogy a könyvtár rendelkezésére bocsátott összegek jelentékeny részét a főiskola jól felfogott érdekei szemmel tartásával más célra kellett forditani. Igy az átköltözés nehéz évei alatt és után egyenesen a főiskola létéért kellett megküzdeni. Itthon és külföldön egyaránt be kellett bizonyitani a főiskola létjogosultságát éspedig fokozott tudományos munkássággal. Ebből a célból inditották meg az Erdészeti Kisérleteket, majd később a Bányászati és Kohászati Osztály Közleményeit. Mivel azonban erre a célra külön hitel sohasem állt rendelkezésre, ugy a magasabb cél érdekében a főiskola rektorával egyetértésben a könyvtár vezetője kénytelen volt a könytár beszerzési hitelének jelentékeny részét a két folyóirat fenntartására forditani. Miután ily módon ezeket az összegeket eredeti rendeltetésüktől elvonták, ezek helyébe fedezetlen tartozások keletkeztek. Igy például az Erdészeti Kisérletekre 1930. junius 30-ig 12 318,70 pengőt, a Közleményekre pedig 5 842,85 pengőt forditottak a könyvtár hiteléből. Ezen felül a könyvtárnak könyvtárrendezési munkákat is kellett végeznie, amelyeknek költségei 2 537,78 pengőt tettek ki, majd ezzel kapcsolatosan uj állványok beszerzéséről kellett gondoskodni, amelyeknek összege 4 474,80 pengő volt. Lehetne még folytatni az adósság keletkezésének okait, de ez ma már nem vezet messzire bennünket. Annyit azonban még meg kell emlitenünk, hogy a könyvtár által finanszirozott két fentebb emlitett egyetemi kiadványért jelentékeny mennyiségü csereanyagot kapott a főiskola, amelynek tudományos értéke akkor is igen nagy volt, ma pedig e tudományos értéken felül kulturtörténeti értékével is növekedett. Kétségtelen azonban, hogy pénzügyi szempontból egyik folyóirat sem tudta önállóan fenntartani magát. Sőt, ügymenetük erős deficittel járt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A könyvtárnak sulyos helyzetéből gyors kiutat kellett találnia. Mindenekelőtt ki kellett egyenlitenie adósságát a Máhr cégnél, akinél közel 40 000 pengővel tartozott. A cég közel állt az összeroppanáshoz, és a főiskola semmiképpen sem vállalhatta azt a sulyos erkölcsi felelősséget és kellemetlen jogi következményeket, amelyek ezzel reá hárultak volna. Ezen felül a cég már késedelmi kamatok téritését is kérte, az ügy halasztása tehát csak nehezitette volna az ügy sima elintézését. A könyvtárvizsgáló bizottság álláspontja is az volt, hogy bármilyen előzmények és okok juttatták a könyvtárt ilyen sulyos helyzetbe, a főiskolai tanácsnak mindent el kell követnie, hogy az adósság minél hamarabb és teljes kifizetésre kerüljön, nehogy további késedelmek olyan sulyos következményeket idézzenek elő, amely árthatna a főiskola tekintélyének és amelyek a főiskolai autonómia szempontjából is kellemetlen kihatással lehetnének. A bizottság alternativ megoldásokat terjesztett a tanács elé az ügy megoldására.

A könyvtár sulyos helyzetével Fehér Dániel még külföldi kiküldetésének idején is foglalkozott. Lappföldi expediciós utjának befejező részéről (Elveness-ből Kerkeness mellett 69° 40' szélességi fokon) 1930. augusztus 16-án azt irta a rektornak, hogy véleménye szerint a könyvtárban nem redukcióra hanem megfelelő hitelre van szükség. Ezt 4 év óta állandóan sürgeti. Igaz, hogy a könyvtár költségvetési helyzete pénzügyileg hiányt mutat - irta - azonban ezzel szemben áll a főiskola szellemi életének fellendülése és ez elsősorban a könyvtár áldozatkészségére vezethető vissza, amiért örömmel és büszkén vállalja a felelősséget. E levélből is, de más iratanyagokból is bizonyosra vehető, hogy a tanári kar egy része felvetette Fehér professzor felelősségének kérdését a könyvtári tartozás miatt. Fehér Dániel azonban imponáló módon válaszolt ezekre. Fent emlitett levelében szó szerint ezeket irja: "Végül tisztelettel bejelentem; bár a kutatásokért a mindenkori rektor felelős, én ezekért egyedül vállalom a teljes felelősséget és minden olyan tételt, amelyet a bizottság kifogásolna, hajlandó vagyok még fizetésem 50 %-ának a rendelkezésre bocsátásával is megtériteni." Fizetésének felét egy másik levelében - melyet Sahninjärviből, Finnországból 1930. augusztus 19-én irt a rektornak - is a főiskola rendelkezésére bocsátja. Majd hozzáteszi, hogy ezzel a nyilatkozatával és elhatározásával a rektort és hivatali elődjeit kivánja mentesiteni mindennemü felelősségtől és azt egyedül szándékozik viselni. Egyuttal nyomatékosan hangsulyozza; a hitelkereteket szándékosan és tudatosan lépte át, hogy azzal a közönnyel szemben, amellyel a főiskola anyagi helyzete iránt a költségvetési osztály viseltetett, a főiskola szellemi életének a szinvonalát

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

biztositsa. Kifejezést ad annak a véleményének is, hogy az egyetemi szabályok kötelességszerüen irják elő a tanároknak az irodalmi müködést, "s aki ezt nem teljesiti az véleményem szerint hivatásának megfelelni képtelen és fegyelmileg felelős!" - irta szó szerint. "Már pedig tudomásom és meggyőződésem szerint ezt másképpen mint az irodalom teljes birtokában megtenni nem lehet. Ennek a szervezeti és ügyviteli szabályokban előirt tud. kutatásnak és az oktatás szinvonalának emelése czéljából léptem tul a hitelkereteket s ezért vállalom én örömmel a felelősséget."

Tudományos intézményeket rideg és kicsinyes pénzügyi korlátok között vezetni és fenntartani ugyanugy nem lehet, mint ahogy a főiskolai tanári müködést nem lehet egy erdő, vagy bányahivatal szinvonalán folytatni. "Nem redukálni és önmagunkat lezüllesztenünk kell, hanem a főiskola tudományos eredményeinek a birtokában a szellemi létünkhöz szükséges hitelkereteket ki kell vivnunk mindenkivel szemben, aki ezt belátni nem akarja. A meglévő keretek redukciója ellen küzdeni véleményem szerint egyenesen erkölcsi kötelességünk. Ezzel... álláspontomat egyszer és mindenkorra kifejtettem s ezen változtatni még állásom elvesztése esetén sem vagyok hajlandó, s bármilyen következményekkel is járjon ezen állásfoglalásom mindig büszke leszek arra, hogy az elmult nehéz időkben a főiskola szellemi életének európai szinvonalra való emelésének nehéz munkájából mikor a romokból kellett ujat épitenünk, nemcsak mint professor az intézetemben, hanem mint a főiskolai könyvtár vezetője is, állásom kockáztatásával és teljes munkaerőm latbavetésével szerény tehetségem szerint én is kivettem részemet."

Azt kéri a rektortól, hogy amig a hitelviszonyok tekintetében gyökeresebb és kedvező változás nem áll be, a foganatositandó épitkezéseket is szüntessék be és az igy felszabaduló hitelösszegeket a könyvtár és a tanszékek legsürgősebb igényeinek kielégitésére forditsák. Könyvtárvezetői éveiben ismételten rámutatott arra, hogy a könyvtár hitelét a beszerzési költségek rovatán feltétlenül emelni kell, mert előre látta, hogy a beruházási hitel csökkentése a könyvtár müködését talán teljesen megbénithatja.

A költségvetési ügyosztályt teszi felelőssé a könyvtár akkori kielégitőnek egyáltalán nem mondható helyzetéért. Annak ellenére, hogy évek óta ismételten sürgette a könyvtári hitel legalább olyan összegre való kiegészitését, amelyből a folyóiratok előfizetése zavartalanul biztositható, minden ilyen törekvés hajótörést szenvedett a költségvetési ügyosztály érthetetlen és megmagyarázhatatlan közönyén. Hiába kérte, hogy küldjenek ki valakit helyszini vizsgálatra, hogy meggyőződjék a helyzet tarthatatlanságáról, min-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

den törekvés eredménytelen maradt és "a kérdésnek a helyzet megismerése nélkül való ezen rideg és meg nem értő szabályozása involválta a mai helyzetet."

Sulyos vádjait mint fentebb is, elsősorban a költségvetési ügyosztálynak szánja, de mindenki felé figyelmeztető is. Amikor az ország három uj egyetemet létesit - irta a rektorhoz tett beadványában 1930. február 7-én - egyenesen bün és vétség számba megy a magyar kultura ellen, hogyha nemcsak Magyarország, de ugyszólván egész Európa egyik legrégibb technikai könyvtárát sem tudják még redukált állapotában sem megfelelően fenntartani. Hogy mennyire tévesen és hibásan itélték meg a helyzetet, mi sem bizonyitja jobban, minthogy a Rockefeller Alap, tehát egy volt ellenséges nemzet adományából felállitott intézmény méltányolta a könyvtár mostani nehéz helyzetét és méltányolta főleg azt a különleges érdeket, amely egy ilyen másfél évszázados ősi kulturintézmény fenntartásához nemcsak nemzeti, hanem az általános emberi kultura szempontjából is füződik. A Rockefeller Alap képviselője Párizsból ismételten látogatást tett Sopronban és a helyzetet részletesen tanulmányozta. Még egyetlen egyszer sem sikerült azonban a költségvetési ügyosztálynak ezzel a kérdéssel foglalkozó referensét arra rábirni, hogy ezt a kérdést a helyszinen tanulmányozza és megismerje.

A bányászati főosztály vezetője és helyettese a legmesszebbmenő jóakarattal mindent elkövettek a könyvtár problémáinak kielégitő megoldása érdekében, de az ő jóindulatuk is eredménytelen maradt, ennek az ügynek a helyzethez egyáltalában nem méltó bürokrataszerü elintézése miatt.

Ilyen körülmények között - irta Fehér - számára nem is maradt más hátra, mint a hitelkereteknek megfontolt és tudatos tullépése, amelyért a legnagyobb örömmel vállalja a felelősséget, miután véleménye szerint egy nagy kulturérték megmentésénél a szabályok hideg betüje által felállitott falat a magasabb cél érdekében ha kell feltétlenül el kell távolitani. Ezt kivánja meg a magasabbrendü cél és az ahhoz füződő magasabbrendü kulturérdek fontossága.

Kérte a rektort, hogy a főiskolai könyvtár fennmaradásához szükséges anyagi eszközöket mindenképpen teremtse elő.

Ha voltak is nézeteltérések és személyi torzsalkodások Fehér Dániel és más professzorok között, érveit el kellett fogadniok, mert igaza volt. A könyvtár a közöny, a szegénység és tegyük hozzá a nemtörődömség áldozatává válhatott volna, ha agilis és a főiskola multját, kulturáját és európai hirét féltő professzorok néha erejükön felül is nem harcoltak volna megmentéséért.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

FEHÉR DÁNIEL LEMOND A KÖNYVTÁR VEZETÉSÉRŐL

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A M. KIR. BÁNYAMÉRNÖKI ÉS ERDŐMÉRNÖKI FŐISKOLA
NÖVÉNYTANI INTÉZETE ÉS BOTANIKUS KERTJE
Botanisches Institut und Garten der kön. ung. Hochschule für Berg- und Forstingenieure
Botanical Institute and Garden of the Royal Hungarian College for Engineers of Mines and Forests
Institut botanique et Jardin des Plantes de l'École supérieure royale hongroise pour Ingénieurs de Mines et de Forêts
Sopron (Ungarn-Hungary-Hongrie)
Vezető: (Vorstand-Chief-Chef) Prof. Dr. FEHÉR

K é l t ó s á g o s R e k t o r u r !

Hivatkozással méltóságoddal hazaérkezésem után lefolytatott szóbeli megbeszélésre tisztelettel bejelentem Méltóságodnak, hogy a könyvtárvezetői állást az utóbbi időben erősen megnövekedett, most már nemzetközi jellegűvé vált tudományos kutató munkásságomra való tekintettel tovább nem vállalhatom és attól visszalépek.

Méltóságod tájékozására tisztelettel megjegyzem, hogy az állást a mai napig csak azért foglaltam el, miután a bizottság számára készülő reviziós kimutatásokat, amelyekért teljes felelősséget vállalok, a könyvtár személyzetével óhajtottam elkészíteni. Az összefoglaló nagy kimutatás előreláthatólag ezen a héten készen lesz és mihelyt ezt a bizottságnak beterjesztettem, kérni fogom Méltóságodnak a könyvtár átvételére és átadására vonatkozó formai intézkedését. A mai naptól kezdve egyébként a könyvtár ügyeinek intézésébe többé be nem folyok és az összes okmányokat intézkedés végett megjegyzés nélkül a könyvtárvizsgáló bizottságnak fogom beterjeszteni.

Kiterjedt tudományos munkásságomra való tekintettel a jövőben semmi néven nevezendő főiskolai tisztséget, vagy adminisztrativ jellegű vezetést nem vállalhatok, ezért tisztelettel kérem Méltóságodat, hogy személyemet a könyvtárvezetői állás betöltésével járó mindennemű kombinációból egyszersmindenkorra kivonni kegyeskedjék.

Sopron, 1930.november hó 3.

Fejér Béla
főiskolai rendes tanár.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A könyvtári bizottság mintegy 40 oldalas jelentésének végén elismerve Fehér professzor indokait kötelességének tartotta, hogy a könyvtár helyzetével kapcsolatosan általános és elsőrendü főiskolai szempontokból kitérjen a könyvtár akkori állapotának és elhelyezésének tarthatatlan viszonyaira. Sajnos a könyvtárbizottság jelentése nem tartalmazott a jövőre nézve konkrét javaslatokat, de szükségesnek tartotta, hogy a főiskolai tanács tárja fel teljes őszinteséggel a felettes hatóságok előtt a könyvtár helyzetét és szükségleteit. Megállapitotta a bizottság, hogy a könyvtár helyiségei a legelemibb igényeket sem elégitik ki, a meglévő könyv- és folyóiratanyagot nem tudják elhelyezni. A rendelkezésre bocsátott helyiség önmagában is kicsi és fütési szempontból sem megfelelő. A főiskola pincehelyiségeiben ládákban hevernek a könyvek és folyóiratok, használatuk teljesen lehetetlen, mert nem hozzáférhetők. Még a nem könyvtári szakembereknek sem kell bizonyitani, hogy az ilyen elhelyezés mit jelent a könyvek számára. Ezt át is érezte a bizottság, jelentette, hogy az állomány lassan tönkremegy és a károkról majd csak akkor lehet tudomást szerezni, ha valamikor a ládákból kicsomagolják.

A könyvtár akkori helyzetében nem volt felsőoktatási intézményhez méltó, de nem tudta betölteni a tanszemélyzet kutatómunkásságához méltó fontos szerepét sem. Rendezetlen állapotánál fogva és katalógusok hiányában bibliográfiai értéke sem volt a könyvanyagnak, nem beszélve arról, hogy ennek következményeként a könyvtár teljesen ki volt kapcsolva minden országos könyvtári akcióból.

Mint már fentebb emlitettük, 1929-ben a főiskola kidolgozta a felettes hatóság pedig jóváhagyta az uj könyvtárépület megépitését. Ez a fentiek ellenére sem valósult meg és ismét több évre, pontosabban a mai napig elhalasztódott. Pedig ha a főiskola számára valami szükséges volt, akkor az a kor szinvonalán álló és rendben tartott központi könyvtár lett volna. Erre azonban a kormányzat nem volt hajlandó költeni, inkább a vidéki egyetemek több milliós épitkezéseit szorgalmazta, de nem vitte keresztül a főiskolai központi könyvtár épitkezését, amely a teljes belső berendezésekkel együtt akkoriban 200 000 pengőbe került volna csupán.

A bizottság észrevételei előremutatók és mai szemmel nézve is figyelemreméltók voltak. A szükség igen helyes és pozitiv meglátásokra ösztönözte a bizottságot. Igy pl. javasolta, hogy mindennemü könyv és folyóiratrendelés csak a könyvtári hitel terhére és csak a könyvtár utján történhet, a tanszékek kötelesek a rendelésnél a mü adatait és árát is közölni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Gondosan megtervezett központi könyvtárépületet szorgalmazott, ahol a könyvek vasállványon nyerjenek elhelyezést, ahol minden tekintetben megfelelően berendezett ifjusági olvasóterem legyen és ahol a tanári kar számára is külön olvasó- és munkaterem álljon rendelkezésre. Az akkor mintegy 40 000 kötetes könyvtár vezetésére és irányitására megfelelő szakképzettségü könyvtáros beállitását javasolta, mert a munkálatok egy embert teljesen lefoglalnak. Tulhaladott álláspontnak tartotta azt a rendszert, hogy a könyvtárt egyéb munkával elfoglalt tanár vezesse, ezt tovább fenntarthatónak nem találta. A könyvtár anyagát katalogizálni javasolta, erre a munkára több ember beállitását kérte több esztendőre. A katalógus kinyomtatása után javasolta az állomány pótlását és kiegészitését. Folytatólagos köttetést sürgetett és a könyvtári állomány haladéktalan ideiglenes elhelyezésére szükséges anyagi összegek biztositását.

A részletes jelentést a rektor felterjesztette a Pénzügyminisztériumnak minden mellékletével együtt 1931. január 19-én.[43]

Az 1930/31. tanévben Burkert Ferencet mint államszámviteltani vizsgával biró állandó dijnokot a kvesztori hivatal ellenőri teendőinek ellátásával bizták meg, ahol hosszu évtizedeken hüségesen szolgálta egyetemünk ügyét. Gyakran emlékezett vissza a könyvtárban eltöltött szolgálati idejére, szerette a könyveket és a könyvtárt. E néhány soros megemlékezés róla a legkevesebb, ami kötelességünk.

Ebben a tanévben sem tudták megvalósitani a könyvtár uj épületének épitését, de a könyvtár állományát hozzáférhetővé kivánták tenni és katalogizálását is folyamatba helyezték. Az állandóan járó folyóiratok számában és tudományos értékében - mondta 1932. október 29-én Cotel Ernő lelépő rektor - talán még tartjuk a nemzetközi nivót, de uj könyvek beszerzésére - költségvetésünk csökkentése következtében - olyan csekély lett a lehetőség, hogy ez a helyzet szakjaink felsőoktatásának kár nélkül nem sokáig lesz fenntartható. Nem vigasztalás számunkra, hogy hazánk többi főiskoláján és egyetemén sem lehet sokkal jobb a helyzet uj könyvek beszerzése tekintetében, - hangoztatta Cotel professzor.

Mint oly sokszor sajnos a takarékossági intézkedések elsősorban a könyvtárt és általában a szakirodalommal kapcsolatos ügyeket sujtotta ezuttal is. A könyvkiadó alap, amely ötvenezer pengős alaptőkéjével öt esztendő alatt viszonylag gazdaságos módon a tanárok hét kötetnyi munkáját adta ki, kormányrendelkezés értelmében beolvadt az állam pénzkészleteibe. Fokozódó nehézségek és korlátok jellemzik ezt az időszakot. Jobb volt a helyzet a kiadványokkal. Az Erdészeti Kisérletek és a Közlemények

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

(Mitteilungen der Berg- und Hüttenmännischen Abteilung) komoly külföldi megbecsülésnek örvendett, nagy cserelehetőséget teremtett a két időszaki kiadvány és viszonylagosan a PM és FM anyagi támogatása is jó volt. Az Erdészeti Kisérletek évi 3000, a Közlemények havi 400 pengő támogatást kapott.[44]

Nem kétséges, hogy a könyvtárt és a szakirodalmat sujtó intézkedések aggodalmat váltottak ki a professzori karból, de nem volt lehetőségük és erejük ezeket az intézkedéseket megváltoztatni. A magyar erdészeti szakoktatás nagy egyénisége Fekete Zoltán professzor adott ezeknek az aggodalmaknak leginkább kifejezést. Mint a főiskola rektora 1932. október 29-én tanévnyitó beszédében többek között azt mondta, hogy a tanitás és tanulás legfontosabb eszköze, a tudomány örök értékeinek kincsestára: a könyv. Littera scripta manet. A könyv és könyvtárszeretet igaz megnyilvánulása ez a két mondat, amely örök érvényü megállapitás. A közismerten sokoldalu tudós ebben a beszédében különösen részletesen foglalkozott a szakirodalom helyzetével. A részletek közül csak egyről kiván megemlékezni, - mondta - mint amelyet különösen fájlal; a főiskola könyvkiadó alapjának megszünéséről. Szabályzata mindössze három éve nyert jóváhagyást. Az volt a célja, hogy forgótőkét szolgáltasson a tanszemélyzet tudományos müveinek kiadásához. Hogy lehetővé tegye könyvek kinyomtatását és mérsékelt áron való árusitását. Hogy egyszer s mindenkorra megoldható legyen ez a kérdés és a szerzők ne legyenek kitéve annak, hogy hosszu évek fáradságával megalkotott müveik a kinyomatás nehézségei miatt örökre az iróasztal fiókjában heverjenek. Hogy ne legyenek kénytelenek a tanárok esetről esetre állami támogatásért folyamodni. Ez az alap főiskolánk különlegessége volt, melyet méltón irigyelhettek a könyvkiadás nehézségeivel küzdő más hazai főiskolák. S most ez is megszünt. Ezt is magával sodorta a válság árja. Kár érte! Nekünk sokat ért.

Az 1931/32. tanév során Fehér Dániel mint a Növénytani Intézet és a Botanikus Kert vezetője a botanikus kertben addig iroda és raktár céljaira szolgáló épületet átalakitatta és gyüjteményteremnek rendezte be. Itt helyezte el többek között az intézet könyvtárában lévő nagy értékkel biró botanikai könyvgyüjteményt. Ez az állomány ma részben a Növénytani és Termőhelyismerettani Tanszéken, részben pedig a Könyvtárban nyert elhelyezést.

Ugyancsak ebben a tanévben került sor egy igen helyes intézkedés végrehajtásának megkezdésére, a tanszékek könyvtárában lévő állománynak a Központi Könyvtárba való átvételére. Igy a könyvtár állománya az elmult

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A KÖNYVTÁR ORSZÁGOSAN IS AZ ELSŐK KÖZÖTT LÉP KAPCSOLATBA
A SZOVJETUNIÓ TUDOMÁNYOS INTÉZMÉNYEIVEL

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Р. С. Ф. С. Р.
ЛЕНИНГРАДСКИЙ
ЛЕСНОЙ ИНСТИТУТ.
ФУНДАМЕНТАЛЬНАЯ
БИБЛИОТЕКА.
„24" Novembr 192 7 г.
№ 110

Bibliothek der Königlichen Ungarischen
Hochschule für Berg und Forstingenieure
Sopron / Ungarn /

In Folge Ihres geehrten Schreiben vom 12 d.M. wird die Fundamental-Bibliothek des Leningrader Forstinstituts gerne in Tauschverkehr der Publikationen mit Ihnen eintreten und sendet Ihnen in separater Banderolle die letzten Lieferungen der Mitteilungen des Forstinstituts: NN 32, 33 und 34.

Mit ausgezeichneter Hochachtung

Bibliotheksleiter Professor N. P. Kobranoff.

Bibliothekar P. Dmitrieff.

Adresse

U.S.S.R. LENINGRAD 18.
Fundamental-Bibliotek
des Forstinstituts.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Contrallibrary of the Royal Hungarian High School
of Engineers of Mines and Forests, Sopron
/Hungary/

Contral Forest Experiment Station in

Moskau.
/Moskow/

In nam of the Contrallibrary of the Royal Hungarian Hihg School of Engineers of Mines and Forests J have the pleasure to beg you kindly herewith to forward us in future regulary your publications.

We have the honour to send you our publications from time to time in exchange.

Yours very sincerelly:

Dr.D.Fehér.
Prof.ord., Chief of the Contrallibrary.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

АКАДЕМИЯ НАУК СОЮЗА СОВЕТСКИХ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ РЕСПУБЛИК
ПОСТОЯННАЯ КОМИССИЯ ПО ИЗУЧЕНИЮ ЕСТЕСТВЕННЫХ ПРОИЗВОДИТЕЛЬНЫХ СИЛ СССР (КЕПС)

Ленинград. В. О., Тучкова наб. 2а
Тел. 132-94

Отдел .....

«21» septembre 1927 г. № 979

BIBLIOTHEK der königl.ung.Hochschule für Bergingenieure
und Forstingenieure.
SOPRON, (Ungarn)

In Beantwortung Ihres Schreibens von 24-VI 1927 teilt Ihnen di Beständige Kommission d.Akademie d.Wissenschaften V.USSR zur Erforschung d.produktiven Naturkräfte d.USSR mit dass Sie gern bereit i Irre Publ' ationen Ihnen im Tauschwege einzusenden.

Im einzelnen erlauben wir Ihnen für Ihre Zeitschrift "Forstlich Versuche" unsere " Лѣсные Сборники " (Wald-annalen) t.1 d.... anz bieten.

Mit ausgezeichneter Hochachtung

Prof. A. Grigoriev

(Professor A.Grigoriev
Gelehrter Secretär

Тип. Изд. Промбюро.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

РНК УСРР
УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ НАУК
БІБЛІОТЕКА
КИЇВ, ВУЛ. КОРОЛЕНКА, 58-а
Телеф. 21-48

СНК УССР
УКРАИНСКАЯ АКАДЕМИЯ НАУК
БИБЛИОТЕКА
КИЕВ, УЛ. КОРОЛЕНКО,
Телеф. 21-48

Ukrainian Akademy of Sciences. Library. Kyiw, Korolenko str., № 58-a

Київ, 17/I 1936 р.

Russ.-und Ruthenen-Mission — Abteilung an der K. Ung. Hochschule für Berg. u. Forstwesen
Sopron. Ungarn

Messieurs!

Notre Institut Géologique, qui mène un grand travail scientifiqu s'intéresse beaucoup au travail pareil et à l'expérience des Institutions de l'Etranger traitant les mèmes problèmes. Pour approfondi et élargir l'étude de la géologie pour pouvoir comparer les méthode et recherches à ceux des autres Instituts notre tâche est - de noue les relations d'échange de publications avec les Sociétés géologiques des autres pays.

Pour le moment nous Vous prions Votre permission de Vous inscri sur la liste de nos échanges. Votre consentement nous sera bien préc eux et Votre littérature trouvera le meilleur accueil parmi nos lec teurs.

Toutes les publications de notre Institut ayant des résumés en une des langues étrangères Vous seront envoyées.

Dans l'espoir d'avoir Votre réponse favorable, nous Vous prions Messieurs, d'agréer l'expression de nos sentiments distingués

Directeur de la Bibliothèque

Prof. /V.Ivanouchkine/

Chef du Bureau d'Echange

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

726.

Prof. A. W. Tjurin

Проф. А. В. ТЮРИН

Sehrgeehrtem Herrn Kollege Professor G. Roth.

Autor U.d.S.S.R. Voronesch.

НОРМАЛЬНАЯ ПРОИЗВОДИТЕЛЬНОСТЬ ЛЕСОНАСАЖДЕНИЙ

СОСНЫ, БЕРЕЗЫ, ОСИНЫ и ЕЛИ

(ВСЕОБЩИЕ ТАБЛИЦЫ ХОДА И РОСТА)

Ertragstafeln für die Kiefer, Fichte, Birke und Aspe.

Lett.: 5/38
Sachl.: VII/739
6679 726

ГОСУДАРСТВЕННОЕ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
„СЕЛЬХОЗГИЗ"
МОСКВА * 1930 * ЛЕНИНГРАД

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

évekhez viszonyitva ugrásszerüen szaporodott. A munkák végzésére a könyvtárnál napidijasként alkalmazták Winásch Valériát és Schwabbauer Alfrédot.

A könyvtár vezetését 1930. december 7-én ismét Tettamanti Jenő vette át, a közvetlen irányitást Vető János végezte. A megindult munkák kétségtelenül előbbre vitték a könyvtár ügyét, de a központi könyvtár még mindig rendezetlen maradt, a könyvállományt nem katalogizálták, mert erre nem sikerült hitelt kapniok. A kisszámu és nem szakképzett, de lelkiismeretes "hivatali" munkát végző személyzetnek csak arra futotta az erejéből, hogy megkezdje a folyóiratok leltározását és katalogizálását. Mintegy 1200 féle különböző szakfolyóirat feldolgozására és rendezésére a következő tanévet jelölték meg. Sajnos, a szakkönyvtáros hiánya ismét javithatatlan hibákat eredményezett. Könyv- és folyóiratbeszerzésekre az 1931/32. tanévben 31 271,79 pengőt forditottak az államköltségvetési hitelből, 1 651,57 pengőt könyvtári dijakból. A cserepéldányok értéke 2 833,05, az ajándékpéldányok értéke 2 452,21 pengő volt. 517 hallgató 588 könyvet vett kölcsön, az olvasóteremben pedig 3221 hallgató 2914 könyvet használt. Változatlanul az volt a gyakorlat, hogy az olvasóteremben a hallgatók nagyobb része saját jegyzeteit használta.

A Főiskolai Fejlődéstörténeti Gyüjteményének megalapozásával - ami igen helyes elképzelés volt - sajnos a könyvtárból is átkerültek a gyüjteménybe olyan történeti értékü pótolhatatlan könyvek, könyvtári anyagok, amelyek igy nem kerültek leltárba és a könyvtár ezek fölött a későbbi átszervezések, háborus évek következtében elvesztette felügyeletét. Ugyanez történt a tanszékeken elhelyezett könyvtári állomány kicsi, de annál értékesebb részével. Igy ma már csak hiányos és ezért megbizhatatlan feljegyzésekre kell támaszkodnunk, hogy milyen anyagokról volt szó. (Sajátkezü jegyzetek néhai Farbaky István, Sobó Jenő és Téglás Károly professzorok hagyatékából, mintegy 16 darab, 48 kötet régi litográfia, 1 kötet bányász emlékkönyv, csoportképek, emlékkönyvek, alapszabályok, évkönyvek, professzorok fényképei, térképek, stb.)

1931. julius 5-én Tettamanti Jenő ujabb jelentést tett a főiskolai tanácsnak. A főépület pincéjében elhelyezett könyvállományt megfelelő helyen kérte elhelyezni, mivel ez az anyag teljesen hozzáférhetetlen és halálra van itélve. Olyan javaslatot talált - irja -, amely bár ideiglenes, de megfelel a könyvtár céljainak. A könyvtárnak egy külön épületet kell nyernie; ezt követeli egyrészt a főiskola presztizse, másoldalról a könyvállomány szakszerü tudományos kezelése is. A javasolt megoldás azáltal vált lehet-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A FŐISKOLA FEJLŐDÉSTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNYÉNEK SZABÁLYZATA

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

évekhez viszonyítva ugrásszerűen szaporodott. A munkák végzésére a könyvtárnál napidíjasként alkalmazták Winnisch Valériát és Schmabbauer Ottóné.

A könyvtár vezetését 1939. december 7-én ismét Tettamanti Jenő vette át, a közvetlen irányítást Vető János végezte. A megindult munkák kétségtelenül előbbre vitték a könyvtár ügyét, de a kitaporti könyvtár még mindig rendezetlen maradt, a könyvállomány nem katalogizálták, mert erre nem sikerült tőlük kapnunk. [illegible] nem szakképzett, de lelkiismeretes "ügyvitelű" [illegible] szemügyszednek, csak arra kaptuk az erejéből, hogy megkezdje a könyvtárak leltározását és katalogizálását. Mintegy 1200 féle kiadványt szaktelyiűret feldolgozásra és rendezésre a kovácsatanyával jelentek meg. Sajnos, e szakkönyvtárosi munka csekélyen sikeres eredményezett. Könyvek és folyóiratbeszerzésére az 1931/32. tanévben 11 271,79 pengőt fordítottak az iskolaszékkel hitelből [illegible] 51,57 pengőt könyvtári díjakból. A dupletáris könyvek értéke 1.520,05, az [illegible] A könyvtárban [illegible] 33. A folyóiratok [illegible] 1914 [illegible] szaklap, 12 db [illegible] pesti [illegible] folyóirat, [illegible] a [illegible] saját jegyzeteit [illegible].

A Főiskolai Felügyelőbizottság [illegible] könyvének megalapozásával [illegible] helyes elképzelés szerint – [illegible] könyvekből is átkerültek [illegible] olyan történeti [illegible] könyvtár [illegible], [illegible] szervezetek, háborús évek évkezdetében [illegible] felügyelet. [illegible] könyvtári [illegible] szerzett könyvtári [illegible] ennek [illegible] kisebb részével. Így ma már csak [illegible] az ezen megbízottban lefektetett [illegible] jegyzetei mellett [illegible], Szabó Jenő és [illegible] professzorok [illegible], [illegible] 15 kötet [illegible] kötet [illegible] emlékkönyv, csoportkép, [illegible] szabályok, évkönyvek, professzorok könyvképei, térkép.

1951. évben [illegible] Tettamanti Jenő ujabb jelentést tett a főiskolai tanácsnak. A főépület pincéjében elhelyezett könyvállomány megőrzés szempontjából [illegible], mivel az az anyag [illegible] hozzáférhetően és [illegible] van tőlük. Olyan javaslatot tett – írja –, amely bár ideiglenes, de megfelel a könyvtár céljának. A könyvtárnak egy külön szobát kell nyernie, ezt közösen egyrészt a főiskola prosektúrája, másodszorról a könyvállomány szakszerű bejuttatása is. A javasolt megoldás azáltal vált lehetővé

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A M.Kir.Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola Fejlődéstörténeti Gyűjteményének Szabályzata.

1.§. A gyűjtemény címe: „A M.Kir.Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola Fejlődéstörténeti Gyűjteménye."

2.§. Célja: Összegyűjteni, megőrizni és a szűkebbkörű nyilvánosság számára hozzáférhetővé tenni azokat a tárgyi emlékeket, amelyeknek a főiskola dologi, szervezeti, szellemi és szaktársadalmi fejlődéstörténete szempontjából jelentőségük van.

Ilyenek:

a. A fontosabb okmányok, rendeletek, a főiskolával foglalkozó történelmi művek, leírások, emlékkönyvek, évijelentések, évkönyvek, programmok, szabályzatok, tantervek, névjegyzékek, érmek, stb.

b. A tanulmányi dolgokra, épületekre és belső berendezésekre, botanikus kertekre, tanulmányerdőre, stb. vonatkozó tervrajzok, helyszínrajzok és térképek, a tanári és egyéb személyzet fényképei, csoportképei, festmények, szobrok, rajzok, stb.

c. A főiskola tanítószemélyzetének irodalmi termékei, a főiskola tudományos kiadványai, a tanárok kéziratai, levelezései, jegyzetei, litografiák, stb.

d. Az ifjúsági élettel kapcsolatos irodalmi termékek és emléktárgyak, régi egyenruházati cikkek, stb.

e. Egyéb, muzeális értékű tárgyak.

3.§. A gyűjtemény elhelyezéséről a főiskola tanácsa gondoskodik.

4.§. A gyűjtemény fölötti felügyeletet a tanács által megbízott főiskolai tanár gyakorolja. Ő tányítja a gyűjtemény ügykezelését és gondoskodik az esetleg szükséges összegek költségvetési előirányzásáról. A leltár gyarapodásáról évente jelentést tesz a tanácsnak és esetről-esetre előterjeszti a gyűjtemény fejlesztésére irányuló javaslatait. Köteles a gyűjtemény összes tárgyairól szabályszerű

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

ségessé, hogy a Kohógéptani Tanszék megértő támogatásával sikerült e tanszék és a könyvtár igényét is kielégiteni. Mellékelt tervrajzok szerint a könyvtár számára egy 7.30 x 8.02 m helyiséget javasolt átalakitani, ahol az összes könyvek, amelyek a pincében voltak elhelyezhetők.

Egyidejüleg Tettamanti a legegyszerübb puhafa kivitelben könyvállványok készitését is kérte, de nemcsak az uj, hanem a meglévő helyiségekbe is. Az átalakitás 5 100 pengőt igényelt. Tettamanti javaslatának elfogadása azt jelentette, hogy mindaddig amig jobb időkben az uj önálló könyvtárépületet megépithetik, megoldást nyer a teljes állomány megőrzése és kezelése. Sürgette a "bibliografikus leltározást", hogy végre a katalógus is felfektethető legyen, mert mindaddig, mig ez meg nem történik, könyvtárunk csak könyvraktár jellegü, tehát sem a gyakorlati használat, sem könyvforgalmi tekintetben tudományos értékkel nem bir, irta javaslatában.

A főiskolai tanács 1931. julius 30-án hozott egyhangu határozata értelmében a bővitésre tett javaslatot helyeselte és elvben elfogadta. Az átalakitás megvalósult, kisebb változtatásoktól, bővitésektől, korszerüsitésektől eltekintve a könyvtár ezeknek a terveknek megfelelő elhelyezésben müködik ma is.[45]

Tettamanti Jenő könyvtárigazgató 1932. julius 22-én a következőket jelenti a rektornak: "Sajnálattal kell megállapitani, hogy a Közlemények eladási forgalma az idén még a multévi alá is csökkent; a szakkörök, kartársak és bányavállalatok részéről az érdeklődés ugyszólván teljesen hiányzik. Sikerült a könyvanyagot a ládákból kicsomagolni és ideiglenes állványokon elhelyezni. Folyamatba helyezték a folyóirat-leltár felvételét és rendezését. A kisszámu személyzet mellett lehetetlen a könyvek katalógusát felfektetni, pedig igy a belső használat, bibliografikus tekintetekből és nem utoljára országos tudományos vonatkozásban mindaddig, mig ily katalógust nyomtatásban nem adunk ki, könyvtárunk tulajdonképpeni céljának nem felel meg. Uj ifjusági könyvtári szabályzat minden tekintetben igen kedvező kihatással volt; az évek óta behajthatatlan müvek nagy része visszakerült és a könyvkölcsönzés terén a teljes rend uralkodik." Ennek a jelentésnek ismertetésével a könyvtár életében is lezáródik egy szakasz és egy uj kezdődik, az átszervezések nyugtalan korszaka.[46]

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

1932-BEN FINKEY PROFESSZOR KÖNYVE MEGJELENIK
A SZOVJETUNIÓBAN

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

НАУЧНЫЕ ОСНОВЫ МОКРОГО ОБОГАЩЕНИЯ РУД

Составил горн. инж. И. ФИНКЕЙ

Перевели с немецкого
инж.-обогат. Э. Н. БРИЗИНОВ и И. Ф. ПАХАЛОК

Под редакцией проф. Э. Ф. МЕЛЛЕРА

ЧАСТЬ I

ОНТИ * ИЗДАТЕЛЬСТВО „УГОЛЬ и РУДА"
ХАРЬКОВ 1932 ДНЕПРОПЕТРОВСК

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

ПРЕДИСЛОВИЕ

Наша литература по вопросу обогащения полезных ископаемых как в отношении обогащения руд, так, тем более — по обогащению углей достаточно бедна.

Поэтому перевод книги инж. Финкей является ценным вкладом в нашу отечественную литературу по вопросам обогащения руд и отчасти обогащения углей.

Однако, работа инженера Финкей, наряду с безусловными достоинствами, не лишена и некоторых недостатков. Надо отнести к минусам работы то, что практический материал, коим пользуется автор, иногда является весьма устарелым; так, например, в вопросе дробимости руды он ссылается на работы Karl Reytt (взятые из книги Kirschner'a „Glungriss der Erraufbereitung" — самые же опыты производились в 1888 году). Недостатком надо считать и то, что автор, касаясь развития принципа мокрой отсадки, совершенно умалчивает о теории Аллена и Анри.

Наконец, останавливаясь на действии вертикальной струи в отсадочной машине, автор упускает из виду горизонтальную струю, отчего, конечно, выводы автора несколько неточны.

Следует отметить весьма интересный вывод автором закона стесненного движения зерен постели, очень сходный с выводами американского профессора Munroe.

Книга представляет собою для изучения теории главных обогатительных процессов [1]) большой интерес, благодаря тому, что до

---

[1]) Нельзя не согласиться с автором, что сухие методы обогащения руд в настоящее время применяются весьма редко. Однако, вместе с тем, надо заметить что для многих руд, удельный вес которых находится в пределах от 1,0 до 2,5, в некоторых случаях метод пневматического обогащения будет иметь преимущества перед мокрым.

Основным преимуществом мокрого обогащения по сравнению с пневматическим автор считает то, что при мокром обогащении разделение происходит более точно, чем при пневматическом; причину этого явления он видит в том, что разность удельных весовых частичек в водной среде больше чем в воздушной.

Однако, практические результаты пневматического обогащения угля опровергают этот основной тезис автора.

Слабое внедрение пневматического обогащения в рудном деле надо в значительной степени отнести за счет подобного взгляда, объективно тормозившего дальнейшие исследования и практические работы в этой области. Надо заметить, что в последнее время в Европе много работают над вопросами пневматического обогащения руд, и, вероятно, в скором времени мы будем свидетелями столь же быстрого промышленного развития пневматического обогащения руд, как это было с обогащением углей.

Издательство

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

настоящего времени ни в иностранной, ни тем более в нашей литературе не появлялось ни одного сочинения, которое так глубоко, полно, систематически и научно разбирало бы явления, происходящие в промышленных процессах обогащения и давало бы им строгое математическое объяснение. Автору этого сочинения принадлежит честь внесения некоторых существенных поправок в старую теорию Риттингера и вообще в установившиеся издавна положения, грешившие против строгого математического анализа и практических наблюдений, что, однако, до появления книги Finkey не было в специальной литературе достаточно четко отмечено, а потому и проходило незамеченным. Ясные и логические выводы точных уравнений, безукоризненно аргументированные упрощения их для удобства пользования уравнениями при практических работах, стремление автора выразить все положения точно математическим языком, — в этом заключаются достоинства работы; автор тем самым обеспечивает возможность подходить к разрешению вопросов по расчету процессов и машин, пользуясь строгим научным методом и математическим языком в виде математических формул и графических их интерпретаций.

Весьма существенно то, что математические выводы автора весьма близко согласуются с экспериментальными данными, что увеличивает уверенность в безукоризненности этих выводов и применимости их на практике.

Поскольку работа Finkey'а является серьезным вкладом в мировую обогатительную литературу, постольку и настоящий перевод, сделанный моими бывшими учениками, а ныне сотрудниками по кафедре, под моей редакцией, является, несомненно, чрезвычайно желательным руководством для теоретического изучения и практических расчетов для наших обогатителей, зачастую недостаточно знакомых с иностранными языками.

Книга изложена довольно хорошо, читается легко.

Считаю, что инженеры-обогатители Е. Н. Бризинов и И. Ф. Пахалок, безукоризненно выполнившие этот перево широким кругам наших работников, интересующихся вопросом обогащения, возможность глубокого проникновения в эту сравнительно мало изученную у нас область знания, что и является несомненной их заслугой.

За последнее время у нас, в СССР, проблема обогащения, как проблема улучшения качества продукции а значит и увеличение темпов социалистического строительства, приобретает все большее и большее значение. Поэтому перевод книги Finkey'а должен помочь нашим научными практическим работникам в разрешении этой проблемы.

Зав. кафедрой Донецкого Горного Института
Проф. *Э. Ф. Меллер*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Állományadatok

	Könyvek				Folyóiratok		
	mü	kötet	füzet	térkép	tétel	kötet	füzet
Állomány az 1923. év elején	11066	14341	62	25	573	6332	-
Uj beszerzések 1923/24. évben	195	235	63	-	172	248	-
Ajándékok révén	341	486	3	4	23	168	-
A könyvtár állománya 1923/24. év végén	11602	15062	128	29	768	6748	-
Állomány az 1924/25. év elején	11602	15062	128	29	768	6748	-
Uj beszerzés az 1924/25. évre	266	321	38	-	176	251	-
Ajándékok révén	96	161	-	-	23	81	44
A könyvtár állománya 1924/25. év végén	11964	15544	166	29	967	7080	44
Állomány az 1925/26. év elején	11964	15544	166	29	967	7080	44
Uj beszerzés az 1925/26. évben	215	263	113	2	189	271	-
Ajándékok révén	42	89	16	-	21	24	12
A könyvtár állománya 1925/26. év végén	12221	15896	295	31	1177	7375	56
Állomány az 1926/27. év elején	12221	15896	295	31	1177	7375	56
Uj beszerzés az 1926/27. évben	331	398	46	-	214	311	-
Csereakcióból	11	13	-	2	29	71	22
Ajándékok révén	21	48	40	-	37	230	49
A könyvtár állománya 1926/27. év végén	12584	16355	381	33	1457	7987	127
Állomány az 1927/28. év elején	12584	16355	381	33	1457	7987	127
Uj beszerzés az 1927/28. évben	983	1512	100	86	290	388	-
Csereakcióból	1	1	-	-	65	58	257
Ajándékok révén	66	63	15	-	34	90	10
A könyvtár állománya az 1927/28. év végén	13634	17931	496	119	1846	8523	394
Állomány az 1928/29. év elején	13634	17931	496	119	1846	8523	394
Uj beszerzés az 1928/29. évben	401	584	75	281	225	323	655
Csereakcióból	1	1	-	-	68	45	181
Ajándékok révén	103	120	7	54	25	104	1
A könyvtár állománya az 1928/29. év végén	14139	18196	578	454	2164	8995	1231

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

	Könyvek				Folyóiratok		
	mü	kötet	füzet	térkép	tétel	kötet	füzet
Állomány az 1929/30. év elején	14139	18196	578	454	2164	8995	1231
Uj beszerzés az 1929/30. évben	481	559	118	35	263	378	840
Csereakcióból	596	21	575	2	193	112	1518
Ajándékok révén	49	59	16	-	15	59	11
A könyvtár állománya az 1929/30. év végén	15265	18835	1287	491	2635	9544	3600

Állomány az 1930/31. év elején	15265	18835	1287	491	2635	9544	3600
Uj beszerzés az 1930/31. évben	396	447	200	11	264	630	710
Csereakcióból	217	187	30	7	164	54	1437
Ajándékok révén	37	45	14	-	10	33	40
A könyvtár állomán az 1930/31. év végér	15915	19514	1531	509	3073	10261	5787

Állomány az 1931/32. év elején	25934	34964	1501	509	3073	10261	5787
Uj beszerzés	301	380	821	26	228	501	280
Csereakcióból	52	52	-	-	119	139	307
Ajándékok révén	77	93	2	-	22	51	20
A könyvtár állománya az 1931/32. év végén	26364	35489	2324	535	3442	10952	6394

Állomány az 1932/33. év elején	26364	35489	2324	535	3442	10952	6394
Uj beszerzés az 1932/33. évben	168	157	58	12	169	196	236
Csereakcióból	450	450	-	-	147	96	805
Ajándékok révén	107	84	32	-	21	89	13
A könyvtár állománya az 1932/33. év végén	27089	36180	2414	547	3779	11333	7448

Állomány az 1933/34. év elején	27089	36180	2414	547	3779	11333	7448
Uj beszerzés az 1933/34. évben	145	151	61	-	168	273	228
Csereakcióból	258	258	2	11	110	141	611
Tanszékektől leltári átvétel	169	178	-	-	9	17	261
Főiskolai kiadványokból	8	27	-	-	2	44	-
Ajándékok révén	116	177	8	2	20	71	44
A könyvtár állománya az 1933/34. év végén	27785	36971	2485	560	4088	11879	8592

Állomány az 1934/35. év elején	27785	36971	2485	560	4088	11879	8592
Uj beszerzés az 1934/35. évben	163	746	37	-	163	332	171
Csereakcióból	301	305	-	-	167	164	629
Tanszékektől leltári átvétel	161	190	-	-	3	4	-
Főiskolai kiadványokból	1	1	-	-	2	44	-
Ajándékok révén	36	57	-	-	17	45	28
A könyvtár állománya az 1934/35. év végén	28447	38270	2522	560	4440	12468	9420

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

NEGYEDIK FEJEZET (1933-1945)

Hóman Bálint 1933. május 31-én a képviselőház költségvetési vitáján jelentette be, hogy a főiskola bányászati ágazatát a müegyetemmel kivánja kapcsolatba hozni. Hivatkozott arra, hogy a pénzügyminiszter a főiskolát a kultuszminisztérium fennhatósága alá engedte át. Bejelentette azt is, hogy "az uj iskolaszervezetben Sopronnak fejlődőképes, szép főiskolája" marad majd. A bejelentések Sopronban feltünést és aggodalmat váltottak ki.

1933. julius 4-én és 5-én Hóman Bálint kultuszminiszter és Szily Kálmán államtitkár látogatást tettek Sopronban. Helyszini szemle során meglátogatták a könyvtárt is. Fekete Zoltán az egyetemi helyszini szemléről ugy emlékezett, hogy ez láthatólag kedvező benyomást tett a magas vendégekre és hozzájárult annak a felfogásnak a megérleléséhez, hogy ennek az ősi intézménynek a százados kapcsolatban megadott egységét megbontani kulturális kár volna.

Bár a könyvtár az 1932/33. tanévben megtarthatta két napidijasát, az előző évhez viszonyitva erős hanyatlás állt be. Az államköltségvetési hitelből az előző év egyharmadát 10 920,52 pengőt forditottak a beszerzések fedezésére. A könyvtári dijakból 1620,77 pengőt. A cserepéldányok értéke 4463,37 az ajándékpéldányoké pedig 2261,20 pengő volt. Csaknem duplájára emelkedett viszont a cserepéldányok értéke.

Évtizedek statisztikai adatainak összehasonlitásából az a megállapitás tehető, hogy ha nő a könyvtárban a beszerzések összege, a könyvtár általános fejlődése követi ezt. Akik a könyvtári munkafolyamatokat szakértő módon ismerik, talán nem tünik ez nagy felfedezésnek, csupán a logika törvényeit vélik benne felfedezni. Az a tény azonban mindenki számára érdekes lehet, hogy abban az időben, amikor a könyvtárnak tájékoztató szolgálata, kiadványi propagandája és különösen szerzeményi jegyzéke egyáltalán nem volt, a beszerzési hitel csökkenésével csaknem egyenes arányban csökkent a hallgatók könyvtárigénye, illetve szolgáltatások iránti igénye. Ez a megállapitás természetesen csak olyan évekre érvényes, amikor rendkivüli tényezőkkel nem kell számolni. Különösen jól mutatják főiskolai viszonylatban ezt a 30-as évek adatai. Az 1932/33. tanévben a beszerzések fedezésére szolgáló összegek csökkenésének arányában csökkent a hallgatóság érdeklődése. 451 hallgató 493 könyvet kölcsönzött, az olvasóteremben pedig 3022 hallgató 2751 könyvet használt. A hallgatók száma ezekben a vizsgált években közel azonos volt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Az 1934. évi X. tc. alapján létrehozták Magyarország óriás egyetemét a "M.kir. József Nádor Müszaki és Gazdaságtudományi Egyetem"-et. Az uj egyetem egyesitette a József-müegyetemet, a Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskolát, a budapesti Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Karát és az Állatorvosi Főiskolát. A főiskola mint Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kar szerepelt ezentul. Az uj müegyetemi szabályzat 89. §-a szerint a következő könyvtártipusok müködtek:

központi könyvtár
kari és osztálykönyvtárak
tanszéki könyvtárak.

Ennek az elvnek érvényesitése során a következő könyvtári szervezetet alakitották ki:

József Nádor Müszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Központi Könyvtára,
Mérnöki és Épitészmérnöki Kar: 20 tanszéki könyvtár,
Gépész- és Vegyészmérnöki Kar: 21 tanszéki köryvtár,
Mezőgazdasági és Állatorvosi Kar: 1 kari, 1 osztálykönyvtár és 23 tanszéki könyvtár,
Közgazdaságtudományi Kar: 1 kari könyvtár, 21 tanszéki könyvtár,
Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kar: 1 kari könyvtár, 22 tanszéki könyvtár.

Az egyes könyvtárak között jóformán semmiféle együttmüködés nem volt, a központi könyvtár gyakorlatilag mint a müegyetemi kari könyvtár müködött, elnevezése csak formális volt, integráló szerepet nem játszott. A soproni kari könyvtár független könyvtárként müködött ebben a szervezetben is mindvégig. A könyvtárak egyesitése ugyan többször felmerül, kézzelfogható eredmény azonban még akkor sem születik, amikor az önálló kari könyvtárak sürgetik ezt, elsősorban azért, hogy javitsanak lehetetlen helyzetükön.

Maga Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter is elismerte az 1933/34. évi állami költségvetés tárgyalásán, hogy a könyvtári kérdés a kultusztárcának elhanyagolt terrénuma. "A t. Képviselőház figyelmét valószinüleg elkerülte, hogy ezen a téren milyen nagy visszaesés mutatkozik a háboruelőtti évekhez viszonyitva; a háboru és a következő évek folyamán előállt hiányok pótlása ma már csak egy teljesen racionális munkamegosztással és a különböző könyvtárak kooperációjával történhet..."[47]

Hóman elképzelése nem sikerült, mint ahogy az elsősorban általa javasolt és létrehozott József Nádor Müszaki és Gazdaságtudományi Egyetem sem állta ki az idők próbáját.[48]

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A MAGYAR KIRÁLYI JÓZSEF NÁDOR MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM KÖNYVTÁRI SZABÁLYZAT - TERVEZETE ÉS A SOPRONI KÖNYVTÁRIGAZGATÓ MEGJEGYZÉSE

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A Magyar Királyi József Nádor Müszaki és Gazdaságtudományi Egyetem könyvtári szabályzata.

I. A Müegyetemi Könyvtár szervezete, feladata, igazgatása.

1.

A Magyar királyi József Nádor Müszaki és Gazdaságtudományi Egyetem könyvtára, a továbbiakban: a könyvtár - az öt kar külön-külön létesült könyvtárait elvileg egybefoglaló intézmény. Ezidőszerint a következő szakkönyvtárakat foglalja magában: a

a/ müszaki,
b/ bányászati-, kohászati- és erdészeti,
c/ mezőgazdasági,
d/ állatorvosi,
e/ közgazdasági és közigazgatási szakkönyvtárt.

Az a/ a M.Kir.József Nádor Müszaki és Gazdaságtudományi Egyetem központi telepén a mérnöki és építészmérnöki, valamint a gépész- és vegyészmérnöki Karok,

a b/ Sopronban a bánya-, kohó- és erdőmérnöki Kar, a c/ és a d/ a mezőgazdasági és állatorvosi Kar, az e/ a közgazdaságtudományi Kar helyiségeiben e Karok szolgálatára áll.

2.§

Az 1.§-ban felsorolt szakkönyvtáraknak az a feladata, hogy a közvetlenül érdekelt Karok tudománykörében megjelent müveket a tudománymüvelés és az oktatás, valamint a hallgatóság tanulmányi szükségletei szempontjából figyelemmel kisérje, megszerezze és elsősorban a M.Kir. József Nádor Müszaki és Gazdaságtudományi Egyetem tudományos személyzete és hallgatói, továbbá a szakközönség számára könnyen hozzáférhetővé tegye.

A müszaki könyvtár (a Szervezeti Szab. 89.§-a szerint: központi könyvtár) szakszerü rendeltetésén kivül egyetemes egyetemi érdekü könyvtári feladatot is szolgál.

3.§

A könyvtárt a Müegyetemi Könyvtári Bizottság irányitása alatt a könyvtárigazgató igazgatja, ugyanő egyszersmind az 1.§-ban megjelölt müszaki szakkönyvtár vezetője is.

4.§

A M.Kir.József Nádor Müszaki és Gazdaságtudományi Egyetem központi telepén kivül lévő szakkönyvtárak közvetlen vezetését e szabályzat meghatározta módon külön megbizott könyvtári tisztviselők végzik.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Az 1. -hoz.

A M.Kir.József Nádor Müszaki és Gazdaságtudományi Egyetem egységét a könyvtár egysége tudná megtestesiteni: olyan egyetemi könyvtár, amely az egyetem keretébe tartozó valamennyi tudományszak irodalmát magábafoglalja. Ennek legelső feltétele természetesen az, hogy ~~kétszáz~~ intézmények közös telepen való egyesitése lenne. Kétségtelen, hogy ilyen óriási alkotás belátható időben nem remélhető; igazában nem is feltétlenül célszerü (például az állatorvosi osztály kimozditása mai helyéről, bővités helyett). Ettől függetlenül, azaz akár együvé lehet helyezni a budapesti karokat, akár nem, ugyis külön marad az ötödik kar Sopronban, tehát annak a könyvtárát nem lehet az egyetemi könyvtárral egyesiteni. Minél távolabb esnek azonban egymástól az egyes Karok és intézményeik területileg, annál szükségesebb, hogy a szervezeti szabályzatok az egyöntetüséget biztositsák; azért e könyvtári szabályzatot az a gondolat vezeti, hogy benne a M.Kir. József Nádor Müszaki és Gazdaságtudományi Egyetem egységének megfelelően a könyvtár egysége határozottan kifejeztessék, ugyanakkor azonban a meglévő állapotnak megfelelően a Karok céljait szolgáló könyvtárak viszonylagos önállósága továbbra is biztosittassék.

A Szerv. Szab. 89.§-ban "a központi könyvtár" s a "kari és osztálykönyvtárak" megnevezése külön áll ugyan és a 90. ~~alatt~~ cikk a központi könyvtárnak kiván szervezeti és müködési szabályzatot ~~alkotni~~ alkotni, mégis kétségtelen, hogy a "központi" név nem területi, hanem egyetemi értelemben veendő, ennek tehát közösnek, egyesitőnek kell lennie. Erre mutat az, hogy a költségvetés (16.rovat) egyetemi könyvtárról beszél, nem központi könyvtárról s a tudományos személyzet első tagját is "könyvtárigazgató"-nak nevezi s nem a központi könyvtár igazgatójának. A jelenlegi igazgatót kinevezési okmánya is az egyetemi könyvtár igazgatójának nevezi. Itt tehát e tekintetben kétség nem lehet.

Mindezek következtében az elvi egységet és a tényleges megosztottságot e szabályzatnak úgy kell kifejeznie, hogy sem a viszonyok miatt szükséges különállást, sem a M.Kir.József Nádor Müszaki és Gazdaságtudományi Egyetem szervezetéből következő és várható fejlődésével járó egyöntetüség kialakulását ne nehezitse.

5.§-hoz.

E § azért szükséges, mert a tanszéki és intézeti könyvtárak lényegökben az egyetemi könyvtár alkotó részei, jóllehet közvetlenül a tanárok rendelkezése alatt állanak. Tudományos szempontból fontos, hogy könyvanyagukat a központi cédulakatalógus nyilvántartsa.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A "Központi Könyvtár" mindenesetre 1942. decemberében kapcsolatot keres és próbál kialakitani a soproni kari könyvtárral. December 22-23-án a minisztérium rendeletére a Központi Könyvtár igazgatója, Radó Aurél Sopronba utazott a soproni könyvtár felülvizsgálatára. A helyszini vizsgálatról készült jelentés megállapitja, hogy a soproni egyetemi könyvtár szervezete fejlettebb a többi egyetemi könyvtáránál. A könyvtárnak főleg az ujabb irodalmat tartalmazó jelentős könyv- és folyóiratállománya a tanszékekre kihelyezett. A tanszékek rendeléseiket a könyvtár utján kaphatják meg, az egész állomány a kari könyvtárban vezetett közös leltárban szerepel. Negativ megállapitásként szerepel a jelentésben, hogy a mintegy 60 000 kötetes állomány értékes részét rossz elhelyezési viszonyok között, nedves alagsori raktárban tárolják és erről pontos katalógus sem áll rendelkezésre.[49]

Itt van tehát ismét az elhelyezés kérdése, mint már annyiszor a könyvtár története során. Állandó helyhiány, sürgető, megoldást kereső intézkedések, igéretek és végül mindig kudarcok. Igy lehetne tömören jellemezni ezt a témát.

Alig kezdett müködni az uj egyetemi szervezet, a Müegyetem Gazdasági Bizottsága 1935. november 23-án tartott ülésén máris felvetette a soproni egyetemi könyvtár épitésének ügyét. A kari könyvtár, azaz a soproni egyetemi könyvtár épitésének kérdése a tárgysorozat első pontja volt. Több hozzászólás után a bizottság ugy határozott, hogy a Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karnak erre vonatkozó kérelmét pótlólag felterjeszti a vallás- és közoktatásügyi miniszternek, egyben felkéri a kart, hogy a vonatkozó terv- és költségvetésmüveletet minél előbb készitse el és terjeszsze fel.

Ez 1935. november 28-án meg is történt. A gazdasági bizottság utasitotta a soproni kar dékánját, Walek Károlyt, hogy a könyvtárra vonatkozó terveket terjessze be. Az üggyel Rohringer Sándor müegyetemi nyilv. r. tanár, a gazdasági bizottság elnöke foglalkozott. Modrovich professzor 1935. december 16-án személyesen vitte el neki a könyvtárépület épitéséhez szükséges terveket, költségszámitásokat és a müszaki leirást. Az összköltség Solt Béla professzor tervei szerint mintegy 223 000 pengőre rugott. A raktárban 115 000 kötet könyv elhelyezésére számitottak és igy hosszu évekre kivántak raktárt biztositani.[50]

Solt Béla professzor, az épitéstani tanszék vezetője olyan tervet készitett 1935. december 15-i keltezéssel, amelyre ma is érdemes odafigyelni, sok tanulság vonható le ma is belőle. A müszaki leirást és a költségek összesitését az alábbiakban idézzük.[51]

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

"Müszaki leirás a m. kir. bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar központi könyvtárépületének tervezetéhez.

Az épület az intézet saját területén, a régebben sporttérnek használt, jelenleg a növénytani intézet kezelésében álló területen épittetnék meg, bejárója a déli irányban fekvő oldalhomlokzati részen van, mert igy leginkább közelithető meg az előtte kelet - nyugati irányban végigmenő uttest felől. Keleti homlokzata az anyagvizsgáló-, érc- és szénelkészitő intézeti épülettel egy vonalban fekszik, déli oldalhomlokzata a főépülettel szinel.

Talajviszonyok. A humuszos fedőréteg alatt fekete humuszos agyagréteg fekszik, következőleg vékony réteg mészkonkréciós szürke agyag van, utána palás, kissé homokos agyag képezi a teherbiró talajt, melyre az alapozás történik.

Az épület két főrészből áll, első a kezelési épület, melyben a tanári és az ifjusági olvasószobák is vannak, a másik rész a hozzácsatlakozó könyvraktár.

A kezelési épület alápincézett. Itt van elhelyezve az alacsonynyomásu gőzfütés kazánja a hozzátartozó tüzelőanyagraktárral, azonkivül rendelkezésre áll két mühelyhelyiség, egyike könyvkötőmühelynek rendezhető be. Az alagsorban ezeken kivül csak klozethelyiség van. A földszinti és az emeleti beosztás a tervrajzból kiolvasható. A keleti oldalon vannak az olvasóhelyiségek; a kezelési helyiségek egy része, valamint az ifjusági ruhatár a nyugati oldalon van. Célszerübb lenne kivitelezés végett a két szintet felcserélni, hogy az ifjusági olvasóterem a földszintre kerüljön, ami a költségvetésben ugyan némi többletet okozna, de ezzel szemben állandó előnyök létesülnek.

A pince és a földszint feletti födém önsulyán kivül 400 kg/m^2 elosztott, esetleges terhelésre méreteztetett, a padlásfödémnél 150 kg/m^2 a hasznos terhelés. Valamennyi födém I-I vasgerendák közé boltozott téglákból áll.

Az alapfalak betonból, a többiek mind a megfelelő habarcsba rakott téglákból terveztettek kellő falvastagsággal, a falnyilások felett alkalmazott vasbeton kiváltógerendákkal. A központi fütés célját szolgáló kémény külön alapozással, felmenő részében az épületen belül, de annak falaitól függetlenül terveztetett. A folyosók és lépcsők az előirt 400 kg/m^2 hasznos terhelésre vasbetétes mükőből vannak tervezve, utóbbiak 150 cm kar-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

szélességgel, egyik oldalon befalazott, külső oldalon alátámasztott szerkezettel. A közlekedő-, valamint a mellékhelyiségek lapburkolattal, a szobák pedig léces tölgyfaparkétákkal vannak ellátva. A helyiségek megvilágitása bőséges. Az asztalosszerkezeteknek tónusszinben való mázolása vétetett fel lakkozással együtt, bár ez a költségeket némileg emeli, ez, mint nem feltétlenül szükséges, olcsóbbal is pótolható. Az épületet deszkázatra és kátránylemezre fektetett rozsdaszinü müpala fedi, hogy padlása por és hófuvásoktól mentes legyen, ezen hátrányos körülmény többi padlásainkon nagyon kellemetlenül érezhető. A fedélhéj alátámasztására álló székü fedélszék szolgál középső és taréjszelemenekkel, alsó részén fiókgerendásan kiképezve, utóbbiak 40 cm hosszra kinyuló végén deszkapárkány erősittetik meg. A fedélhez hófogórács és függő ereszcsatorna vétetett fel. A vizvezetéki és csatornázási munkánál a helyi viszonyok szerint mélyen fekvő és hosszu csatornákra van szükség, ami a költségeket emeli, hasonlóképpen megdrágitja az épitkezést a központi fütés is, de ezt nem lehet elkerülni, mert a könyvraktárba kályhát állitani nem célszerü. A villanyvilágitási költségek is nagyoknak látszanak, mert nagy gond fordittatott arra, hogy az olvasóhelyiségekben igen jó világitás létesittessék, a könyvraktárban pedig nem csak a helyiség, de a könyves polcok is külön-külön kellően legyenek megvilágitva. A könyvraktár belső beosztásában 4 szintes. Az épület falaktól külön alapozásra állitott vasállványok 3 födémet hordanak, ezek a polcok között szabadon maradó helyeken és folyosókon 3 mm erős vaslemezből és erre reáragasztott Emergé gummiburkolatból vannak elkészitve. Van összesen 13 darab 2 oldalas, 1 darab féloldalas és 1 darab fali vasállvány, amelyre szerelt polcok száma 3321 darab. Ganz és Társa tervezete szerint polconkint 35 kötetet számitva az összes férőhely 115 000 kötet. Ezen körülmény hosszu időkre biztositaná könyvtárunk fejlődését. A kölcségek kimutatása egyszersmind a müszaki leirás melléklete is.

Sopron, 1935. évi december hó 15-én.

Solt Béla

Könyvtárépület.

Költségek összesitése.

1. Földmunka . . . . . 4937 P. 10 f.
2. Kőmüvesmunka . . . . . 37 208 P. 98 f.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

3. Vasbetonmunka	5201 P.32 f.
4. Burkolómunka	5123 P.96 f.
5. Ácsmunka	5945 P. - f.
6. Tetőfedőmunka	3142 P.90 f.
7. Bádogosmunka	2328 P.10 f.
8. Padlózati munka	3066 P. - f.
9. Asztalos, lakatos, vasszerkezeti, mázoló és üvegesmunka	27 319 P.25 f.
10. Szobafestőmunka	580 P.14 f.
11. Függönyök	385 P. - f.
12. Vizvezetéki és csatornázási munka . . .	4815 P.42 f.
13. Alacsonynyomásu gőzfütés Knuth Károly ajánlata szerint	14 340 P. - f.
14. Villanyvilágitási munka és felszerelés a kar elektrotechnikai tanszéke szerint	6811 P.97 f.
1-14. munkálatok összege	121 205 P.14 f.
A Közszállitási Szabályzat 51.§. 1. és 3. pontja szerinti kedvezmény 2 %	2424 P.10 f.
Építéstani administració és hatósági dijak 4 %	4848 P.20 f.
Az épület kerüköltsége	128 477 P.48 f.
Beépitett köbméterek száma 4045 m^3	
Egy légköbméter kerüköltsége 31 P.76 f.	
15. A könyvraktár vasállványai és járdái Ganz és Tsa ajánlata szerint (Ganz - Vajda rendszer)	59 556 P. - f.
16. Butorzat és berendezés (Lingel cég 1929 évi ajánlata szerint)	14 800 P. - f.
17. A könyvek átköltöztetése, rendezése a könyvtárvezető tanár szerint	19 580 P. - f.
Összes költség	222 413 P.48 f.

Sopron, 1935. XII. 15.

Solt Béla
egy. tanár."

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Tettamanti Jenő professzor, könyvtárigazgató minden alkalmat megragad és minden lehetőséget felhasznál, hogy a könyvtár helyzetén segitsen. Az 1934. julius 12-én tartott kari tanácsülésen ismételten szóvá teszi a könyvtár állapotát. Elmondja, hogy a könyvtárnak mintegy 45 000 kötete nincs katalogizálva. A munka elvégzésére egy, a X. fizetési osztályban lévő irodatiszt, - aki munkáját nagy önfeláldozással és szorgalommal végzi, (Vető János) - és két napszámosként fizetett segéderő, (Winásch Valéria és Schwabbauer Alfréd) nem elegendő.

Szükség lenne egy egyetemi végzettségü könyvtárosra, aki az ügyeket önállóan tudná intézni.

Jelenleg a könyvtár vezetésével megbizott tanár jogosult a hiteleknek megfelelően, s a Tanácsnak bemutatott terv alapján az ügyeket intézni. A könyvtárvezető tanár e munkájáért havi cca. 8 P tiszteletdijat kap. A rendelkezésre álló hitel, különösen ami a szakkönyvek beszerzésére fordithető részt illeti, kevés. Az egyes tanszékekre átlag 90-100 P esik évenként.

A beköttetlen folyóiratok évfolyamszáma kb. 12 000. A tudományos folyóiratok számát a hitelredukció miatt lényegesen csökkenteni kellett. Ezek egy részét az évenként kiadott két közlemény cserepéldányaként kapjuk. A könyvtár megfelelő elhelyezése egy központi könyvtárban is olyan kérdés, amely megoldásra vár.[52]

És bár az ülést vezető elnök válasza szerint a könyvtár elhelyezésének kérdése csak akkor oldható meg, amikor ismét lesznek beruházások, valamint az egyetemeken a könyvtári szükségletek fedezésére van állami hitel, s ezenkivül egyéb bevételeket is felhasználnak, amelyek tekintélyes összegeket tesznek ki, néhány év mulva a kari tanács azonositva magát a könyvtárigazgatóval, 1937. junius 10-én Széki János dékán utján 16 oldalas felterjesztéssel fordul Hóman kultuszminiszterhez, amelyben többek között a könyvtár helyzetét a következőképpen ecseteli: "... legszükségesebb követelmény a könyvtári épület létesitése."

> "Könyvtárunk mai elhelyezésének tarthatatlanságát, meg nem felelő berendezését és kezelésének hiányait Nagyméltóságod első ittlétekor volt alkalmunk a helyszinen bemutatni. Eszerint a jelenlegi helyzet az, hogy könyvtárunk nagy értékü régi könyvállománya, kb. 10-12 000 kötet, gyalulatlan faládákból összeállitott polcokon, nyirkos pincében van összezsufolva és ebben a rendezetlenségben a használat tekintetében annyira hozzáférhetetlen, hogy a legnagyobb gondosság mellett sem tudjuk régi könyveink épségét biztositani; ezenkivül a könyv-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

tárnak csak egy nagyobb terem áll rendelkezésre, mely ma már annyira tulzsufolt, hogy a könyvek egymás mögött 3 sorban is raktároztatnak, az állandóan befutó uj folyóirat és könyvanyag egy részét a padlón kell elhelyezni, a mennyezetig felfutó polcok a födémet már annyira veszélyesen terhelik, hogy 1-2 éven belül könyvraktárunk fel mondja a szolgálatot; végül a nagy értékü állomány tüzbiztonsága is teljesen elégtelen, mert a terem csak egy vaskályhával fütheto; a kezelő személyzet egy 17 m^2 nagyságu kis szobában dolgozik, melynek fekvése oly egészségtelen, hogy közöttük ketten már tüdőcsucshurutban megbetegedtek; nincsen tanári olvasóterem, a hallgatósági is olyan kicsiny, hogy céljának nem felel meg. A fentiekben csak vázlatosan érintett állapotok a tanszékek és a hallgatóság közös laboratóriumának tekinthető könyvtárunknál oly helyzetet teremtettek, hogy feladatát és célját egyáltalában nem képes teljesiteni.

Már az elmult évben előterjesztettük az uj könyvtárépületnek szerény keretekben tartott költségvetését; teljes tisztelettel ujból kérjük Nagyméltóságodat, méltóztassék annak felépitéséhez szükséges hitelt minél előbb rendelkezésünkre bocsátani. Kivánatos volna, ha az épitkezéshez már a folyó év folyamán hozzákezdhetnénk.

Könyvtárunk több mint 55 000 kötetes állományával különösen a bánya-, kohó- és erdőmérnöki szaktudományok terén hazánkban egyedülálló; ez a hatalmas könyvanyag máig sincsen rendszeresen katalogizálva (a legutolsó kiegészitő katalogus 1903-ban jelent meg); miért is a kutatás céljaira alig hozzáférhető; katalogus hiányában a külső kapcsolatokat sem tudjuk felvenni (csere és duplumok stb. tekintetében) oly mértékben, amint az ugy kari érdekekből, mint általános kulturális tekintetből kivánatos és célszerü lenne. A katalogizálást az uj épület létesitésével párhuzamosan kellene elvégezni és erre a célra legalább is 2 éven keresztül átmenetileg szükségünk lenne arra a hitelösszegre, amelyet már a mult évi fent emlitett költségelőirányzatba felvettünk.

A könyvtár állapotához hasonlóan annak személyzettel való ellátása is teljesen tarthatatlan. Ugyanis jelenleg a könyvtárban egyetlenegy irodafőtiszti rangban álló tisztviselő és 2 napibé-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

res (egy 4 középiskolával, egy érettségizett) teljesit szolgálatot. Evvel a személyzettel a könyvtárnak bibliografikus alapokon való vezetése és adminisztrálása lehetetlen és a mai rendezetlenségnek ez a fő oka. Könyvtárunk különleges szervezete mellett a tanszékek könyvállománya központilag közös leltárban itt lesz nyilvántartva, a könyvtár intézi a tanszékek összes folyóirat- és könyvbeszerzését; a Bánya- és Kohómérnöki Osztály Közleményei, az Erdészeti Kisérletek révén ma már közel 300 külföldi egyetemmel és tudományos intézménnyel fenntartott csereviszony a könyvtár utján folyik, ami kiterjedt és sok munkát adó levelezést és egyéb munkát jelent, a folyóiratok és könyvek rendelésén kivül a számlák ellenőrzése, a leltározás, cimlapozás, a tanszékekkel való állandó forgalom stb. a személyzetet tisztán adminisztrális munkával annyira megterheli, hogy egyéb és fontosabb, valódi könyvtárvezetési ügyek és munkálatok elvégzésére idő nem maradhat. Ez a helyzet azonban magasabb érdekekből sem tartható fenn, immár szükséges, hogy ily nagy könyvtár tudományosan képzett könyvtáros vezetése alatt álljon. A jelenlegi személyzeti létszám változatlan fenntartása mellett sürgősen szükség van egy egyetemi végzettséghez kötött könyvtárvezetői állás szervezésére. Ennek mielőbbi beállitása annál is inkább kivánatos, mivel a mostani könyvtárkezelő, aki könyvtárunknál már 37 éve teljesit szolgálatot, aki páratlan szorgalmán és munkateljesitményén felül minden viszonylatban a régmultban visszanyuló helyzetismeretekkel bir, 3 év multán nyugdijba megy és könyvtárunk vezetésében nagy zökkenő állana be avval is, ha az uj vezetőnek nem tudná átadni multra vonatkozó gazdag tapasztalatait és tudását, de még kiszámithatatlanabb következményei lennének annak, ha nyugdijazása után nem igazi könyvtárvezetővel, hanem legföljebb adminisztrációs munkákra képesitett egyénnel kellene a könyvtár ügyeit továbbintéztetni.

Teljes tisztelettel kérjük tehát Nagyméltóságodat, hogy

a/ méltóztassék soron kivül egy uj könyvtári épület belépitését engedélyezni és az erre szükséges beruházási hitelt Karunknak megadni;

b/ méltóztassék a jelenlegi IX. fizetési osztályba sorozott kezelői állás változatlan meghagyásával könyvtárunkban egy e-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

gyetemi végzettséghez kötött könyvtárvezetői állást szervezni."

"Előterjesztésünk végére még annyit kivánunk megjegyezni, hogy az előzőkben sürgős orvoslásra váró hiányaink vázolásánál kerültünk minden szines aláfestést és hangulatos fogalmazást. Hisszük, hogy igy is sikerült helyzetünk igazi képét megadni és pedig az, hogy a Karunkon képviselt három mérnöki szak egyetemi kiképzése ugy személyzeti, mint anyagi vonatkozásokban a többi Karnál lényegesen hátrányosabb helyzetben van. Előterjesztésünket azzal a Nagyméltóságodhoz intézett tiszteletteljes kérelemmel zárjuk, méltóztassék jelen előterjesztésünket tárgyalás alapjául elfogadni, azt részletesen megvizsgálni és megértő magas pártfogásával legalább lépésről - lépésre megvalósításhoz juttatni.

Sopron, 1937. évi junius hó 10-én

Széki János
e.i. dékán.[53]

A felterjesztésnek nem sok foganatja volt. Annak ellenére, hogy 1938-ban a könyvtári bizottság elfogadta azt a müegyetemi gazdasági bizottság által tett javaslatot, hogy minden kari könyvtár részesüljön a könyvtári-, iktatási dijakból és a könyvtári javadalom céljaira szolgáló összegből is, az 1938/39. tanévben mindössze 10 255 P állt a kari könyvtár rendelkezésére. Felcsillant azonban egy ujabb remény.

Teleki Pál rektor 1938. február 3-án azt irta Roth Gyula dékánnak, hogy a soproni karon tett látogatása alkalmával szerzett tapasztalatai alapján meggyőződött arról, hogy többek között a könyvtár állapota is olyan, "hogy e tekintetben a háboru óta erősen visszamaradtunk Európa többi egyetemeihez képest." (Ezt a tanszékekre és az intézetekre is vonatkoztatta.) Kéri többek között annak kimutatását is, hogy a kari könyvtár milyen folyóiratokat nem tudott megrendelni, amely korábban folyamatosan járt.

Roth Gyula a kért kimutatást személyesen adta át a rektornak a felzet bizonysága szerint.[54]

A könyvtár legnagyobb gondjának megoldásához - a könyvtári épület felépitéséhez a sokoldaluan megnyilvánuló jóindulat nem volt elég. Pénz kellett volna és minél tovább huzódott el az épitkezés annál több pénz, mint ahogyan ezt a következőkben látni lehet.

Az uj könyvtárépület ügyében a soproni kar végső kétségbeesésében - és valószinüleg Sopronyi Thurner Mihály polgármester biztatására is - 1939. februárjában Sopron Törvényhatóságához fordult segitségért. A kérelem legdrámaibb részét fontosnak tartjuk ismertetni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

"Tekintetes Törvényhatóság!

A m. kir. József Nádor Müegyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kara tiszteletteljes kéréssel fordul Sopron thj. sz. kir. Város nagyérdemü közönségéhez, hogy őt a kar területén a mellékelt tájékoztató terv és leirás szerint létesitendő könyvtár felépitéséhez és berendezéséhez 260 000 P-vel támogatni kegyeskedjék.

Kérésünket a következőkben okoljuk meg:

Több mint 60 000 kötetnyi könyvtárunk ma nagyrészében hozzáférhetetlen és igy hasznavehetetlen, mert nincsen megfelelő helye, sem berendezése. A könyvtár jelenleg a központi épület északi oldalának pincéjében egy 7 m hosszu, 7 m széles, továbbá a földszinten egy 13,5 m hosszu, 6,5 m széles helyiségben van ideiglenesen elhelyezve. A két férőhely annyira zsufolt, hogy a könyvtár további fejlődése és használata szinte lehetetlen, azonkivül a tüzbiztonsági és a közegészségügyi követelmények is kielégithetetlenek. A könyvek a raktárul szolgáló előbb emlitett két helyiségben részben a padlón, részben ideiglenes faállványokon, sőt a pincében csak gyalulatlan ládákból rögtönzött polcokon hevernek és a helyiségeket a célnak egyedül megfelelő gőz-, vagy légfütés helyett csak belső elhelyezésü vaskályha füt, ami nagymértékben tüzveszélyes.

A könyvtár a selmeci Akadémia alapitásával egyidőben, 1735-ben létesült, igy több mint 200 esztendős multra tekint vissza. A könyvek közül mintegy 15 000 kötet régi és nagyon értékes, sőt egyrésze bibliográfiai értékü ritkaság és utóbbiak megfelelő férőhely hiányában a nyirkos pincében tönkremennek, vagy legalább is erősen megrongálódnak.

A Kar saját kiadásu két tudományos folyóirata - a Bányászati és kohászati közlemények, valamint az Erdészeti kisérletek - révén mintegy 300 külföldi egyetemmel és tudományos intézménnyel csereviszonyban áll. Ennek következtében, valamint vétel utján a könyvtár könyv- és folyóiratanyaga folytán szaporodik, a rendelkezésre álló elégtelen helyiségek zsufoltsága ily módon mindinkább nő, ugyhogy az ujabb szerzemények már szinte lehetetlenség elhelyezni. A földszinten a könyvállványok nagy terhelése a födémet annyira veszélyeztette, hogy az alagsor mennyezetét gerendákkal kellett alátámasztani.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A könyvek nagy hányadát férőhely hiányában az egyes tanszékeken szétosztva kellett elhelyezni. Ilyenformán elképzelhető, hogy ez a szétszórt raktározás mennyire megneheziti a kezelést, milyen körülményes, mennyi utánjárással járó és mily időtrabló sokszor egy-egy szükséges könyv előteremtése. Ez a szerencsétlen helyzet a tanári kutató munkát erősen hátráltatja sőt néha végzetesen meg is gátolja. Mint vidéki tanárok amugy is nagy időveszteség, vasuti költség és futkosó keresés után tudjuk csak használni a budapesti jól felszerelt könyvtárakat, amely körülmény tagadhatatlanul sokunkban már felébresztette az elkülönittetés megszüntetésének a vágyát. Éppen az előbb vázolt okok miatt itt legalább mégegyszer oly nehéz viszonyok között folyik a kutató és a tudományos munkásság mint a szerencsés központi testvérkarokon.

Tanári olvasószobánk nincs. A könyvtár kezelésére, az összes ezzel kapcsolatos munkák elvégzésére is csak egy egyablakos 2,8 m széles, 6,5 m hosszu kis szoba áll a személyzet rendelkezésére, amelyben a könyvtár főtisztje, két napibéres dijnoka és az altiszt egymás hegyén-hátán kénytelen dolgozni. Ez a helyiség északi fekvésénél fogva egész éven át napot nem lát, ami a személyzet egészségi állapotára igen kedvezőtlen.

Igen fontos követelmény az, hogy a hallgatóság tanulmányainak kiegészitésére könnyen és időben férhessen hozzá a szakkönyvekhez, és rendes, jól világitott, télen kellően fütött, egészségügyi nézőpontból is kifogástalan olvasóteremben dolgozhassék. E téren karunk hallgatói a budapesti testvérkarok hallgatóihoz képest koldusok. A legmesszebbmenő jóindulatu gondoskodás mellett sem tudunk nekik az általános helyszüke miatt a könyvtár mellett 6,8 m hosszu, 6,5 m széles olvasószobánál többet rendelkezésükre bocsátani.

Ez a helyiség parányisága és hiányos felszerelése miatt a komoly, nyugodt munkát akadályozza e mellett a hallgatóságnak csak nagyon kis hányada, s az is csak zsufoltan fér el benne, ami egészségileg is káros. Karunkon a tanszékek laboratóriumi, gyüjteményi és egyéb helyiségekben annyira hiányosak, hogy még a klozettek és a pincék egyrészét is igénybe kellett e célra venni, nem tudunk tehát az ifjuság részére a tanszéki

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

férőhelyek rovására nagyobb olvasótermet kihasitani.
Ezért fordulunk beadványunkkal Sopron Város tekintetes törvényhatóságához, nyujtson ahhoz megértő jóindulattal segitőkezet, hogy az előbb vázolt, tudományos kutatómunkát és a hallgatóság önképzését akadályozó mai helyzet végrevalahára megszünjék. A megoldásnak egyedüli módja modern felszerelésü központi könyvtár létesitése.
Sopron város tisztelt közönsége felvethetné azt a kérdést, miért nem építi meg az állam a könyvtárt. Erre azt jegyezzük meg, hogy felettes hatóságainktól már több mint 10 év óta többször is kértük ennek az égetően szükséges kérdésnek a rendezését, de sajnos pénzügyi okok miatt eredménytelenül.
Ugy ér zük azonban, hogy az állam a Főiskola idehelyezésével, továbbá állandó, egyes években különösen nagy - anyagi támogatással szinte erejét meghaladva ugyis eleget tett és tesz annak a kötelezettségének, amelyet a Civitas Fidelissima a Főiskolával kapcsolatosan tőle elvárhat. Ez állitásunkat minden szónál meggyőzőbben igazolja a mellékelt kimutatás, amely az 1922-23 tanévtől kezdve az 1937-38 tanévig bezárólag az összes állami juttatásokat, az autonom kezelt összegeket és ezenkivül még a hallgatók által lakásra, fütésre, ruházkodásra, élelemre és szórakozásokra elköltött valószerü összegeket, az Ifjusági köri ház 60 000 P-ős vételárát és a nyári egyetem két évében forgalmazott k.b. 60 000 P összeget adja.
Az állami hitel ez alatt a 16 év alatt 9 240 000 P-s igen jelentős összegre rug. Az államnak most a Felvidék visszacsatolásával és a hadsereg fejlesztésével kapcsolatban igen sok kiadása van, ennélfogva nem remélhetjük, hogy a könyvtárépitésre szükséges rendkivüli beruházási hitelösszeget belátható időn belül megkaphassuk."
"Szerénytelenség nélkül mondhatjuk, hogy igen sok áldozatot hozunk tanárok, diákok egyaránt Sopronért, de örömest vállaljuk ezt főként pedig akkor, ha azt látjuk, hogy olyan esetben, amikor arra igazán szükségünk van, Sopron is szeretettel és barátsággal jön segitségünkre. Ugy érezzük, hogy a kar és a város között a kapcsolat elmélyitésére nagyon alkalmas volna, ha a város magára vállalná a könyvtár kért felépitését. Nem kérünk sokat; ez különösen kitünik akkor, ha egybevetjük az

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A SOPRONI KAR BEADVÁNYA SOPRON TÖRVÉNYHATÓSÁGÁHOZ

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Tekintetes Törvényhatóság!

A m.kir. József Nádor Müegyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kara azon tiszteletteljes kéréssel fordul Sopron thj. sz. kir. Város nagyérdemü közönségéhez, hogy őt a kar területén a mellékelt tájékoztató terv és leirás szerint ~~k.b.~~ 260 000 P.-vel ~~költséggel~~ létesitendő könyvtár felépitésére és berendezésére ~~vol.~~ ~~[illegible]~~ támogatni kegyeskedjék.

Kérésünket a következőkben okoljuk meg:

Több mint 60,000 kötetnyi könyvtárunk ma nagyrészében hozzáférhetetlen és igy hasznavehetetlen, mert nincsen megfelelő helye, sem berendezése. A könyvtár jelenleg a központi épület északi oldalának pincéjében egy 7 m. hosszu, 7 m. széles, továbbá a földszinten egy 13,5 m. hosszu, 6,5 m. széles helyiségben van ideiglenesen elhelyezve. A két férőhely annyira zsufolt, hogy a könyvtár további fejlődése és használata szinte lehetetlen, azonkivül a tüzbiztonsági és a közegészségi követelmények ~~sem~~ ~~[illegible]~~ ~~kielégitést~~ is kielégitőnek nyerhetnek. A könyvek a raktárul szolgáló előbb emlitett két helyiségben részben a padlón, részben ideiglenes faállványokon, sőt a pincében csak gyalulatlan ládákból rögtönzött polcokon vannak ~~elhelyezve~~ kitöltve, és a helyiségeket ~~[illegible]~~ a célnak egyedül megfelelő gőz-, vagy légfütés helyett csak belső elhelyezésü vaskályha füti, ami nagymértékben tüzveszélyes.

A könyvtár ~~megalapitásának éve egybeesik a selmeci Akadémia alapitási évével 1735.-tel~~ a selmeci Akadémia alapitásával egyidőben, 1735.-ben létesült és igy több mint 200 esztendős multra tekint vissza. A könyvek közül mintegy 15,000 ~~[illegible]~~ kötet régi és nagyon értékes, sőt egyrésze bibliografiai értékü ~~[illegible]~~ ritkaság, és ezek ~~megfelelő~~ nem megfelelő férőhely hiányában a nyirkos pincében ~~az előbb emlitett összetákolt, kezdetleges állványokon elraktározva~~ annak a veszélynek vannak kitéve, ~~hogy~~ tönkremennek, vagy legalább is erősen megrongálódnak.

A Kar saját kiadásu két tudományos folyóirata- a Bányászati és kohászati közlemények, valamint az Erdészeti kisérletek- révén mintegy 300 külföldi egyetemmel és tudományos intézménnyel ~~[illegible]~~ csere-viszonyban áll, ennek következtében, valamint vétel utján a könyv-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

általunk igényelt 260 000 P-ős összeget azzal a sok millióval, amellyel Szeged, Pécs vagy Debrecen áldozatkész közönsége megszerezte és nagyranövelte egyetemét, hogy ilymódon azt szinte sajátjának tekinthesse.
Nem kérünk milliós összegeket, inkább csak látni szeretnők a város baráti segitőkezét, a melyet azután mi is hasonló baráti kézzel szorithatnánk meg. Jól tudjuk, hogy akkor, amikor a sors bennünket, talán sokunk óhajtása ellenére, Sopronba vetett, mintegy házastársként elköteleztük magunkat a városnak. Tudjuk, hogy nekünk Sopronban hivatásunk van, és ennek a jövőben teljes erőnkből meg is akarunk felelni."
"Mi a magunk részéről ennek a kötelességünknek igyekeztünk mindig eleget tenni és ugy véljük, hogy eleget is tettünk. A megoldatlan könyvtárügy miatt karunk most van nehéz helyzetben és ezért igaz tisztelettel kérjük Sopron thj. szab. kir. várost arra, hogy a mintegy 260 000 P-t kitevő központi könyvtár épitkezést sziveskedjék most magára vállalni.
Abban a reményben, hogy megokolt kérésünk meghallgatásra talál, maradunk Sopron thj. város közönségének hazafias tisztelői.[55]

A kérelemhez csatolták a létesitendő könyvtár tájékoztató leirását, Solt Béla 1935. évi tervezete szerint azzal a különbséggel, hogy a tervezett összeg most már 260 ezer pengőre emelkedett.

Sopron városa nem zárkózott el a kérés elől. Thurner polgármester nagy támogatója volt mindig a főiskolának, most sem tagadja meg önmagát. A könyvtár épitésének ügye mégis szerencsétlen fordulatot vesz. Összekötődik ugyanis a menza és internátus felépitendő épületének ügyével. 1941. április 2.án Proszt János dékán, Thurner felkérésére már a "könyvtár-, menza- és internátusépület" vázrajzát és épitési költségtervezetét küldi meg: a könyvtár ugyan ebben a tervrajzban is ugyanolyan méretekben szerepel mint a külön könyvtárépület tervrajzában, hamarosan látni fogjuk, hogyan csuszik a könyvtár ügye az egyedüli első helyről a közös épitkezés első helyére, onnan a harmadik helyre, majd hogyan marad ismét- ki tudja hányadszor? - a feledés homályában.[56]

1941. junius 5-én Thurner polgármester levélben értesiti Proszt dékánt, hogy legutóbbi budapesti utja alkalmával tárgyalásokat folytatott Szily Kálmán államtitkárral a "menza és internátus felállitása ügyében." Közölte Szily-vel, hogy a fakultás ezzel az épülettel kapcsolatban szeretné a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

SOLT BÉLA PROFESSZOR TERVEI A KÖNYVTÁRRÓL

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A M. Kir. József Nádor Müegyetem
soproni karán létesitendő

K ö z p o n t i K ö n y v t á r

tájékoztató leirása.

Elhelyezés: Az épület az intézet saját területén, a régebben sporttérnek használt területen épittetnék meg. A tervrajz szerint bejárója a délnek állitott oldalhomlokzati részen van, igy legjobban közelithető meg a mellette kelet-nyugati irányban menő uttest felől. Keleti homlokzata az Anyagvizsgáló, érc- és szénelőkészitő intézeti épületnek, déli homlokzata a főépület meghosszabbitott egyenesében esik.

Talajviszonyok. A televényes fedőréteg alatt fekete humuszos agyag, alatta vékony réteg mészkonkreciós szürke agyag van, utána palás, kissé homokos agyag következik, mely teherbiró és alapozásra alkalmas.

Az 1935. évi tervezet. Az épületnek két főrésze van: a kezelési épület kezelőhelyiségekkel, tanári és ifjusági olvasószobákkal, továbbá a könyvraktár.

A kezelési épület alagsorában van az alacsonynyomásu gőzfütés kazánja a hozzátartozó tüzelőanyagraktárral és még két helyiség raktárnak esetleg mühelynek. A földszinten van a tanári olvasóterem, két könyvtárkezelő- és egy könyvtárvezetőszoba, az emeleten az ifjusági olvasóterem, a ruhatár és egy könyvkezelői szoba. Minden szinten a szükséges árnyékszék az előtérrel.

Az alapfalak anyaga beton, a többieké megfelelő habarcsba rakott téglafalazat. A falnyilások felett vasbetonkiváltógerendák vannak. A pince és a földszint feletti födém önsulyán kivül 400 kg/m² elosztott, esetleges terhelést hordhat, a padlásfödémnél 150 kg/m² a hasznos terhelés. Valamennyi födém I-I vasgerendák közé boltozott poroszsüveg alul sik mennyezettel. A folyosók és a lépcsők az előirt 400 kg/m² esetleges terhelésre számitott vasbetétes betonból vannak, a lépcsőkar szélessége 150 cm., külső oldala befalazott, belső oldala alátámasztott. A közlekedő-, valamint a mellékhelyiségekben mozaik-lapburkolat, a szobákban léces tölgyfaparkéta van. A helyiségek megvilágitása bőséges. Az asztalosszerkezetek mázolással és fényezéssel vétettek fel.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

L e i r á s

a könyvtár-,menza-és internátusépület vázlatrajzához.

A könyvtár ugyanoly méretben szerepel a tervezetben,mint a különépület tervrajzában.A könyvraktár az alagsorból a földszint felső részéig terjed.

A menzához tartozó étterem a földszinten van,az ételt felvonóval emelik fel.Az egyszerre étkezők létszáma 150 személy.

Az internátusban pont 100 hallgató lakhatik.

Van 29	szoba	5 m. szélességgel á./	3 személy	= 87	hallgató,
2	,,,	4 m. ,,,,,,,,	2 ,,,,	4	,,,,,
1	,,,	7 m. ,,,,,,,,	4 ,,,,	4	,,,,,
1	,,,	7,50 m. ,,,,,,,	5 ,,,,.	5	,,,,,
			összesen.....	100	,,,,,,,

Az internátusi gondnok és a felügyelő az 1. emeleten lakik.

Az épület alapterülete 60,75 szer 16,75 = 1018 m².,magassága a pinceburkolattól ~~számitva~~ a padlásfelfalazásig 15,50 m. a beépitett köbtartalom 15,779 m³. ,az épitési költséget hozzávetőleg 50 P./ m³ számitva az összköltség csak az épületnél 788,950 P.

Sopron,1941.március 29.-én

Soós Béla

U.i. Ezen vázlatrajz mint első összeállitás csak az épitőköltség nagyságának tájékoztatására szolgál,a további tervezés céljára készitendő vázlaton az épület alaprajzi alakját valószinüleg U alakura kell felvenni és egy mellléklépcső felvétele is szükséges lesz.

Soós

1941 APR. -2

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

a könyvtár kérdését is megoldani! A két intézménynek közös épületben való elhelyezése a számitások szerint 800 000 pengőt menyelne. Thurner közölte az államtitkárral, hogy a város a nagy terhek ellenére bizonyára hajlandó lesz az összegnek felét magára vállalni. Az államtitkár azt válaszolta, hogy az állam a háboru alatt semmiféle beruházást nem vállal magára, igy pedig az épitkezés reménytelennek látszott. Thurner levelére a kar tantestülete ugy foglalt állást, hogy a felajánlott 400 000 pengő erejéig épüljön fel az internátus, ez majd később állami támogatással tovább fejleszthető. A könyvtár megoldása pedig egyelőre elválasztódik az internátustól. Valóban igy is történt.[57]

A könyvtár második legnagyobb problémája - mint ahogy ez már az eddigiekből is kiderült - mindig a létszámhiány, illetve a szakképzett könyvtáros hiánya volt. 1942-ben ez a kérdés is ismét égetően felvetődött. Vető János, aki négy évtizedet meghaladóan szolgálta önzetlenül, soha nem lankadó szorgalommal és lelkiismeretes kötelességérzéssel a főiskola, illetve a könyvtár ügyét, nyugalomba helyezését kérte 60. életévének betöltésekor, 1942. március 28-án. Az egyetemi könyvtár nagyon sokat köszönhet neki, kevés mással együtt állománya nagy részének puszta létét is. A nehéz időkben bátran őrködött a tudományos becsü államvagyon felett. Vető János hihetetlen nagy tapasztalatát és könyvtárismeretét nem pótolhatta más, mint a szaktudás. Jól látta ezt a kar tanácsa is. Ezért Modrovich Ferenc dékán 1942 juliusában az alábbi felterjesztéssel fordult a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszterhez:

> "A bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar könyvtárának igen nehéz helyzetében emelem fel kérő szavamat Nagyméltóságodhoz, méltóztassék a lehetőség szerint azt segitő jóindulattal orvosolni. Kari könyvtárunk a trianoni békeparancs következtében az ősi főiskolával együtt menekülni kényszerült, és azóta állandóan bővült, könyvállománya már meghaladja a 71 000 kötetet, számos igen értékes és ritka müvet őriz. Személyzet hiányában azonban még mindig nem tudta azt a kar ujjárendezni, sem pedig uj katalógust készitení, és igy használata mindinkább megnehezül. Ez a munka már nem odázható el tovább, de azt a mai kis személyzettel elvégezni lehetetlenség, ehhez feltétlenül tudományosan képzett szakmunkaerőre van szükség. A könyvtár személyzet dolgában ma amugy is igen mostoha viszonyok között tengődik. Az igazgató egyetemi ny. r. tanár irányitása mellett a mai napig mindössze Vető János irodaigazgató, egy

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

női dijnok és egy nem régen felfogadott napszámos dolgozik itt, ez a létszám alig elégséges arra, hogy a napi kezeléssel járó teendőket ellássa. - Amig a hazai egyetemek mindegyikének könyvtárában több főnyi tudományos, és mellette megfelelő számu tudományos és müszaki segédszemélyzet müködik, addig karunk egyetlen tudományosan képzett szakmunkaerő nélkül szükülködik.

E hiány megszüntetésének égető szükségessége inditotta a kart arra, hogy évről-évre a költségvetési előirányzat összeállitásakor, utoljára ez év február hó 24-én tartott V. rendes gyülésén - rámutatván az előbb vázolt helyzetre - megujitsa kérelmét, de sajnos, eddig eredmény nélkül.

A mai nappal Vető János teljes szolgálati idejét és 60. életévét betöltvén, nyugalomba vonult, és igy a könyvtár állapotának olyanfoku romlása következett be, amelytől már évek óta előre félt a kar. Elveszti a könyvtár még Vetőben nagy tárgyismerettel párosult ernyedetlen szorgalmu munkaerejét is; az igy keletkezett ürt nem tudja pótolni sem a helyette előreláthatólag kezdő állásba kinevezendő uj tisztviselő, sem pedig nem oldja meg a kérdést Vetőnek esetleg szolgálattételre való berendelése sem, hiszen neki akkor előbb az uj tisztviselőt kell bevezetnie uj munkakörébe, hogy a folyó kezelésben fennakadás ne történjék. A könyvtár szakszerü rendezése és az uj katalógus elkészitése még mindig legalább egy tudományosan képzett szaktisztviselőnek alkalmazását teszi nélkülözhetetlenné az eddigi személyzeten felül.

Az előadottak alapján mély tisztelettel kérem Nagyméltóságodat, hogy karunk könyvtára részére az 1943. évi költségvetésben egy könyvtárőri állást megszervezni, és addig is, mig az megtörténhetik, már most - esetleg más egyetem könyvtárától - egy tudományosan képzett munkaerőt karunkhoz kirendelni, illetve beosztani kegyeskedjék."[58]

Végre egy könyvtári felterjesztés eredményesnek látszik. A Vallás- és Közoktatási Miniszter 1943. január 22-én 62451/1943 szám alatt értesiti a rektort, az pedig a soproni dékánt, hogy Siklósi József budapesti müegyetemi könyvtári segédőrt a soproni kar könyvtárának vezetésére áthelyezte.[59]

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Táczy-Hornoch Antal dékán 1943. január 27-i átiratában azzal a kéréssel fordul Mihailich Győző rektorhoz, hogy mielőbb tegye lehetővé Siklósi József szolgálatba lépését, mert az uj matematikai épület átadása után a könyvtár végre kissé tágasabb helyiségekhez jut, s amint e helyiségek átalakitása megtörtént, a pincében őrzött könyvállomány is megfelelőbb elhelyezést nyer. Ezeknél a munkálatoknál Siklósi nélkülözhetetlen lesz.[60]

A kar valóban mindent megtesz, hogy Siklósi József mielőbb munkába lépjen, sajnos azonban ezt a törekvést sem koronázza siker, sőt, mint ahogy csak jóval később derül ki, az ügy tragikus kimenetelü véget ér.

Egyelőre azonban Siklósi József idejöveteléért történik sok minden. Az 1944. junius 2-án tartott kari ülésen Tárczy-Hornoch dékán annak érdekében szólal fel, hogy Siklósi könyvtárigazgatónak lakást kell biztositani, mert azzal Sopronban még nem rendelkezik. Több mint másfél év telt el tehát azóta, hogy a VKM Siklósi József áthelyezéséről rendelkezett, a könyvtár azonban még mindig könyvtáros nélkül volt. Mi történt tehát ismét?

Doby Géza rektor 1944. junius 23-án javaslattétel végett visszavárólag megküldte Sébor János dékánnak Siklósi József müegyetemi I.o. könyvtári segédőr kérvényét, melyben Siklósi 1944. szeptember 15-ig a budapesti központi könyvtárba való beosztását kéri. A dékán a kérelmet véleményezés céljából kiadta Tettamanti könyvtárigazgatónak, aki haladéktalanul beterjesztette véleményét, melynek lényege a következő:

Vető Jánost, aki eddig ellátta a könyvtár belső vezetését, 42 évi szolgálata után nyugdijba vonult, de mint teljesen nélkülözhetetlent szolgálattételre visszatartották. Ennek két oka volt; az egyik az, hogy helyette az állást senkivel sem lehetett betölteni, a másik, hogy amennyiben ez meg is történhetett volna, Vetőt vissza kellett volna tartania, mert több évtizedes fáradhatatlan, ügybuzgó és becsületes munkássága révén olyan különleges, a részletekbe hatoló helyi ismeretek birtokában volt - különös figyelemmel a kar Selmecről való ideköltözésének rendkivüli körülményeire -, hogy azokat nélkülözni nem lehetett volna, illetve ezeket a tapasztalatokat feltétlenül át kellett volna adnia utódának. Vető egészsége éppen az egészségtelen könyvtári viszonyok miatt annyira legyengült, hogy bizonytalan körülötte minden. Az uj vezetőnek legalább egy évig kellene mellette dolgoznia, hogy a helyi körülményeket alaposan megismerje. Ezen felül könyvtárunk helyzete sulyosbitva van azáltal is, - irja Tettamanti - hogy nálunk a könyvtári állandó jellegü kezelő személyzet egy személyből áll, mert egy második csak ideiglenes jellegü és ezenkivül mindkettőnek valójában speciális könyvtárkezelői szaktudása sincsen. Igy tehát könyvtárunk belső ad-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

minisztrálása és szakszerü vezetése évtizedes állapotok következtében a legelemibb nehézségekkel és hiányosságokkal küzd, amit egyébiránt a kari-, rektori üléseken át egészen a legfelsőbb hatóságig számtalanszor lerögzitettünk. És mindezeken kivül figyelembe veendő az a különleges adottság is, hogy kari könyvtárunk szervezete, rendszere merőben eltérő a budapesti központiétól, miután a mi könyvtárunk végzi el központosan az összes tanszékek folyóirat és szakkönyveinek beszerzését, az evvel járó összes szakszerü és kezelési mellékmunkákkal együtt, de ezen kivül a tanszékek könyvállományai is mind valójában a kari könyvtár leltárába tartoznak, tehát minden vétel, ki- vagy átkölcsönzés, stb. ami a tanszékek között egyrészt, másrészt közvetlenül azok és a könyvtár között lefolyik, mindez a könyvtár munkáját képezi. De még mindezen felül a könyvtár végzi el a Bányászati és Kohászati Közlemények évenkénti kiadásával járó összes szerkesztési, adminisztrációs munkákat, a nyomdával szükséges összes tárgyalásokat, stb. A közlemények révén oly annyira fontos és oly széles körü békebeli csereforgalmat, mely valójában mind az öt földrészre kiterjedt, szintén a könyvtár végezte el, az evvel összefüggő mindennemü levelezési és kezelési munkákkal együtt. Végül kötelességszerüen arra is reá kell mutatnom - folytatja Tettamanti - hogy könyvtárunk helyzete, helyiségei, felszerelése, személyzete sem megfelelő, annak ellenére, hogy a legutolsó év óta helyiségei valamit bővültek és az eddigi tarthatatlan ifjusági olvasószoba helyett valamivel megfelelőbb létesült. Most jutottunk abba a helyzetbe idejövetelünk óta először, hogy a dohos pincében gyalulatlan ládákból összekopácsolt állványokon összezsufolt legrégibb és igy igen értékes könyvállományunkat felhozhatjuk száraz helyiségbe.

Hogy a fentiekben csak odavetetten felvázolt állapotok mellett a könyvtár szakszerü és tudományos alapokon nyugvó katalogizálás máig sincs keresztülvive, az bővebb magyarázatra nem szorulhat.

Természetes tehát, hogy elsőrendü kari érdekünk az, hogy Vető-nek utódja, akire immár egy évig vártunk, állását mielőbb és azonnal elfoglalja, hogy Vető átadhassa neki évtizedes nagy helyi tudását és ismereteit, melyek nélkül az illető még ha alapos szaktudással bir is, valóban nem tudna megfelelni.

Szükséges, hogy az uj vezető minél rövidebb idő alatt átvegye a könyvtár teljes felelősségteljes vezetését és ezenfelül azt is reméljük, hogy magasabb egyetemi és könyvtárszakbeli tudása révén megbirkózik a fennálló nehézségekkel és minden igyekezetével azon fáradozik, hogy szakkönyvtárunk katalogizálva legyen és ügykezelése is megfelelően modernizáltassék.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

"Ha az uj vezető ép most a nyári szünidőben sem foglalná el helyét, amikor a könyvtár belső forgalma a legcsekélyebb, tehát az ő bedolgozása és begyakorlása legjobban lefolyhatna, ugy a mai állapotok ismét bizonytalan időkig kitolatnak, amiért én mint a könyvtárnak igazgatója felelősséget egyáltalában nem vállalhatok, annál kevésbé, mert ha bárminő nem kivánatos okból Vető egészségi állapota miatt kénytelen lenne szolgálatát abbahagyni, ugy a szó valódi és rideg értelmében könyvtárunkat be kellene zárnunk, mert annak legelemibb belső vezetése válna lehetetlenné."

A folyamodó ama érvét, hogy erre az időre a doktorátusára való készülés miatt lenne szüksége és másrészt, hogy neki "pótolni" kellene katonáskodása alatt a gyakorlatból történt "kizökkenését" stb. nem tudom osztani. Doktori szigorlatára itt épp oly zavartalanul készülhet, mintha Budapesten lenne beosztása; miután a mi könyvtárunk szervezete, kezelés, stb. minden tekintetben teljesen eltérő a budapesti központiétól, semmi különös jelentősége az ottani pár hónapos ujbóli beosztásának nem lenne.

"Mindezek alapján teljes tisztelettel kérem a Dékán Urat, méltóztassék javaslatomat magáévá téve, intézkedni, hogy Siklósi József I.o. könyvtári s.őr kari könyvtárunknál állását azonnal elfoglalja.

Sopron, 1944. junius hó 30-án

Tettamanti Jenő
egyetemi nyilv.rtanár
könyvtár igazgató"

A dékán magáévá tette Tettamanti véleményét és bejelentette a rektornak, hogy Siklósi József kérésének teljesitéséhez a kar nem járult hozzá. Egyuttal kérte, hogy nevezettet soproni szolgálatának haladéktalan megkezdésére utasitsa.[61]

1944. augusztus 17-én a könyvtár igazgatója jelenti a dékánnak, hogy 32/Om.1944 számu értesités szerint Siklósi József könyvtár segédőrt ismét katonai szolgálatra hivták be és igy teljesen bizonytalan, hogy állását mikor foglalja el, sőt ide való beosztásának ügye sincs véglegesen tisztázva. Amennyiben a Vető János irodaigazgató nyugdijazásával felszabadult könyvtárvezetői állás betöltése bizonytalan időre ujból kitolódnék és nem lenne alkalom az uj vezetőt az itteni könyvtári viszonyokba bevezetni, vagy Vető munkáját valamilyen okból kénytelen lenne abbahagyni, anélkül hogy helyettese itt lenne, az ezekből eredő következményekért a felelősséget már

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

most elháritja magától, annál is inkább, mivel a kari könyvtárnál uralkodó tarthatatlan állapotokról több mint egy évtizede számos beadványa érdemleges elintézést nem nyert. A dékán csak azt tehette, hogy ezt a beadványt is felterjesztette a rektornak azzal a kéréssel, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket. (1944. augusztus 18-át irunk!) [62]

Siklósi József már nem foglalhatta el soproni könyvtárigazgatói székét. A soproni kar csak 1945-ben értesül arról, hogy Siklósi József hősi halált halt.

"Modrovich Ferenc urnak, a bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar dékánjának,
Sopron
1048/ 1945. sz. átiratra tisztelettel közlöm, hogy dr.Siklósi József I.o. könyvtári segédőr Budapesten a Szent Imre herceg - utján levő sziklaközpont (légvédelmi központ) előtt f. évi január hó folyamán légitámadás áldozata lett.
Mivel a nevezett állása igy megüresedett, tisztelettel kérem ezért Dékán Urat, sziveskedjék az állásnak pályázat mellőzésével leendő betöltése ügyében egy helybeli lakóst megnevezni és a kinevezéshez szükséges összes személyi okmányt beterjeszteni, hogy a felterjesztést a vallás és közoktatásügyi miniszterhez megtehessem.
A kar előterjesztésére Vető János ny.irodaigazgató tiszteletdijának megállapitása ügyében a felterjesztést megtettem.
Budapest, 1945. november 20.

Heller Farkas
rektor." [63]

Haláláról Móra László idézett könyve ad bővebb felvilágositást. 20 éven át teljesitett állami szolgálata ellenére Siklósi csak ideiglenes tisztviselője maradt a Müegyetemi Könyvtárnak. A katonai ellenállás tagjaként a gellérthegyi sziklaközpontból továbitotta az ellenállási mozgalom utasitásait. 1944. novemberében erről Radó Aurél igazgatónak jelentést tett. Később a könyvtárigazgató a rektorhoz intézett leveléhez csatolta Siklósi 413. sorszámu ellenállási mozgalmi igazolványát. 1945. január 20-án 4 társával a sziklaközpont bejárata előtt aknatüzben esett el. Exhumulása után a főváros által adományozott diszsirhelyen temették el. Ebből az alkalomból a müegyetem könyvtárának igazgatója levélben kérte a rektort, hogy példaadó emlékét, a müegyetem aulájában szerény kis emléktáblán örökitsék meg. [64]

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

ELRENDELIK A SOPRONI KAR ÉRTÉKEINEK,
ELSŐSORBAN KÖNYVTÁRÁNAK NÉMETORSZÁGBA SZÁLLITÁSÁT

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Másolat.

...n.Sopron thj.városi közigazgatást katonai parancsnokság.

...-ban.

...-ban.

hatóságok felszerelésének elő-
készítése áttelepítésre.

József Nádor műszaki és gazdasági tudományegyetem

bány-, kohó- és erdőmérnöki kara dékáni hivatalnak.

Sopron, 194..évi december hó ...-n. Sopron
Gömbös Gyula u

A kiürítésnél szerzett általános tapasztalat szerint a hatóságok /:vál-
...szerű hivatal stb.,stb.:/ és különböző hivatalok nem voltak felkészülve
a áttelepítésre. Így az utolsó órában rendszertelenül és célszerűtlenül rak-
ták be az elvihető anyagot és teljesen feleslegesen dolgokat hoztak magukkal,
utszerű jentes tratokat, vagy értékes tárgyakat /:pl.műbútorok:/ ott hagytak
azért felhívom Sopron város területén levő polgári hatóságokat a már most
megszervezendő alábbi csoportosításra:

Az elszállításra kerülő anyag következő csoportosítása ajánlatos:

1.csoport. Mindazon tratok és tárgyak, értékes felszerelések pl. írógépek,
számológépek, telefon stb., melyeket feltétlenül el kell vinni. /:El kell vi-
nni.:/

2.csoport. Azok csak akkor jön tekintetbe elszállításra, ha más hatóságok,
vagy szervek igényei jogos igények kielégítése után szállításeszköz van./:Ha lesz szál-
lítás és elférnek.:/

Más értékes értékes képviselő anyagok, bútorok elszállítása tiltva.

Szintén a hatóságok birtokában levő nagy értékes képviselő tárgyakat /:pl.
szőnyegek, festmények, műbútorok, ősnyomtatott könyvek:/ az 1. csoportba kell sorolni./:Ezeket nem
szabad:/

Ha az áttelepülő helységnek már ki van jelölve a felvevő területe, akkor
célszerű az 1.csoport egyrészét /:különösen a nagy értékes képviselő tárgyakat:/
a szállítóeszközökkel együtt/:laktárral:/ előreküldeni, mert ezáltal a
hatóságok hátraszállítása nagyrészben könnyebb lesz.

Annak ellenére,hogy a kiürítés a várost még nem veszélyeztetti, azt a terv-
ben el kell készíteni.

A kiadvány hiteles: . v.Kiszonyi Zoltán szds.sk.
Sopron,194..évi december hó 15-én. vár.közig.kat.pk.
Boldizsár jhgy.s.k.sgt. P.H.

A hivatalos másolat hiteléül:
Sopron,194..december hó 17.

tredctient.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Az utolsó háborus évek kevés eredményt hoztak a könyvtárnak. A kar vezetősége mindenesetre mindent megtett ami lehetőségében állt. Tárczy - Hornoch Antal dékán, mint az 1943. április 1-i kari ülés elnöke bejelentette, hogy a könyvtári és egyéb átalakitásokra sikerült 30 000 pengőt biztositani. Az uj berendezést már meg is rendelték.[65]

Ezt megelőzően, 1942. végén az évek hosszu során fennálló helyszükén is sikerült valamelyest segiteni. Megfelelőbb olvasóteremhez jutott a hallgatóság azon a helyen, ahol ma is van. 60-70 hallgató elhelyezésére szolgál. A bővüléssel ujabb gondok és felterjesztések keletkeztek. Az olvasótermi felügyelet, kiszolgálás, az internátusban fenntartott társalgó és olvasóterem megszüntetése, az uj helyen ebből következően a látogatottság növekedése, az olvasóterem este 9 óráig való nyitvatartása ujabb alkalmazott beállitását tette szükségessé. Ezt sikerült elérni. 1942. november 30-án a budapesti gazdasági hivatali igazgató hozzájárult ahhoz, hogy Hőfer Lajos szegődményes irodai alkalmazottat kisegitő dijnokként alkalmazzák a könyvtárban.

1943. május 15-i keltezéssel a rektor felkérte a dékánt, hogy az egyetemhez tartozó könyvtárak egységes könyvtári szabályzatát bocsássa a kari tanács ülése elé, megtárgyalás céljából. Miután a szabályzat már első mondataiban rögzitette, hogy akár együvé lehet helyezni a budapesti karokat, akár nem, az ötödik kar könyvtára mindenképpen külön marad Sopronban, az ügynek különösebb jelentősége nem volt, ma különösen nincs, igy ezzel részleteiben nem foglalkozunk. Csak annyit kell megjegyeznünk, hogy Tettamanti könyvtárigazgató áttanulmányozva a tervezetet, saját észrevételeit megtette.

Az 1944-es esztendő egyetemi történetével e sorok irója több tanulmányban foglalkozott, igy csak a könyvtárt érintő események leirására szoritkozik ebben a munkában.[66]

Budapest és az ország más városainak kiüritése, az értékek elszállitásának értelmetlen és rendkivül káros gyakorlata és következménye Sopront és az egyetemet igen hátrányosan érintette. A zsufolt és helyhiánnyal küzdő könyvtárt elárasztották más intézmények könyvtári és más anyagával is. Iskolák, egyetemek, intézetek küldték és hozták ide legkülönfélébb tárgyaikat. Igy kerül a könyvtár őrzésére többek között a budapesti müegyetem könyvtárának több ezer értékes kötete, melyet a könyvtár, illetve az egyetem hiánytalanul visszaad 1947-ben tulajdonosának.

A kar kitelepitésére és értékeinek, elsősorban könyvtárának elszállitására Németországba, több kisérlet történik. A kar vezetőinek és profesz-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

szorainak ellenállása azonban egységes. A kiadott rendelkezéseket, utasitásokat, fenyegetéseket egyszerüen nem veszi tudomásul sem a kar tényleges vezetője, Sébor János professzor, prodékán, sem a professzori kar, sem a kar tisztviselő, alkalmazott rétege. Az ellenállásnak nem veszélytelen formája volt ez.

1944. december 15-én megérkezik Kászonyi Zoltán ezredes, városi közigazgatási katonai parancsnok utasitása, amelyben elrendeli, hogy milyen csoportositásban kell összeállitani a kiüritésnél az elszállitásra kerülő felszerelést. Első csoportban emliti az iratanyagot és más értékes tárgyakat, tehát a könyvtári anyagot, amelyet feltétlenül el kell vinni. Az utasitás arról is rendelkezik, hogy ha az áttelepülő helységnek már ki van jelölve a felvevő területe, akkor a különösen nagy értéket képviselő tárgyakat a szálláscsinálóanyal, leltárral együtt célszerü előreküldeni, mert ezáltal a hatóságok hatratelepitése nagyrészben könnyü lesz. A karnak Freiberget és Tharandtot jelölik ki "felvevő körletéül", semmit azonban nem küldenek előre, sőt a csomagolási parancsot is késleltetik, huzzák, majd sikeresen szabotálják.

Közben különböző, néha ellentétes és kapkodó utasitások jönnek, más városokból idetelepült állami alkalmazottak elhelyezésére a könyvtárba. Igy pl. a soproni könyvtárhoz rendelik szolgálattételre Schneller Editet, a kolozsvári egyetem könyvtárnokát, később azonban, még mielőtt állását elfoglalná, a soproni evangélikus hittudományi kar könyvtárához vezénylik. Szolgálatra jelentkezik Magyar Ilona tanitónő is, aki a kecskeméti református tanitóképzőnél állt alkalmazásban.

Havidijas alkalmazottként dolgozott a könyvtárban 1944. nyarától Csaszlava Jenőné is. A fasiszta brutalitás áldozata lett, 1945. március 30-án, közvetlenül a város felszabaditása előtt SS katonák Brennbergbányán "kommunistagyanu" alapján agyonlőtték.[67]

A magyar és német fasiszta hatóságok nem nyugosznak bele az ellenállásba. Követelően lépnek fel. Eredménytelenül. A kar professzorai idejében megtették a szükséges intézkedéseket, az értékeket biztonságba helyezték. A könyvtár legnagyobb értékeit 1944. junius 2-án 2 ládában "Könyvtár I-II" jelzéssel a főépület alagsora 17. számu helyiségében - amely akkor a Növénytani Intézethez tartozott - a szekrény és a falsarok közé rejtették. A két ládában összesen 78 ritkaságot helyeztek el, köztük egy 1496-ból származó Pliniust is, ami ősnyomtatványnak számitott. A rendkivüli megbizás teljesitését Tettamanti Jenő könyvtárigazgató 1944. október 10-én a következőkben jelentette Sébor János dékánnak:

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

"Méltóságos Dékán Ur!

A Kari Könyvtár tulajdonát képező régi, ritka, nagyértékü müvek a Növénytani Intézethez tartozó egyik alagsori tüzmentes helyiségében 2 ládába csomagolva biztonságba lettek helyezve. Az e könyvekről szóló jegyzéket megőrzés végett tisztelettel beterjesztem."

A jegyzéket Tettamanti Jenő és Fehér Dániel professzorok, mint átadó, illetve átvevő irták alá.[68]

Miután a tárgyak, az értékek elszállitására tett minden erőfeszités hiábavaló volt, megindult a propagandagépezet az emberek megnyeréséért, pontosabban azért, hogy a professzorok településjenek ki, igy majd a berendezést, felszerelést is magukkal viszik. A német hatóságok előzékenysége folytán lehetővé válik magyar állampolgároknak ideiglenes áttelepülése a Német Birodalomba, irja az egyik nyilas "invitálás".

A tanári kar azonban hajthatatlan maradt. Az 1944. december 22-én tartott kari ülés egyhanguan ugy döntött, hogy csatlakozik a müegyetem tanári kara memorandumához és nem hagyja el az országot. A december 29-én tartott bánya- és kohómérnöki osztály - ülés ezt megerősitette. Az 1945. január 3-i bánya- és kohómérnöki osztály - ülés ismét a kiüritéssel foglalkozott. Boleman Géza professzor feltette Misángyi Vilmos rektornak a kérdést, hogy mi lesz az értékes könyvtárral. A rektor azt válaszolta, hogy csak azt kell kivinni, amire a Németországban tartandó kurzusoknál szükség van és különben is "fontosabb kérdés, hogy megnyerjük-e a háborut vagy nem?"![69]

A következő nap, január 4-én rendkivüli kari ülést hivtak össze, ahol kényszerüen ismét foglalkozni kellett a könyvtár kiszállitásával. Tettamanti Jenő professzor megkérdezte, hogy ha a könyvtár egy részét el kell szállitani, kezelésével nem volna-e célszerü, a könyvtárban alkalmazott Csaszlava Jenőnét megbizni. A kar akkor a gondolatot helyeselte, mert ugyis tudta, hogy a kiszállitást meg fogja akadályozni. Ilyen többségében negativ és szomoru, eseménydus történések leirása után alig kivánkozik ide, hogy a könyvtár hitelkerete 1944-ben 7200 pengő volt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A KÖNYVTÁR RITKASÁGAIT ELREJTIK A NÉMETEK ELŐL

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

1702 19 44.

KÖNYVTÁR
1944.évi 72.

Méltóságos Dékán Úr!

A Kari Könyvtár tulajdonát képező rége ritka,nagyértékü müvek a Növénytani Intézethez tartozó egyik alagsori tüzmentes helyiségében 2 ládába csomagolva biztonságba lettek elhelyezve. Az e könyvekről szóló jegyzéket megőrzés végett tisztelettel beterjesztem.

Sopron,1944.október 10-én.

könyvtárigazgató
egyet.ny.r.tanár

1944. nov. 2.

1702/44.

Tudomásul veszem. Fontosabb intézkedést most nem szükséges ügyben végett az irodaőrnek bekeresztelni.

Sopron, 1944. nov. 6.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

2	21	Belidor:	Architectura Hydraulica 1-9, 1740-1771	
3	61	Leupold:	Theatrum Machinarum/Heb-Zeuge/ 1725	1
4	62	" :	" Arithmetico-Geometricum,1727 és 1762	2
5	134	Wangenheim:	Beytrag zur teutschen holzgerechten Forstwissenschaft, 1767	1
6	195	Leupold:	Theatrum Machinarum Generale, 1724	1
7	196	" :	Théatri Machinarum Hydraulicarum I-II, 1724-5	4
8	197	" :	Theatrum Machinarum Hydrotechnicarum, 1724	1
9	198	" :	" " Molarium, 1735	1
10	199	" :	Pontificiale, 1726	1
11	200	" :	Staticum Universale/Clavis Machinarum/,1728	1
12	201	" :	Theatri Machinarum Supplementum,1730	1
13	202.	Leutmann:	Geometria Repetita, 1725	1
14	218	Plinius:	De Naturali Hystoria, 1496	1
15	243	Ozanam:	Dictionaire Mathematique, 1691	1
16	255	Peletarij:	Commetarii tres, 1563	1
17	256	Penther:	Gnómonica Fundamentalis & Mechanica,1768	1
18	257	" :	Praxis Geometriae, 1752 és1768 és Atlas	3
19	261.	Poda:	Kurzgefasste Beschreibung der,bey dem Bergbau zu Schemnitz in Nider-Ungarn,errichteten Maschinen,1771/3.	3
20	274	Walter:	Bruecken-Bau, 1776	1
21	281	Roessler:	Speculum Metallurgiae Politissimum,1700	1
22	282	---	Perckh-Ordnung der Freyen königl. 7 Perkstaett,1771	1
23	292	Saverien:	Dictionnaire Universel de Mathématique I-II,1753	2
24	537	Calvoer:	Acta Historico-Chronologico-Mechanica circa Metallurgiam in Hercynia Superiori,1763,1765	2
25	1762	Henkels:	Medizinischer Aufstand undSchmeltz-Bogen,1745	1
26	1795	---	Instruction für die Koenigl.Kameral-Administration in der Maramaroscher III. 1778	1
27	1876	Agricola:	Vom Bergwerck XII Bücher, 1557	1
28	1995	Ercker:	Aula subterranea Domina Dominantium,1702-3,1736	2
29	2166	Becher:	Physica subterranea,1703	1
30	2447	Swdenborg:	Opera Philosophica et Mineralia,1734	2
31	2899	Kircher:	Mundus subterraneus I-II, 1678	2
32	2998	Swedenborg:	Regnum subterraneum sive Minerale de Cupro,1734	1
33	2999	" :	" " " de Ferro,1734	1
34	3346	----	Diarium Comitiorum Regni Hungariae 1791,1792	2
35	3347	Hirsch:	Des Teutschen Reichs Muenz-Archiv 1-3, 1756-61	3
36	3716	----	Neue Berg-Ordnung,1703,1760,1805	4
37	4716	----	Collegium Chemicum /kézirat/	1
38	5606	Delius:	Anleitung zu der Bergbaukunst I-II, 1773	2
39	5928	Agricola:	De Re Metallica. Libri XII, 1657	1
40	6027	---	Magyar országgyűlési Törvénykönyv 1001-1830-ig	1
41	6589	Bruckmann:	Magnalia Dei in Locis Subterraneis,1727,1730	2
42	16857	----	Relation Excelse Regnocolaris Deputationis in Re Metallico-Montanistica Regni Hungariae,1831	1
43	18.865	----	Articuli Montanisticae Deputationis,1791,1826	1
44	19.356	Benkő:	Magyar Mineralógia, 1786	1
45	19.376	----	Summarischer Extract und Inhalt aus der Berg-Ordnung der 7 Hungerischen Berg-Staedten Cremnitz, Schemnitz,Neusohl,Koenigsberg,Buggerk,Duellen und Luebetten,1694	1
46	19503.	---	Magyar Bányatörvény,1828	2
47	2000.	Agricola:	De mensuris & ponderibus Romanorum,1550	1
			Összesen.....	78

A felsorolt könyvek 2 ládában "Könyvtár I-II" jelzéssel biztonságba a főépület alagsora 17.számu helyiségében,mely a Növénytani Intézethez tartozik,- a szekrény és a falsarok között lettek elhelyezve.

Sopron,1944.évi junius hó 2-án.

Átadó:

Tettamanti Jenő s.k.
egyet.ny.r.tanár,mint a kari könyvtár igazgatója

Átvevő:

Dr.Fehér Dániel s.k.
egyet.ny.r.tanár,
a Növénytani Intézet igazgatója

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Állományadatok

	Könyvek				Folyóiratok	
	mü	kötet	füzet	térkép	kötet	füzet
Állomány az 1935/36. év elején	28447	38270	2522	560	12468	9420
Uj beszerzés az 1935/36. évben	234	292	61	2	224	79
Csereakcióból	228	335	-	-	329	37
Tanszékektől leltári átvétel	9	9	-	-	7	-
Saját kiadványokból	-	-	-	-	44	-
Ajándékok révén	56	97	14	-	20	16
A könyvtár állománya az 1935/36. év végén	28974	39003	2597	562	13092	9552
Állomány az 1936/37. év elején	28974	39003	2597	562	13092	9552
Uj beszerzés az 1936/37. évben	259	346	-	-	229	-
Csereakcióból	541	560	-	-	367	-
Tanszékektől leltári átvétel	16	18	-	-	3	-
Saját kiadványokból	-	-	-	-	25	-
Ajándékok révén	98	107	-	-	60	-
A könyvtár állománya az 1936/37. év végén	29888	40034	2597	562	13776	9552
Állomány az 1937/38. év elején	29888	40034	2597	562	13776	9552
Uj beszerzés az 1937/38. évben	257	327	44	-	245	-
Csereakcióból	135	176	-	1	497	173
Tanszékektől leltári átvétel	42	49	-	-	17	-
Saját kiadványokból	-	-	-	-	44	-
Ajándékok révén	76	122	-	-	42	17
A könyvtár állománya az 1937/38. év végén	30398	40708	2641	563	14621	9742
Állomány az 1938/39. év elején	30398	40708	2641	563	14621	9742
Uj beszerzés az 1938/39. évben	223	277	46	-	234	-
Csereakcióból	221	221	-	-	519	119
Tanszékektől leltári átvétel	5	7	-	-	4	-
Saját kiadványokból	-	-	-	-	15	-
Ajándékok révén	69	76	-	-	84	2
A könyvtár állománya az 1938/39. év végén	30916	41289	2687	563	15477	9863

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

	Könyvek				Folyóiratok	
	mü	kötet	füzet	térkép	kötet	füzet
Állomány az 1939/ 40. év elején	30916	41289	2687	563	15477	9863
Uj beszerzés az 1939/ 40. évben	251	311	46	-	238	-
Csereakcióból	175	175	-	-	211	54
Saját kiadványokból	1	1	-	-	44	-
Ajándékok révén	90	95	-	-	65	-
A könyvtár állománya az 1939/ 40. tanév végén	31433	41871	2733	563	16035	9917

Állomány az 1940/ 41. év elején	31433	41871	2733	563	16035	9917
Uj beszerzés az 1940/ 41. évben	243	277	30	-	288	-
Csereakcióból	315	317	-	-	181	55
Saját kiadványokból	2	2	-	-	25	-
Ajándékok révén	56	56	-	-	7	25
A könyvtár állománya az 1940/ 41. év végén	32049	42523	2763	563	16536	9997

Állomány az 1941/ 42. év elején	32049	42523	2763	563	16536	9997
Uj beszerzés az 1941/ 42. évben	192	228	2	-	184	-
Csereakcióból	106	136	-	1	118	35
Saját kiadványokból	5	17	-	-	30	-
Ajándékok révén	39	49	-	-	9	9
Tanszékektől leltári átvétel	39	45	-	-	-	-
A könyvtár állománya az 1941/ 42. év végén	32430	42998	2765	564	16877	10041

Állomány az 1942/ 43. év elején	32430	42998	2765	564	16877	10041
Uj beszerzés az 1942/ 43. évben	190	194	11	-	211	49
Csereakcióból	197	199	-	-	246	53
Saját kiadványokból	-	-	-	-	15	15
Ajándékok révén	33	34	-	-	41	16
A könyvtár állománya az 1942/ 43. év végén	32850	43425	2776	564	17390	10174

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

ÖTÖDIK FEJEZET (1945-1972)

Sopron 1945. április 1-én szabadul fel. Az egyetem továbbra is a József Nádor Müszaki és Gazdaságtudományi Egyetem káraként szerepel, ugyanigy a könyvtár is a régi szervezeti formában kezdi meg müködését. 1945. április 8-án az épületekbe szovjet hadikórház költözik. A légitámadások, a harci cselekmények okozta tetemes károk, sérülések, a háboru minden megrázkódtatása és annak következményei aggodalommal töltötték el a kar vezetőségét. 1945. május 19-én a prodékán felterjesztéssel fordul Teleki Géza Vallás- és Közoktatásügyi Miniszterhez, kérve, hogy járjon közre a Szövetséges Ellenőrző Bizottságnál annak érdekében, hogy ujabb károk a épületben és a felszerelésében ne keletkezhessenek. Külön kitér a felterjesztés a könyvtárra, mindenek előtt a könyvtár védelmét kéri akar biztositani a Szövetséges Ellenőrző Bizottság utján. Sok szeretettel ir Sébor prodékán a fasisztáktól megmentett könyvtárról, "amely közel 100 000 kötetet tárol, közöttük nem egy bibliográfiai ritkaságot", és amely könyvanyag a tudományos munka nélkülözhetetlen segédeszköze.

Az aggodalom felesleges volt. Turik, szovjet őrnagy, a Szövetséges Ellenőrző Bizottság Sopronban székelő megbizottja a legszigorubb utasitásokkal hatott oda, hogy a könyvtár állományában semmiféle kár ne keletkezhessék. Turik őrnagy őszintén becsülte a tudomány müvelőit, nagyra értékelte az egyetemen folyó munkát és mindenben maximális segitséget nyujtott. Sébor prodékán 1945. május 19-én kelt levelében a leghálásabb köszönetét fejezte ki Turik-nak és értesitette, hogy a kar 1945. május 16 és 17-én tartott rendes ülésén egyhangu határozattal az "őrnagy Urnak Karunkkal szemben tanusitott szives előzékenységéért, támogatásáért és önzetlen baráti munkájáért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott."[70]

A könyvtár igazgatója 1945. október 15-én azt jelenthette a rektornak, hogy a könyvtár értékei sértetlenek és hiánytalanok. Ennek ellenére a könyvtár a háborus események következtében igen nagy nehézségek közé jutott. A könyvállomány nagy része össze-vissza kavarodott, kezelése a személyzet hiánya miatt a legnagyobb akadályokba ütközött. A több éves rendezési munkák eredményeképpen elkészült un. "müncheni katalógus" törzslapjai szétszóródtak, a munkát ugyszólván teljesen ujból kellett kezdeni. Vető János, a könyvtár évtizedeken át volt tényleges vezetője, nyugdijba vonult, Siklósi József meghalt, a könyvtárban dolgozó szegődményes Csaszlava Jenőné a német katonák önkényeskedésének áldozata lett.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A könyvtár tehát ugyszólván minden személyzet nélkül szükölködött. Ideiglenesen Vető János egy ideig mint berendelt nyugdijas tisztviselő, majd a harci cselekmények lezajlása után, önként, önfeláldozóan vállalta a könyvtár további kezelését. Mellette október 1-e óta egy teljesen kezdő szegődményes kezdte meg a munkát (Békés Irén okl. óvónő). Ez a helyzet hosszabb ideig teljesen tarthatatlan volt. Számitani kellett azzal, hogy Vető egyrészt kora, másrészt megrongált egészsége miatt bármikor kidőlhet.

Ebben a helyzetben a könyvtárigazgató kérte, hogy Siklósi állására mielőbb hirdessenek pályázatot, ezenkivül Vető-nek állapitsanak meg méltányos havi tiszteletdijat. Mint berendelt nyugdijas korábban csekély dijazásban ugyan részesült, de 1945 márciusával ez is megszünt és attól kezdve minden ellenszolgáltatás nélkül végezte nehéz munkáját.

Az 1945. december 20-án tartott kari ülés elfogadja a könyvtárigazgatónak azt a javaslatát, hogy amig a hallgatók a könyvtárból elvitt könyvek árát nem fizetik meg, nem iratkozhatnak be. Igy történik kisérlet a könyvtárból elvitt könyvek visszaszerzésére.

1946. julius 16-án Tettamanti Jenő jelentést tesz a dékánnak a könyvtár helyzetéről. Nem sok ujról számolhat be.
Az ifjusági könyvtár anyaga egyrészt a háborus események következtében erősen megsérült, másrészt tetemes hiányok állottak elő a kikölcsönzött könyvek hiányos visszaadásával is. A szükséges pótlás fedezésére két ut áll rendelkezésre; az egyik a Könyvkiadó Alap által kiadott tanári müvek pótlása, a másik, a könyveknek könyvkereskedői forgalom utján való beszerzése. Mindkettő megfelelő póthiteleknek rendelkezésre bocsátását kivánja.

Az ifjusági olvasótermet sikerült ideiglenesen rendbe hozni és igy ez ujra a hallgatóságnak használatra rendelkezésre áll.

Miután az ifjusági könyvtár anyaga lecsökkent, korlátozni kellett a hallgatóság könyvkikölcsönzését, hogy a meglevő könyvek az olvasóteremben való használatra elegendően rendelkezésre álljanak.

Különös nehézség állt fenn a folyóiratok beszerzésében, mert még a külföldi legfontosabb vezérfolyóiratokat sem lehetett hitel, illetve a megfelelő idegen valuta kiutalás hiányában rendelni.

Az utolsó 5-6 év alatt megjelent legfontosabb külföldi szakmiveket egyáltalában nem tudták beszerezni, sőt a hazaiakat sem. Még az ifjusági könyvtár számára sem szerezhették be a Mérnöki Továbbképző Intézet legfontosabb kiadványait.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

1945. OKTÓBER 9-ÉN SZOVJET-MAGYAR TUDÓSÉRTEKEZLET ZAJLIK SOPRONBAN. MAGYAR RÉSZRŐL DR.TÁRCZY HORNOCH ANTAL ÉS DR.FEHÉR DÁNIEL PROFESSZOROK VETTEK RÉSZT

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

SOPRON, 9. X. 1945.

На память о встрече Советских и Венгерских ученых в г. Шопрон.

Пусть растет и крепнет сотрудничество Советских и Венгерских ученых на пользу наших демократических народов и на пользу Мира во всем мире.

Да здравствует Советско-Венгерская дружба —

Майор Т. Тимошин /Тимошин/

Майор В. Ключников /Ключников/

Старший лейтенант Макаревич /Макаревич/

Prof. [illegible]

Prof. [illegible]

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Mindezeken felül változatlanul lehetetlen és tarthatatlan volt a könyvtárnak belső adminisztrációja is. A hosszu évtizedeken át müködő egyetlen könyvtártiszt évek óta nyugalomba vonult és visszatartásával tudták csak a legminimálisabb munkát elvégeztetni. Mellette egy kezelőnő és egy napidijas dolgozott, akik csak az alárendelt folyómunkákat végezték, mert szakképzettségük nem volt. Emellett a háboru befejezése óta altisztje sem volt a könyvtárnak, hanem egy tanszéktől beosztott végezte a legszükségesebb - takaritási stb. - munkát. Az uj könyvtárkezelőre tett felterjesztés elintézetlen maradt. A könyvtár megkivánt belső adminisztrációja teljesen csődbe jutott.

> "A könyvtárunknak fent jelzett, évek óta fennálló személyzeti állapotát, már a Karunknak a Müegyetembe való beolvadása után a legmagasabb és legilletékesebb helyeken számos felterjesztésben és személyes tárgyalásoknál állandóan napirenden tartottuk, de még semmi intézkedés nem történt. Nem kell itt aláhuzottan külön hangsulyoznunk, hogy egy egyetemi karon mi a jelentősége a tudományos szakkönyvtárnak és mily következményekkel jár, ha annak használati lehetősége oly állapotu, mint Karunk könyvtáráé." - irta Tettamanti.

Befejezésül összefoglalva kiemelte a szükséges két elvi jelentőségü és gyakorlati fontosságu, egyuttal legsürgősebb intézkedést;

a/ az ifjusági és tanári könyvtárakban a legégetőbb hiányokat pótló és a folytatólagos beszerzésre szükséges hitelek megadását a könyvtáraknak megfelelő összegben és ezen belül az idegen valuták kiutalásának lehetőségét,

b/ a könyvtárnál fennálló tarthatatlan személyzeti állapot gyökeres és sürgős javitását, nemcsak a felterjesztett könyvtárvezető mielőbbi kinevezésével, de a megkivánt minimális számu segédszemélyzet és a szükséges - legalább is két - altiszt alkalmazásával.[71]

Sajnos a helyzet nem javul, sőt rosszabbodik. Az történt ugyanis, hogy a minisztérium Siklósi József álláshelyét ismeretlen személlyel, ismeretlen helyi beosztásban betöltötte, ugyhogy a könyvtár szakképzett vezetőtől álláshelyileg is elesett. Ezenfelül a két alkalmazott közül 1946. november 30-i hatállyal egyet B-listáztak, igy a könyvtár egyetlenegy szakképzetlen munkaerővel volt kénytelen létezni. A kar dékánja a Vallás- és Közoktatásügyi miniszterhez fordult sürgős segitségért 1946. december 9-i dátummal.[72]

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

1947. október 22-én Tettamanti könyvtárigazgató ujabb jelentésben számol be a könyvtár "tarthatatlan helyzetéről és állapotáról." Elsősorban a könyvtári személyzet, valamint a hitel és beszerzési viszonyok kérdésében volt sok nehézség.

"A könyvtári személyzet:

Több évtizedes küzdés, számtalan hivatalos felterjesztés és ugyanannyi felettes hatósági igéret ellenére mai napig e téren semmi változás sem állott be. Jelenleg egy könyvtáros és két irodai segéderő és egy altiszt a személyzet. Az egyik segéderő (Winásch Valéria) nyugdijaztatása már hónapok óta vár elintézésre és a ma fennálló rendeletek szerint - ha az el is intéztetik - sem lehetne állását betölteni.

Kérelmünk elsősorban az, hogy legalább a fenti állás azonnali betöltése lehetséges legyen.

Másodsorban a rektor urnak már a mult évben tett szóbeli jelentésemre igéretet kaptunk arra, hogy a budapesti könyvtár ügyének rendezésével az ottani nagy számu személyzetből legalább is egy uj munkaerőt kapunk áthelyezés révén.

Ezt a kérésünket most megismételjük, mert annak teljesitése ma fokozottan sürgős, amikor kb. 1/2 év óta sikerült az évek során át fennállott és az egész világra kiterjedő csereviszonyunkai a mai lehetőségeken belül ujra felujitani, ami széleskörü levelezéssel és egyéb belső munkával jár; és csak rövid megismétlésben, melyet könyvtárunk összes ügyeinél már annyiszor kiemeltünk, az a többi egyetemi intézményektől eltérően a kar összes tanszékeinek könyv és folyóirat beszerzését végzi, végül megszerveztük a könyvállomány katalogizálási munkáit, mert hiszen könyvtárunk a mai napig sincs feldolgozva, melyet végre el kell kezdeni, hiszen enélkül annak állománya a tanitás, a kutatás stb. számára valójában hozzáférhetetlen.

Ugyanilyen fontos legalább még egy altiszt beállitása. A jelenlegi a könyvtáron kivül még egy tanszéknél is beosztott, igy pedig a legszükségesebb munkákat sem tudja ott elvégezni.

Hitel és beszerzési viszonyok:

A fennálló hitelkeretek teljes elégedetlenségéről legutoljára 1947. III. 24-én tettünk a minisztériumba jelentést, minden eredmény nélkül és ezért azt röviden is megismételjük, hogy a legszükebb mértékben tartott szakmüveket és folyóiratokat meg-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

kaphassuk. Erre a célra a kar összes tanszékeinél legalább is évi 12 ezer Ft rendes hitelre lenne szükség.
Első helyen áll felettes hatóságunk (az egyetemi ügyosztály) előtt azt a teljesen lehetetlen helyzetet feltárni, hogy 1943. év óta sem a könyvtár és egyuttal egy tanszék sem kapott egyetlenegy folyóiratot vagy szakkönyvet beszerzés utján. Hogy ez az egyetemi oktatás és a tanárok kutató munkássága oldalán minő káros és veszedelmes hatásu és következményü, azt itt bővebben indokolni sem kell, amikor immár már közel 5 éve teljesen el vagyunk vágva tudományköreink külföldi fejlődésének eredményeitől.
Emellett fennáll az a mai ujabb nehézség is, hogy a 83.410/1946. VKM rendelet az egyetemi könyvtárakat is arra kötelezi, hogy minden hazai és külföldi időszakos lap előfizetése csakis miniszteri előzetes engedéllyel történhet.
Amikor pedig könyvtárunk 1947. IV. 29-én ez alapon a 26 tanszék részére a legfontosabb 27 magyar és 17 külföldi folyóirat járatására folytatólagos engedélyt kért, a miniszterium 1947. VI. 27-i rendeletével ebből csak 7 magyar és 3 külföldi lapot engedélyezett. A dékanátus 1947. VII. 26-án ujbóli felterjesztéssel élt és kérte a mulhatatlanul szükséges összes folyóirat járatásának engedélyezését, amire a miniszterium e kérésünket elutasitotta az ország "nehéz valutáris helyzetére" hivatkozva, de érthetetlen okokból a többi 20 hazai lap járatását sem engedélyezte."

"Teljes felelősségem és a kari könyvtár ügyeinek elintézésében és vezetésében rámháramló kötelességek tudata nem engedi meg, ha a fent jelzett állapotok továbbra is változatlanul fennmaradnának, hogy a könyvtár igazgatói tisztemet amit közel 2 évtizede viselek, a jövőben is betölthessem." - irja panaszaiban Tettamanti Jenő.[73]

Emlitésre méltó előnyös változás a felterjesztés után sem történik. 1950. julius 1-i hatállyal ujabb szervezeti változásra kerül sor. Az erdőmérnökképzés 142 közös tanév után különválik a bánya- és kohómérnökképzéstől. Az erdőmérnökképzés az Agrártudományi Egyetem szervezetébe tartozó Erdőmérnöki Kar feladatává válik. Alig egy év mulva szakositják az oktatást, erdőgazdasági és erdőipari erdőmérnök megkülönböztetéssel. A következő évben 1952-ben ujabb változás áll be; az Erdőmérnöki

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A KÖNYVTÁR A CSEREVISZONY FELVÉTELÉT SZORGALMAZZA SZOVJET EGYETEMEKKEL A FELSZABADULÁS UTÁN

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Szám: 1/18.1949.

Könyvtár
Sopron, Bajcsy-Zsilinszky-u. 4.
Távb.szélő: 569 Postafiók: Sopron 1.

T. DÉKÁN URI

Tisztelettel kérem, sziveskedjék alanti beadványunkat a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumhoz továbbitani, amelyben a Minisztérium közbenjárását kérjük az orosz tudományos intézetekkel tervezett csereviszony felvételével kapcsolatban. A mult év szeptember hó végén a könyvtár körlevelei utján inditotta meg e csereviszony felvételét, a mai napig azonban válasz nem érkezett.

Sopron, 1949. május hó 7-én.

MŰSZAKI EGYETEM BÁNYA, KOHÓ és ERDŐMÉRNÖKI KAR KÖNYVTÁRA SOPRON

/Tettamanti Jenő/
egyetemi ny.r.tanár,
könyvtárigazgató.

A Vallás- és Közoktaásügyi Minisztérium külföldi kulturális kapcsolatok ügyosztálya.

Karunk kiadásában 1929.óta évento egy-egy kötetben " A Bánya- és Kohómérnöki Osztály Közleményei" cimen jelennek meg a tanszemélyzet tudományos és kutató munkái. E "Közlemények"révén már a háboru előtt fennállott, az egész világra kiterjedő hatalmas csereviszonyt sikerült a háboru befejezése után ujból meginditanunk, ugyhogy ma kereken 3oo technikai főiskolával és tudományos intézménnyel állunk állandó csereviszonyban.

Amidőn hosszu utánjárás után végre a mult évben meg tudtuk szerezni az orosz tudományos intézmények cimtárát, a m.év szeptember végén átiratot intéztünk a következő orosz tudományos intézetekhez:

1. Academy of Sciences, Geography and Geology, Moscow.
2. " " " Departement Chemistry, "
3. " " " " of Physics and Mathematics, Moscow.
4. " " " " Technical Sciences, "
5. " " " " Biology. "
6. State Polytechnical Museum, Moscow.
7. Karpinsky Geological Museum, Moscow.
8. Tomsk State University, Tomsk.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Kar kiválik az Agrártudományi Egyetemből és önálló főiskolaként, egyetemi rangban, Erdőmérnöki Főiskola névvel folytatja müködését. Az 1953/54. tanévben ujabb kisérlet történik az erdőmüvelési és fahasználati szak bevezetésével. Az egységes, illetve ujra egységes erdőmérnökképzés az 1956/57. tanévben indul meg.

Az ilyen szervezeti változásokkal a könyvtár - feladatainál és jellegénél fogva érthetően - nem tudott lépést tartani, elsősorban szerzeményezési politikájában nem, de létszám és más gondjainak megoldásában sem történhetett ugrásszerü fejlődés. Az átszervezések időszaka nem kedvezett a végeredményben hosszu folyamatu könyvtári tevékenységnek. Mindennek ellenére a létszámhelyzetben bizonyos emelkedés történik. Figyelembe kell azonban vennünk az állandó mozgást is a könyvtár létszámhelyzetének reális mérlegelésénél. Az erdőmérnökképzés önállósulását követően a bánya- és kohómérnökképzés a Miskolci Nehézipari Müszaki Egyetem szervezetében folytatja müködését. Az oktatás különválása hosszu évekig megoldatlan problémákat vet fel könyvtári viszonylatban.

Jó áttekintést ad a könyvtár állapotáról Tettamanti könyvtárigazgató "Beköszöntője", melyet a házikiadványként 1951 szeptemberében először megjelent "Könyvtári Értesitő" elé irt. Többek között a következőket olvashatjuk:

> "Könyvtárunk mai hivatalos szervezettségében az Agrártudományi Egyetem Erdőmérnöki karának könyvtára, de ugyanakkor valójában és minden vonatkozásban ma kettős könyvtár, mert kötelessége a Bánya- kohómérnöki kar összes könyvtári ügyeit is intézni mindaddig, amig az Sopronból véglegesen távozik és emellett ki kell szolgálnia a Földmérőmérnöki kart is. Ezt a feladatát a könyvtár ugy az adminisztráció, valamint a könyvtári szolgálat egész területén négy munkaerővel és két hivatalsegéddel teljesiti."
>
> "Az 1945-évtől származó beszerzéseket azonban decimáljuk és rendszeresen katalogizáljuk, amivel a korszerü uj anyag széleskörü használatát biztositjuk. De ezenfelül a könyvtár ugy az erdőmérnöki, valamint a bánya- kohómérnöki kar részére hosszu évek óta azok tudományos kiadványai révén az egész világra kiterjedő csereforgalmat tart fenn, ma kb. összesen 1000 intézménnyel és végzi az evvel kapcsolatos összes külföldi levelezést és könyvtári munkákat."

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

"Könyvtárunk az Agrártudományi Egyetem többi karaihoz hasonlóan részletes munkatervet dolgozott ki a f. év második felére, melyek részleteit határidőre be is ütemezte. Ennek részleteit itt csak fővonásokban adjuk: a könyvtár és tanszékek teljes anyaga leltározásának befejezése, értékbevétellel együtt, a hallgatósággal és tanszemélyzettel szemben az oktatás és a tudományos kutatómunka eredményességének fokozására a szovjet és a demokratikus országok irodalmának fokozott terjesztése, dokumentálása és a referenszszolgálat kibővitése; az ifjusági könyvellátás fokozott propagandája; a könyvtár dolgozóinak politikai és szakmai továbbképzése; az adminisztráció egyszerüsitése."

1951-ben négy tudományos - adminisztrativ állásu alkalmazott dolgozott a nagy f vek végrehajtásán. Szabó Tibor önálló tudományos kutató, Imre József tudományos kutató, Balsa Varga József és Zalán Zoltánné önálló könyvtárosok. Itt kell megemlitenünk, hogy bár a könyvtár a felszabadulás után és történetében is először, már 1947. január 4-i kinevezéssel, egy a kolozsvári egyetemről idekerült szakképzett könyvtároshoz jutott; ez nem vált hasznára. Sajnos a kialakult tradicionális, a tudomány hajlékához és a nagy tudós elődökhöz méltó könyvtár erkölcsi szabályait sulyosan megszegte és igy 1949 elején fegyelmi uton, kényszerüen távozott.

A rendkivül nagy elmaradást, valamint a három kar és 36 tanszék igényét kielégitendő könyvtári tevékenységet a költségvetésben szereplő négy tudományos-adminisztrativ munkaerő nem tudta pótolni, illetve ellátni. Időről-időre ideiglenes alkalmazottak voltak hivatva ezen segiteni. Az áthuzódó könyvtári feladatok megoldásában természetesen az ideiglenes munkaerők is segitséget jelentettek. Igy 1951-ben sikerült október végéig az előző évben is alkalmazott három ideiglenes munkaerőt biztositani, egyet továbbra is, az év végéig. Gyakorlatilag komoly munkaerőhiánnyal küzködött ismét a könyvtár. Az ideiglenes munkaerők ki- és beállása, állandó változása nemegyszer zavart idézett elő a munkamenetben és nagyon sok hiba forrása is volt, amely a későbbiekben hatványozottan jelentkezve bosszulta meg magát. A munkaerőhiányt az is fokozta, hogy szülési szabadsága után 1951. áprilisában egy kinevezett dolgozó lemondott, akinek helyét csak októberben tölthették be Zsigmond Katalin segédkönyvtáros személyével, aki azután még hosszu éveken keresztül szolgálta az erdészeti könyvtárügyet.

1952. kezdetétől kell számitanunk a két tudományterület szakkönyvtárainak létrejöttét, pontosabban az akkori Erdőmérnöki Kar Könyvtárának

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

és a Nehézipari Müszaki Egyetem Bánya- Kohómérnöki Kara Könyvtárának (később csak Müszaki Egyetemi Karok Könyvtára névvel illették) szervezeti különválását. Nem volna helyes ezt a folyamatos és végeredményben elhuzódó folyamatot meghatározott naphoz kötni, ha azonban mégis dátumot is le akarunk irni, akkor ezt a két uj könyvtárvezető kinevezési napjában a legcélszerübb megjelölni. A Bánya- és Kohómérnöki Kar könyvtárának vezetését könyvtárvezető elnevezéssel Imre József, az Erdőmérnöki Kar könyvtáráét pedig ugyanilyen elnevezéssel Szabó Tibor vette át 1952. julius 1-én.

Ezzel a ténnyel egy igen hosszu gyakorlat és korszak is végéhez ért. A könyvtárak önálló szervezeti egységként folytatták müködésüket, az élen felelős vezetőkkel. A tiszteletdijas könyvtárigazgatói állás, melyet addig általában tekintélyes professzorok láttak el - de nem szakképzett könyvtárosok voltak - megszünt. Amikor tisztelettel emlékezünk meg e könyvtárigazgató - professzorokról, tartozunk az igazságnak azt is lerögziteni, hogy ebben az időben külföldön, de már nálunk is kialakult gyakorlat volt, hogy a szakkönyvtárak élén önálló, a könyvtártudományt elsajátitott, szakképzett könyvtárosok álltak. Az ilyen irányu változtatás szükségszerü és előremutató intézkedés volt. (Tettamanti professzor, könyvtárigazgató átszervezéssel egyidejüleg vált meg a könyvtártól.)

Az átszervezés nehéz korszakának legnagyobb eredményét abban kell látnunk, hogy a könyvtár - akkor mint bányász-, kohász-, erdész-, geodéta igényeket kielégitő szakkönyvtár - 1949-től kezdve fokozatosan áttörte régi szakkereteit és a tudományszakok szükséges müveinek, az anyagi keretek mennyiségének függvényeként történt beszerzése mellett, megkezdte a társadalomtudományi - politikai, a marxizmus-leninizmus és a dialektikus materializmus tudományos müveinek beszerzését, gyüjtését és kézbeadását.

Pozitivan kell értékelnünk azt a törekvést is, amely arra irányult, hogy megtörténjék a könyvtár teljes anyagának leltározása, decimálása és cimfelvételezése, illetve katalogizálása. A munka megindult, a megnyugtató feldolgozás azonban csak jóval később vált lehetségessé.

Szólnunk kell más eredményekről is. A könyvtárnak a felszabadulás előtt szervezett és tudatos reference-, dokumentációs- és bibliográfiai tevékenysége nem volt. Az egyetem közleményeiben, kiadványaiban ugyan időről-időre ismertették a bányász-, kohász- és erdészprofesszorok, oktatók irodalmi munkásságát, ez azonban nem csak a könyvtár tevékenysége volt. A könyvtár ilyen irányu munkáját is ebben az időszakban kezdte meg.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A dokumentációs tevékenységet, helyesebben annak kiépitését az erdészeti szaktudományok vonalán inditották el, majd fokozatosan bekapcsolták a bányász-, kohász- és földmérőmérnöki szakokat is. Dokumentációs referáló munkát csak könyvek alapján végeztek. Szovjet könyvek cimforditása és tanszéki kérésre egyes könyvrészletek forditása mellett néhánysoros ismertetőket adtak, ezeket a Könyvtári Értesitő számaiban közölték.

A könyvtár ebben az időben tájékoztatási vonatkozásban a következő célkitüzést kivánta megvalósitani:

könyvtári, könyvészeti, lexikális és nyelvi adatszolgáltatást, bibliográfiák összeállitását,

tematikai könyvkiállitásokat az olvasóteremben,

dokumentációs anyagok gyüjtését és feldolgozását,

előadás tartását, olvasómozgalom szervezését és egyéb propaganda tevékenységet,

annotációs katalógus összeállitását szovjet müvekről.

Kétségtelen, hogy a feladatokat tulzsufolták, igy megvalósitásuk sok esetben elmaradt, az igen jól hangzó tervezések mögött néha nem állt a megvalósitás reális lehetősége.

Nagyon örvendetes kezdeményezés volt, annak a bio-bibliográfiai munkának megkezdése, mellyel a könyvtár régi tartozást kivánt leróni. Ez a munka alapjait képezte annak a feladatnak, melyet a "Közlemények a Soproni Erdőmérnöki Főiskola Könyvtárából" cimü házikiadvány 1954-i 2. számában Csapody István erdőmérnök - kutató igy fogalmazott meg:

> "... élesen rajzolódik ki elénk a népgazdasági jelentőségében alig lemérhető könyvtárügy keretén belül a magyar erdészeti könyvészet soronlévő feladatainak két legsürgetőbb teendője: a magyar erdészeti irodalom bibliográfiájának elkészitése 1934-1954 közötti időszakban, majd ennek elvégzése után az egész erdészeti irodalom tárgykörök szerinti feldolgozása, megjelentetése."[74]

A bio - bibliográfiát, illetve a tervezett sorozatot a könyvtár 1951 novemberében inditotta meg. Megkezdték a szakkönyvek ismertetését, a csehszlovák erdészeti könyvek ajánló jegyzékének közlését, uj magyarnyelvü könyvek tájékoztató jegyzékének közreadását, uj egyetemi tankönyvek ismertetését, lengyel, NDK, román, szovjet, csehszlovák folyóiratok jegyzékeinek közlését stb. Mindezek a már emlitett Könyvtári Értesitőben jelentek meg.

A könyvtár helyesen ismerte fel, hogy nagy az elmaradás és hiányosság a régi müszaki könyvek feltárásában. A multban ugyanis a mü-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

szaki irodalom könyvészeti feldolgozása inkább a szaktudósok tanulmányaira korlátozódott, de ez nem volt bibliográfiai feladat, vallották a könyvtár vezetői. Megkezdték tehát a régi müszaki könyvek leirását. Mivel a régi könyvek leirására vonatkozó cimfelvételi szabályzat nem állt rendelkezésükre, átmeneti megoldásként, egyrészt az ujkori nyomtatványok cimleirásának megfelelő katalógusleirást adtak, másrészt a mü egyedi sajátosságainak jellemzésére a Régi Magyar Könyvtár leirásmódjához hasonló formát kerestek. A katalógusfelvétel mellett tehát közölték a teljes cimet, a kolofont, majd egyéb jellemző adatokat.

Ezzel a munkával egyidejüleg kezdték meg az egyes tanszékeken található szovjet szakkönyvek analitikus jegyzékének közlését. A "sztyeppei erdősités szovjet szakkönyveinek ajánló jegyzéke" a könyvek teljes bibliográfiai adatainak közlése után 15-20 soros ismertetést adott a könyv tartalmáról. "A zöldövezet létesitésének szakirodalmi bibliográfiája" a magyar nyelvü cimforditáson, tartalmi ismertetőn kivül már az Egyetemes Tizedes Osztályozás szakszámaival is rendelkezett. Az alföldfásitás bibliográfiáját 1953-ig készitették el.

Ezekben az években a mezőgazdasághoz hasonlóan erdőgazdaságunkban is mélyreható változások történtek, amelyek magukkal hozták a gazdálkodás tudományos alapokra helyezésének fokozottabb igényét. Előtérbe kellett kerülnie a tudományos alapokon nyugvó előrelátásnak, a tervszerüségnek. Természetesen a nagyobb tudományos elmélyülés fokozottabb szakirodalmi ismereteket kivánt meg. Párhuzamosan kifejlődött, sőt hamarosan elodázhatatlan igénnyé vált a korszerü tudományos tájékoztatás megszervezése.

A magyar erdészeti és faipari könyvtárügyben - a történelmi körülmények alakulása folytán - az Erdészeti és Faipari Egyetem Könyvtára, illetve elődintézménye jutott a legjelentősebb helyhez.

1953. junius 16-án Szabó István vette át a könyvtár vezetését, aki felismerve az igényeket, nagy erőfeszitéssel, alapossággal, akaraterővel és tudományos felkészültséggel irányitotta a könyvtár ezirányu tevékenységét.

1955-ben megjelent "A soproni egyetemi oktatók és tudományos dolgozók irodalmi munkássága 1945-1955" cimü bibliográfia.

Csak később, 1966-ban jelent meg az Erdészeti és Faipari Egyetem Központi Könyvtárának kiadásában a bibliográfia folytatása "A soproni egyetemi oktatók és tudományos dolgozók irodalmi munkássága 1955-1965" cimmel. Az 1966-ban megjelent bibliográfiában nem szerepeltek az akadémiai doktori, kandidátusi és müszaki doktori értekezések, az utijelentések,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

diplomatervek, tudományos diákköri dolgozatok, egyszóval azok a munkák, amelyek nem jelentek meg nyomtatásban, értékük azonban nagy, igy bibliográfiai feltárásuk halaszthatatlan volt. Ezért készitette el a Központi Könyvtár az "Értekezések, utibeszámolók, diplomatervek és tudományos diákköri dolgozatok 1957-1966" cimü bibliográfiát.

Az Erdészeti és Faipari Egyetem Könyvtárában másfél évtizede folyik rendszeres dokumentációs tevékenység. "Tartalmi kivonatok az Erdőmérnöki Főiskola könyvtárába járó szovjet folyóiratokból", majd az egyetemmé válás után "Tartalmi kivonatok az Erdészeti és Faipari Egyetem Központi Könyvtárába járó szovjet folyóiratokból" cimmel havonként jelentek meg az egyes szovjet szakcikkek kivonatai. A kivonatok készitését egy személy végezte, általában az öt legfőbb erdészeti és faipari lapból. Ezenkivül még mintegy 15 folyóirat cikkeiről készült rendszeres cimforditás.

E régi dokumentációs kiadvány kis példányszáma azonban lehetetlenné tette, hogy mindazoknak az intézményeknek jusson, ahol esetleg szintén igényt tartottak volna rá.

1966 márciusában megteremtődtek azok a feltételek, amelyek lehetővé tették, hogy az Erdészeti és Faipari Egyetem Központi Könyvtára megvalósithassa régi tervét; kiszélesithesse dokumentációs tevékenységét. 1966 áprilisában az Erdészeti és Faipari Egyetem Központi Könyvtárának kiadásában és szerkesztésében megjelent "Erdészeti és Faipari Lapszemle" cimmel a könyvtár uj referáló lapja.

Tartalmában az uj kiadvány messze maga mögött hagyta a régit. Az orosz nyelvü cikkek kivonatolása mellett most német, angol és francia nyelvü cikkek is közel kerültek az érdekeltekhez.

Az Erdészeti és Faipari Lapszemle pótolni kivánta az Országos Erdészeti Főigazgatóság által kiadott, majd néhány évi fennállás után megszünt "Erdőgazdasági és Faipari Lapszemle" cimü hasonló jellegü kiadványt is. Éppen ezért a kiadványt rendszeresen megkapták a társintézmények és könyvtárak is.

A könyvtár rendszeresen megjelenteti az uj szerzemények jegyzékét, folyóiratlelőhelyjegyzéket ad ki, bibliográfiákat állit össze, a tanszékek számára témafigyeléseket végez és 1971-ben német-magyar erdészeti szakszótárt állitott össze. A könyvtár munkatársai számos könyvnek, kiadványnak, folyóiratnak szerzői, illetve szerkesztői.

1970 óta a könyvtár rendszeresen megjelenő uj kiadványt ad ki "Erdészeti és Faipari Tájékoztató" cimmel. A folyóirat a következő rovatokat tartalmazza:

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

külföldi erdészeti és faipari lapszemlét,

a könyvtár munkatársainak és az egyetem oktatóinak közreműködésével készült, értékelt és egyéni kutatási eredményekkel bővitett témadokumentációkat,

az egyetem, erdőgazdaságok és faipari üzemek szakujitásainak ismertetését,

az egyetem gyakorlati jelentőséggel biró tudományos eredményeinek olyan értékü ismertetését, hogy annak nyomán azokat a gyakorlat át tudja venni,

egyetemi oktatók külföldi tanulmányutjainak nálunk is hasznositható tapasztalatait,

könyvismertetéseket és értékeléseket,

a könyvtár fejlődését bemutató ismertetéseket és könyvtári szakcikkeket.

A fentieken kivül azonban még más feladatai is voltak a könyvtárnak. A mult mulasztásai miatt - mint az ország egyetlen ilyen szakkönyvtárának! - hatalmas könyv- és folyóiratállománya nem volt szabályszerüen leltározva, sem bibliográfiailag korszerüen feldolgozva. A könyvtárnak és a szaktanszékeknek állományát fel kellett dolgozni, a könyvtár anyagát a karok között szét kellett volna választani. Ezután lett volna lehetséges az Erdőmérnöki Kar végleges állományának ismeretében, annak bibliográfiai feldolgozása, osztályozása, rekatalogizálása stb.

Mindezekre a munkálatokra azután csak jóval később és más körülmények között, de sor került. Mindenesetre a feladat akkor még megoldásra várt és igy a sokrétü feladat mellett csak elismerőleg lehet szólni arról, hogy az akkori kivánalmaknak megfelelően hozzákezdtek - ha nem is mindig hibátlanul - a szovjet és népi demokratikus országok szakirodalmának fokozott terjesztéséhez, sőt a dokumentációs, reference és bibliográfiai tevékenység megalapozásához is.

A meghatározott és feltétlenül elvégzendő feladatok között is az egyik legsürgősebb, a történeti anyag szétválasztása, pontosabban ügyének rendezése volt.

A történeti anyag ügyében a Miskolci Nehézipari Egyetem felállitása, illetve a Kohómérnöki Kar elköltözése óta kétféle álláspont érvényesült. Az egyik álláspont a történeti fejlődés szerint kialakult közgyüjteményt nézve az együtt-tartás mellett volt, a másik pedig a karok külön intézményekké történt szétválasztásából kiindulva és mintegy annak természetszerü folyományaként az anyag szakok, illetve érdekelt felek szerinti megosztása mellett nyilvánult meg.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

BIZOTTSÁGI JAVASLAT A VOLT BÁNYA-, KOHÓ- ÉS ERDŐMÉRNÖKI KAR KÖZÖS KÖNYVTÁRI ÁLLOMÁNYÁNAK MEGOSZTÁSÁRÓL

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Népmüvelési Minisztérium
Könyvtári Főosztályának
Budapest V.,

A volt Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kar közös könyvtári állományának jövőbeni sorsa ügyében Sopronba küldött bizottság jelentését és javaslatait az alábbiakban teszem meg:

I.

A bizottság vezetője Pajkossy György, a budapesti Egyetemi Könyvtár osztályvezetője volt, tagjai pedig Káldor Mihály OM főelőadó, a Rákosi Mátyás Műszaki Egyetem adjunktusa az Oktatásügyi Minisztérium képviseletében és Tuskó Ferenc, az Erdőmérnöki Főiskola mb. helyettese igazgatója a Földmüvelésügyi Minisztérium képviseletében. A bizottság vezetője szeptember 2o-tól tartozkodott Sopronban, a helyszinen vizsgálta meg a szóbanforgó könyvállományt és kikérte a közös pártszervezetnek, a két intézmény vezetőjének és néhány, a könyvtár kezelésében különösen tájékozott tanárnak a véleményét. A bizottság együttes megbeszélést szeptember 23-án és 24-én folytatott és javaslataiban egyhangulag állapodott meg.

A bizottság jelentéséből egy-egy másolati példányt - tájékoztatásul - hátrahagyott a közös pártszervezet, a Bányamérnöki és Földmérőmérnöki Karok, valamint az Erdőmérnöki Főiskola vezetője számára, végül a bizottság tárcaképviselő tagja egy-egy példányt saját tárcájuknak utijelentésként bemutatnak.

II.

A bizottság javaslatai a Bánya-, Kohó-, Földmérő- és Erdőmérnöki Karok által megalakulásuktól szátválásukig, 1952-ig beszerzett könyv-, folyóirat- és egyéb kiadvány-anyagára vonatkoznak, ideértve a könyvtári módra kezelt kéziratokat is /a továbbiakban: könyvtári anyag/.

III.

A bizottság különös hangsullyal emeli ki, hogy a felsorolt intézmények birtokában lévő - selmecbányai eredetü - 185o. december 31. előtt megjelent könyvtári anyag /at továbbiakban: régi anyag/ a világ egyik legrégibb müszaki felsőoktatási intézményének történetétől elválaszthatatlan, világviszonylatban is rendkivüli jelentős, hazai vizsonylatban pedig müszaki tudományosságunk történetének páratlan dokumentuma. Ezért szükségesnek tartja, hogy ezen anyag sorsa a későbbi anyagtól elkülönitve, különleges szempontok szerint határoztassák meg.

1. Javasolja, hogy az Erdőmérnöki Főiskola központi könyvtárában őrzött régi anyagot az ujabb keletü anyagtól válasszák el.
2. Ezen időhatár szerinti elválasztás során, vagy azt követőleg különitsék el azokat a müveket, melyek cimükben, vagy tartalmukban erdészeti jellegüek, valamint a növénytani, állattani, bió-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

logiai, talajtani, éghajlattani, fafelhasználási tárgyu müveket, végül az erdészeti térképeket. E müvek az Erdőmérnöki Főiskola számára juttatandók, a régi anyag fennmaradó része a Rákosi Mátyás Nehézipari Müszaki Egyetem soproni karait illeti. A vegyes tartalmu müveket az elválasztás során a jobban érdekelt félnek kell juttatni. Az elválasztás után a két intézmény a számára jutó anyag raktározásáról külön-külön gondoskodik.

3. Mindazon könyvtári anyag, melynek időhatár szerinti elválasztása nem oldható meg, aggályos, vagy vitás /pl.1850. előtt kezdődő, de 1850. után is folytatódó folyóiratok és egyéb időszaki kiadványok, évszám nélküli könyvek stb./ háromtagu - tanárokból álló - döntőbizottság elé terjesztendő. E bizottságban mindkét érdekelt intézmény képviselteti magát, és a bizottság elnökében közösen állapodnak meg. E bizottság hivatott dönteni - vita esetén - abban a kérdésben is, hogy valamely mü a tárgy szerinti elválasztás során melyik félnek juttatandó.

4. Mivel a bizottság számára rendelkezésre álló leltári adatok szerint az ilyen módón az Erdőmérnöki Főiskolának juttatandó régi anyag aligha éri el a teljes régi anyag 10 %-át, ugy véli, hogy az ilyen arányban történő leválasztás a selmecbányai eredetü anyag történeti és muzeális értékét nem csökkenti, viszont lehetőséget ad arra, hogy az Erdőmérnöki Főiskola és birtokában maradjon selmeci multja ezen kiemelkedő tárgyi emlékeinek.

5. A Rákosi Mátyás Nehézipari Müszaki Egyetem, illetve az Erdőmérnöki Főiskolának a fentiek szerint juttatandó régi anyagot mihamarabb az illető felsőoktatási intézmény székhelyén létesülő szakmuzeumban kell elhelyezni, mert megfelelő karbantartása és vázolt történeti szerepéhez méltó elhelyezése ott remélhető. A muzeumban elhelyezett anyag általában ki nem kölcsönözhető, használatát azonban - könyvtári elvek szerint - továbbra is lehetővé kell tenni.

6. A régi anyagnak a III/2. pontban tárgyalt elosztása és muzeális elhelyezése a /soproni és miskolci/ tanszékeken lévő régi anyagot is érinti, ezeket nyilvántartásba kell venni, és lehetőleg a muzeális részlegekben elhelyezni. A másik fél valamely tanszéki könyvtárában lévő régi anyag a muzeális részleg számára, csak bekötött fotókópia szolgáltatásával váltható meg.

7. Addig is, mig a muzeális elhelyezés mindkét intézménynél lehetővé válik, feltétlenül szükséges, hogy a régi anyag tárolása, megőrzése, karbantartása az eddiginél nagyobb gonddal és körültekintöbben történjék, megfelelő intézkedésekkel az együttes, majd szétválasztott régi anyag biztonsága megteremtessék.

IV.

Az 1850. december 31. után megjelent könyvtári anyag megosztandó a két intézmény között az alábbiak szerint:

1. A Rákosi Mátyás Nehézipari Müszaki Egyetemnek juttatandó a bánya és földmérőmérnöki karokhoz tartozó tanszéki könyvtárak anyaga és a két központi könyvtár állományából a kar müszaki profiljához tartozó anyag.

2. Az Erdőmérnöki Főiskolának juttatandó a Főiskolához tartozó tanszéki könyvtárak anyaga, és a két központi könyvtár állományából a főiskolára profiljához tartozó anyag. Az Erdőmérnöki Főiskola profilja szempontjából azonban - az 1850 utáni anyagra vonatkozólag - nem a III/2. pontban foglaltak az irányadók, hanem a főiskola jelenlegi szervezetében képviselt tudományszakok.

3. Az ugynevezett alaptárgyaknak az Erdőmérnöki Főiskolához tartozó tanszékei /matematika, fizika, ábrázológeometria/ jelenlegi tanszéki könyvtári anyagukat megtartják.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

4. Az u.n. alaptárgyakra /matematika, fizika, kémia, ábrázológeométria, mechanika/ vonatkozó anyagból mindaz, mely a két központi könyvtár állományában több példányban szerepel, egyenlő arányban megosztandó a két intézmény között.
5. Mindaz az 1850. utáni könyvtári anyag, mely nem tartozik a két intézmény szorosan vett profiljába, általában egyenlő arányban megosztandó, azonban kívánatos, hogy a megosztás az összetartozó anyag egységének megóvásával történjék, azaz nagyobb egységekre /sorozatokra, egymást kiegészitő müvekre/ tekintettel legyen.
6. Amennyiben az 1850 utáni anyag /különösen kéziratok/ megosztását illetőleg vitás kérdések merülnének fel, a bizottság javasolja ezekre vonatkozólag is a döntőbizottság elé való terjesztését.

V.

A bizottság szükségesnek tartja, hogy állást foglaljon a szóbanforgó könyvtári - mind régi, mind 1850 utáni - anyag feldolgozását illetőleg is. Nyilvánvaló, hogy a megosztást, vagy szétválasztást a legmegfelelőbben katalogizálás után lehetne végrehajtani. Több mint kérdéses azonban, hogy az eddig tervezett teljesigényü, tudományos szinvonalu feldolgozás - az adott körülmények között - 1957. augusztus i-ig végrehajtható-e. Az OM két állást biztositott a feldolgozást végző dolgozók számára, az PM azonban jelenleg még az egyidejüleg kért másik két állást nem tudta biztositani. A bizottság véleménye szerint még a tervezett négy állás megléte esetén is kérdéses, hogy a teljesigényü feldolgozáshoz a megfelelő szakkádereк rendelkezésre fognak-e állani. Ilyenformán tehát járhatóbb utnak látszik az, hogy a könyvtári feldolgozás az adott helyzethez képest egyelőre ne teljesigényü bibliográfiai feltárásra irányuljon, hanem gyakorlati céllal az anyag számbavételére, rendezésére és szerény, félreismerhetetlen felismerésére, azonositására szolgáló katalógizálására, főleg pedig a szétosztás és átadás elősegitésére. Erre a célra pedig megfelelő szervezéssel segédeszközként felhasználhatók az eddigi nyilvántartások is. Az PM-től kért másik két állás engedélyezésére ez esetben is feltétlenül szükség van, és változatlanul szükséges, hogy az összesen foglalkoztatott négy dolgozóból legalább kettő felsőfoku képesitésü legyen. Mivel a bizottság lehetségesnek, sőt kivánatosnak tartja, hogy a régi anyag a forgalomból a szétosztás befejezéséig kivonassék, a régi anyagnak nem éppen a teljes katalogizálása, hanem - sürgősség okából - a gondos jegyzékelése válhatik előbbre valóvá, hogy a nagyértékü anyag sorsa irattárilag is minden kétséget kizárólag rögzitve legyen, addig is, még katalogusa elkészülhet. Javasolja a bizottság, hogy a két könyvtárvezető a legsürgősebben dolgozza ki a feldolgozásnak itt csak példálozva és nagy vonalakban vázolt uj, a körülményekhez alkalmazott programját.

További kérdés és tudományos szükségletet jelent az, hogy a létesülő szakmuzeumok a régi anyagot tudományosan feldolgozva kapják meg. Az további időszaki dijazást tenne szükségessé, ezuttal már nem könyvtáros, hanem kutató alkalmazása kivánatos, hogy a munka anyagi fedezetét a szakminisztériumok és az érdekelt szénbányászati Minisztérium, valamint a Magyar Tudományos Akadémia lehetőség szerint biztositsa.

A bizottság javasolja az Erdőmérnöki Főiskola és a Rákosi Mátyás Nehézipari Müszaki Egyetem bánya- és földmérőmérnöki karai vezetőinek, hogy a könyvtári anyag elválasztása, illetve annak előzetes feldolgozása időtartamára Gyulai Zoltán egyetemi tanárt, a könyvtári anyag egyik legkitünöbb ismerőjét kérjék fel - a két intézmény érdekeinek együttes szemmeltartásával - a könyvtári ügyek elvi irányitására és felügyeletére.

Sopron, 1955. szeptember 24.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Amikor a Kohómérnöki Kar Miskolcra költözött, az elköltöző kar tanszéki könyvtárainak anyagát magával vitte, sőt még olyan könyveket is, amelyek nem tartoztak a tanszékek könyvtárainak állományába, hanem a központi könyvtár anyagából voltak kikölcsönözve. Évekig tartó huzavona után 1955. szeptemberében ujabb tárcaközi megállapodás jött létre, amely szintén az anyag szakok, illetve érdekelt felek szerinti szétválasztása mellett foglalt állást.

A Bányász Kar 1959 nyarán Miskolcra költözött és akkor ugyanaz ismétlődött meg, mint a Kohómérnöki Kar régebbi átköltözködésekor. A Bányász Kar tanszékei könyvtári állományukat magukkal vitték, és megint jelentős mennyiségü történeti anyag szakadt el a központi állománytól. Az Erdőmérnöki Főiskola Központi Könyvtárának raktárában lévő közös anyaggal azonban nem történt semmi. Igy állt elő az a helyzet, hogy az Erdőmérnöki Főiskola Központi Könyvtárának raktárát olyan tekintélyes mennyiségü könyv- és folyóiratanyag foglalta el, amelynek a sorsa nem jutott dülőre.

A Müvelődésügyi Minisztérium könyvtári osztálya 1961 tavaszára az érdekeltek bevonásával a szóban forgó ügyben értekezletet tartott és a szakvélemények kifejtése után azt a határozatot hozta, hogy a teljes régi történeti könyv- és folyóiratanyagot a korábbi álláspontnak szemben egészen 1920-ig bezárólag együtt kell tartani és nem szabad szétválasztani. Igy született meg a müszaki jellegü müemlék-könyvtár fogalma. Ez a teljes anyag, hazánk első müszaki jellegü müemlék-könyvtára.

Az alaprendelkezés szerint a teljes müemlék könyv- és folyóiratanyag szakszerü feldolgozásának munkája, az átadás és elszállitás munkájának irányitása az anyag tulajdonosává vált Budapesti Müszaki Egyetem Központi Könyvtárára hárult. Az anyag feldolgozása vállalt különmunka keretében folyt, mind a Miskolci Nehézipari Müszaki Egyetem Központi Könyvtára, mind pedig az Erdészeti és Faipari Egyetem Központi Könyvtára dolgozóinak bevonásával. A teljes müemlékanyagról az elszállitás előtt ideiglenes leltári jegyzékek, majd Budapesten szakszerü cédulakatalógusok készültek. Az ideiglenes leltári jegyzékekből és a katalóguskartonokból is egy-egy sorozatot kapott a Budapesti Müszaki Egyetem, a Miskolci Nehézipari Müszaki Egyetem és az Erdészeti és Faipari Egyetem Központi Könyvtára is.

Az álláspontok tisztázódása után, 1964-ben olyan elvi megállapodás született, hogy az erdészeti és faipari tárgyu müemlék könyvek kivétel nélkül Sopronban maradnak a helytörténeti vonatkozásu könyvekkel együtt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Az érdekelt felek abban is megállapodtak és azt jegyzőkönyvbe is foglalták, hogy ha a két egyetem az egymásnak átadandó könyvek ügyében végleges megállapodásra jut, akkor sor kerül a könyvtári anyag tulajdonjogának az érdekelt egyetemekre való átruházására is. A teljes müemlékanyag tulajdonosa ugyanis a feldolgozási munkát végző Budapesti Müszaki Egyetem Könyvtára volt.

A tulajdonjog átruházása jegyzőkönyv felvétele mellett a Budapesti Müszaki Egyetem Központi Könyvtárában 1966. szeptember hó 2-án megtörtént. A Miskolci Müszaki Egyetem Központi Könyvtára tulajdonosa lett 22 820 kötet müemlékké nyilvánitott könyvnek és 7386 kötet folyóiratnak. Az Erdészeti és Faipari Egyetem Központi Könyvtára pedig tulajdonosává vált 7643 kötet müemlékké nyilvánitott könyvnek és 1262 kötet folyóiratnak.

Ezzel az egy évtizedet is meghaladó vitás és nagy horderejü ügy is véglegesen és megnyugtató módon lezárult.[75]

Hazai erdészeti könyvtárügyünk szerves része az egyetemes magyar könyvtárügynek. Nagyarányu fejlesztése és határozott koncepció alapján való kialakitása felszabadulásunk után indult csak meg. Az általános fejlődéssel lépést tartott az erdészeti könyvtárügy is. Az első átfogó könyvtári alaptörvény a Tanácsköztársaság müvelődéspolitikai elképzeléséig visszanyuló elvet valósitotta meg; létrejöttek az azonos feladatu könyvtárakat közös szervezetbe összefogó hálózatok, szakmai irányitásu központokkal. Az erdészetnek és most már a faiparnak is, hálózati központja az Agroinform szervezetébe tartozó Károlyi Mihály Országos Mezőgazdasági Könyvtár.

A magyar erdészeti könyvtárügy felöleli mindazokat az intézményeket, ahol meghatározott célból az erdészet és faipar tudományterületeinek szakirodalmát beszerzik, gyüjtik, tárolják, kezelik, gondozzák és a szakközönség számára hozzáférhetővé teszik.

Magyarországon a felszabadulás előtt az erdészeti és faipari irodalmat az oktatási, tudományos, kisérleti, valamint az egyesületi és más szervezeti könyvtárakban és természetesen magángyüjteményekben gyüjtötték. Ez azonban főleg csak gyüjtés és megóvás volt, ahol pedig feldolgozásra is jutott az erőből, ott sajnos nem mindig párosult az erő és akarat a szakszerüséggel. E könyvtárak állományának feldolgozása, munkájuk szabályozása, katalógusaik szerkesztése nem volt, de a fennálló viszonyok között nem is lehetett egységes. Az erdészeti és faipari világirodalomra támaszkodó, rendszeres tudományos tájékoztatás pedig egyáltalán nem folyt, vagy ahol voltak ilyen próbálkozások, szárnybontogatások, azok nem voltak kielégitőek és főleg nem lehettek rendszeresek.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Ma az Erdészeti és Faipari Egyetem több mint 120 000 kötetes könyvtárában 9 főfoglalkozásu és 4 mellékállásu könyvtáros dolgozik. Közülük 7 egyetemi végzettségü és valamennyi dolgozónak megfelelő könyvtárosi szakképesitése is van, illetve akinek még nincs, most szerzi meg.

A könyvtár munkaterv alapján végzi tevékenységét. Az elmult években a könyvtár fejlődése ugrásszerü volt. Gyüjtőkörén belül a szakirodalmi igényeket maradéktalanul kielégiti. A könyvtár bel- és külföldi kapcsolatai csaknem minden nagyobb intézményre kiterjednek és rendkivül gyümölcsözőek. Országosan és külföldön is számontartott könyvtártörténeti és helytörténeti kutatásai eredményesek. A könyvtár az egyetem szervezetében szakmai önállóságot és intézkedési jogokat élvez, igazgatója tagja az egyetemi tanácsnak, igy az egyetemet érintő minden kérdésben is tájékozott, ami főleg a megfelelő szerzeményezési politika kialakitásában játszik jelentős szerepet.

Az erdészet és faipar egyetlen hazai, országos feladatokat is ellátó szakkönyvtára államunk gondoskodása folytán soha ilyen magas szinvonalon nem szolgálta a magyar erdészeti és faipari könyvtárügyet, mint napjainkban.

Az Erdészeti és Faipari Egyetem Könyvtára rendkivül gyümölcsöző, szivélyes és kölcsönösen előnyös kapcsolatokat tart az erdészeti és faipari társintézményekkel, igy mindenekelőtt az Erdészeti Tudományos Intézet és a Faipari Kutató Intézet könyvtárával. Mindkét intézmény ugyanis különösen a kutatási igények kielégitése szempontjából igen jelentős szerepet tölt be a magyar erdészeti és faipari könyvtárügyben.

Az egyetem könyvtára az Erdészeti Tudományos Intézettel, illetve már annak jogelődjével is a megalapitástól kezdve a legszorosabb együttmüködést fejlesztette ki. A hosszu évtizedek alatt kialakitott gyakorlat az elmult években uj tartalmat is kapott; a két intézmény nemcsak a hagyományos könyvtári szolgáltatások területén, hanem a dokumentáció és az információcsere minden vonalán mintaszerü munkakapcsolatot épitett ki.

Az Erdészeti és Faipari Egyetem Könyvtára valamint a Faipari Kutató Intézet között fennálló szoros együttmüködési kapcsolatot a két intézmény 1970-ben hét pontos müszaki - tudományos és dokumentációs - információs megállapodással is megerősitette.

Az Országos Erdészeti Egyesület könyvtára az egyesületi tagság szakmai igényeit elégiti ki. A könyvtár a régebbi erdészeti szakirodalom igen értékes állományát is őrzi. Kutatási szempontból a régi értékes anyagnak hézagpótló szerepe van. Az eddigi jó kapcsolatok erősitése jó ügyet szolgál.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Az Erdészeti és Faipari Egyetem Könyvtára hálózati központjától a több mint két évtized alatt minden segitséget és támogatást megkapott. Nem kis büszkeséggel mondható, hogy ma az erdészeti és faipari könyvtárügy korszerü szinvonalon áll, nem marad el más tudományágak és más könyvtári hálózatok könyvtárainak szintjétől. Ebben nagy szerepe van az Országos Mezőgazdasági Könyvtárnak.

Az erdészeti könyvtárügy előtt ujabb és nagyobb feladatok, magasabb követelmények állnak. Az uj igények maradéktalan kielégitését előnyösen fogja szolgálni a mezőgazdasági és erdészeti szakirodalmi ellátás könyvtári kooperációs köreinek 1972. évi uj kialakitása.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A KÖNYVTÁR FELDOLGOZÓHELYISÉGEI EGYIKE,
OLVASÓTERME ÉS RAKTÁRKÉSZLETE 1975-BEN

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

A könyvtár jelenlegi olvasóterme

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

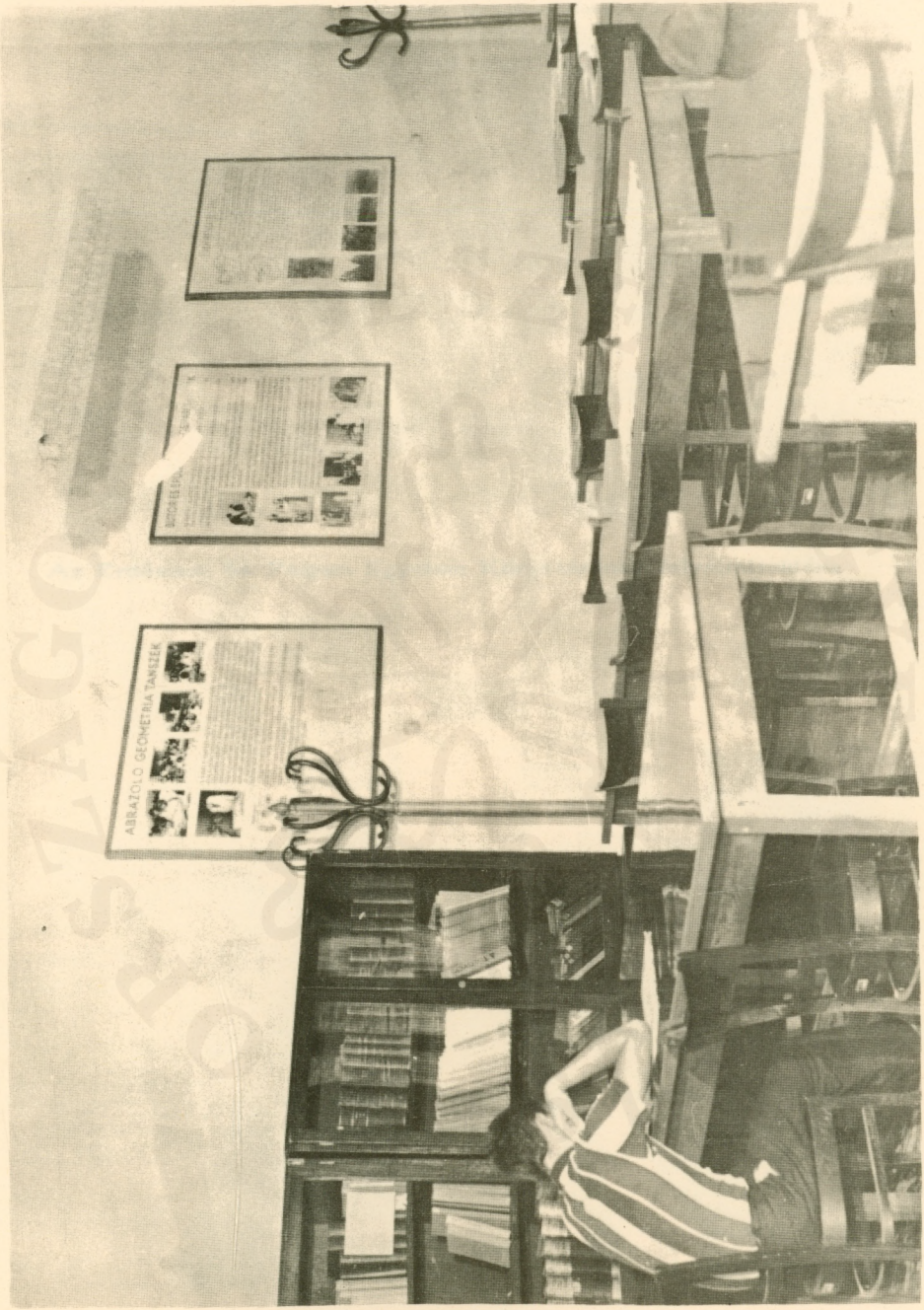

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Az Erdészeti és Faipari Egyetem Könyvtárának folyóiratraktára

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

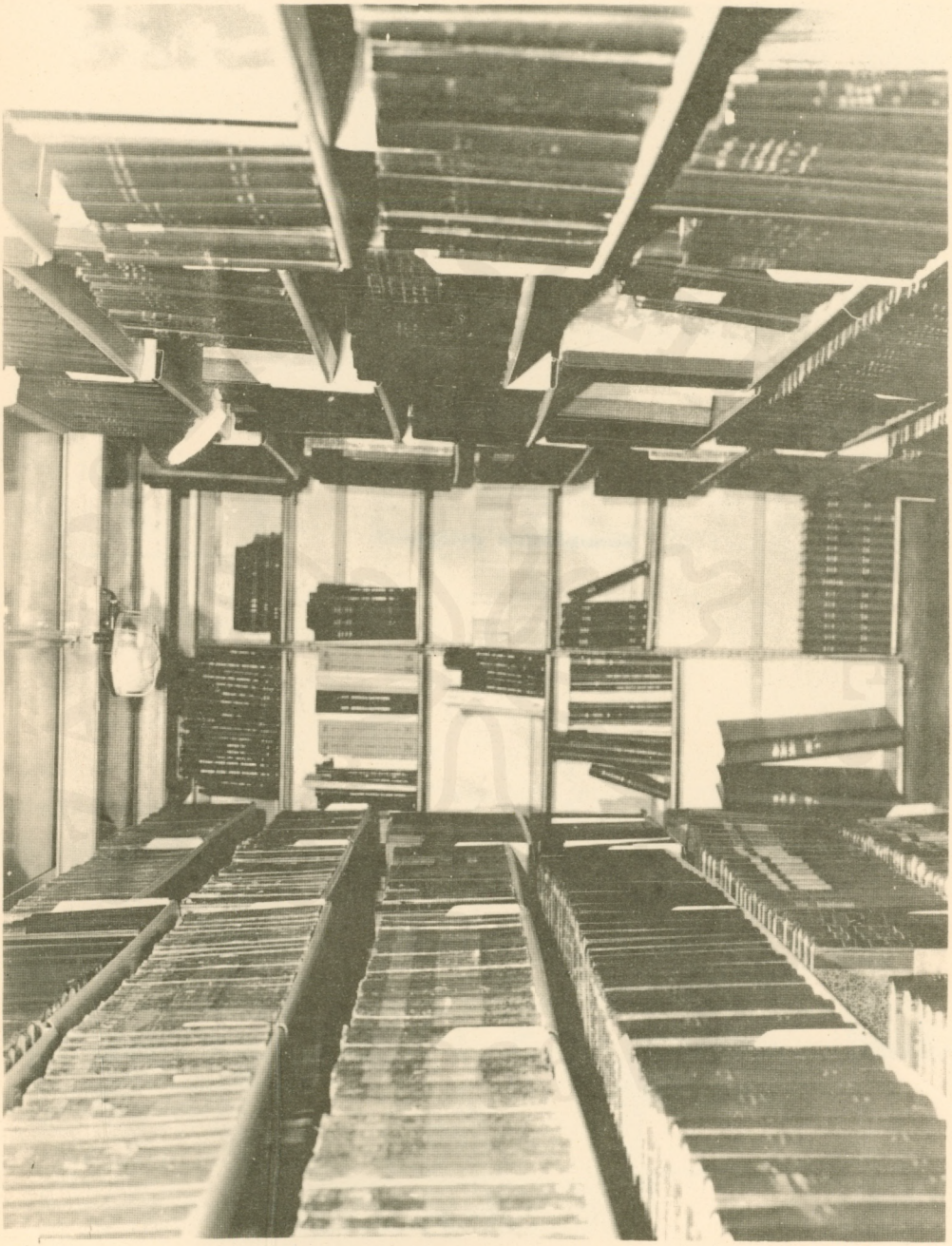

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Szolgálati katalógusok

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

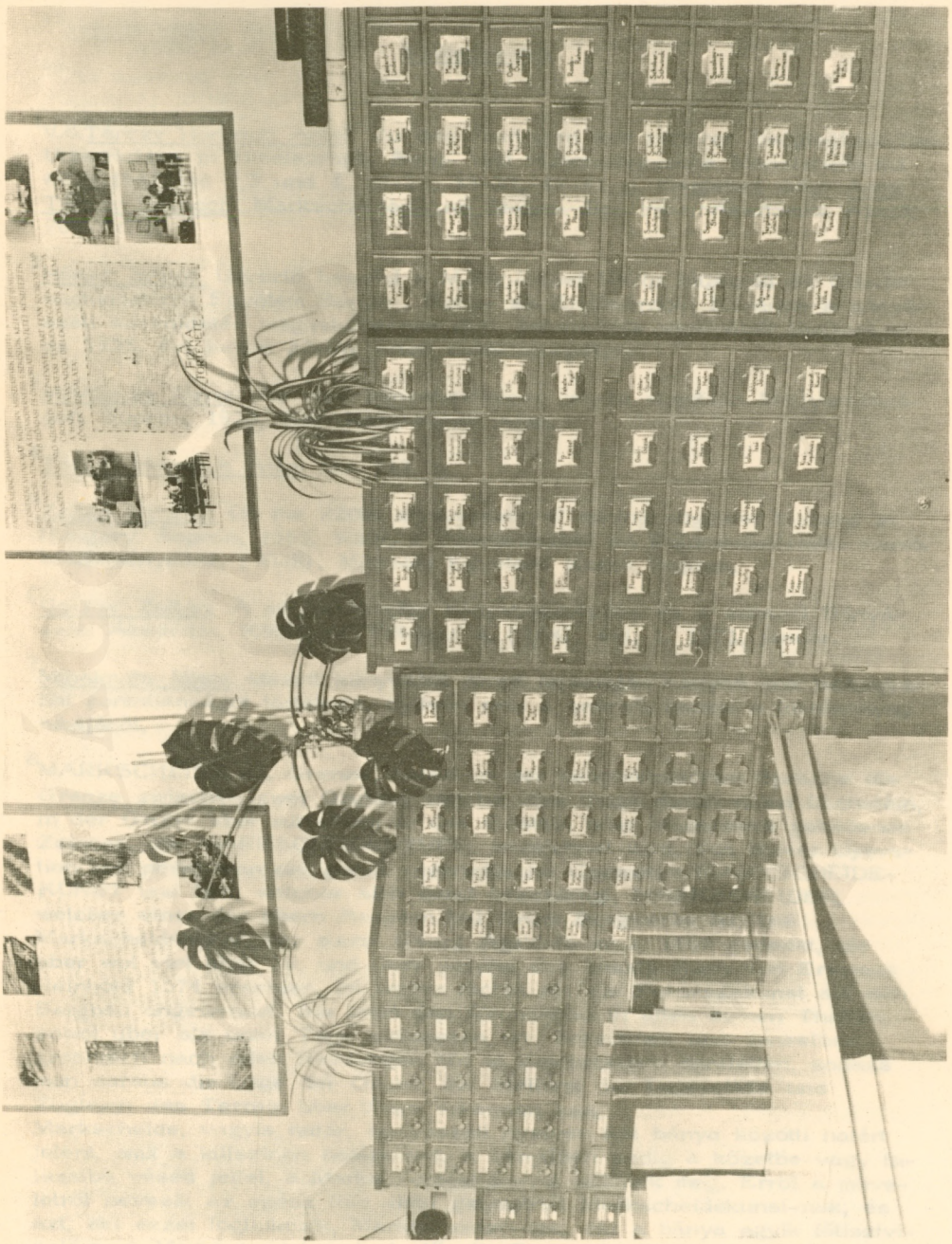

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Lábjegyzetek

[1] V.ö. Tárczy Hornoch Antal: Zu den Anfängen des höheren Bergtechnischen Unterrichtes in Mitteleuropa. Berg- und Hüttenmännische Monatshefte. Bd. 89. Jg. 1941. Heft 2,3 und 4. 16-22, 33-37, 49-51 p. Megjelent még: Antal Tárczy Hornoch: Markscheiderische Studien. Bp. 1963. Akadémiai Kiadó. 704-727. p.

[2] Hóman Bálint: Üdvözlő beszéd a M. Kir. József Nádor Müszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karának a bányászati szakoktatás megindulásának 200. évfordulója alkalmából Sopronban az 1935. évi junius 22-én tartott emlékünnepélyén.

[3] Mihalovits János: Az első bányatisztképző iskola alapitása Magyarországon. Sopron, 1938. Kari Könyvkiadó Alap.

[4] Tárczy Hornoch Antal i.m. 713. p.

[5] Zoltán Gyulay: On the 220th anniversary of mining engineer training in Hungary. Sopron, 1955. Klny. a Bányamérnöki és Földmérőmérnöki Karok Közleményeiből. (XVIII), Müszaki Egyetemi Karok Sopron.

[6] Gyulay Zoltán: A magyarországi bányatisztképzés és a selmeci Bányászati Akadémia. Kőolaj és Földgáz 4. (104), évf. 1. 1971. január.

[7] Mihalovits János idézett könyvéből átvett felsorolás nagyon sok bibliográfiai pontatlanságot tartalmaz, nyilván nem a szerző, hanem a forrásanyag hibájából.

[8] MARKSCHEIDE, d.i. Grenze, heisst in der bergmännischen Sprache die Grenze zwischen zwei Gruben, welche über Tage durch einen Lochstein, in der Grube aber mit einem in das Gestein oder Mauerwerk gehauenen Zeichen, die MARKSCHEIDESTUFE, bezeichnet wird. Von dieser Operation her nennt man die ganze unterirdische Geometrie MARKSCHEIDEKUNST und Den, welcher sich damit beschäftigt, MARKSCHEIDER, welcher einer der obern Beamten bei einem Bergwerke ist. Die Markscheidekunst, der zuerst Georg Agricola im J. 1557 gedenkt, die aber wol viel älter ist, und über welche das älteste Buch von Erasmus Reinhold 1574 erschien, ist weiter nichts als die Feldmesskunst auf den Bergbau angewendet. Sie lehrt den Grubenbau in allen seinen Theilen, sowol über als unter Tage aufmessen und berechnen und denselben graphisch nach allen Richtungen hin in Zeichnungen darstellen, sodass man daraus die Lage der Grube, die Stellung der Lagerstätte und Zugleich das Terrain über Tage erkennen kan.
Markscheide, vagyis határ, bányászati nyelven két bánya közötti határt jelent, amit a külszinen határkővel, a bányában pedig a kőzetbe vagy falazatba vésett jellel, a Markscheidestufe-val jelölnek meg. Erről a müveletről nevezik az egész föld alatti geometriát Markscheidekunst-nak, és azt, aki ezzel foglalkozik, Markscheider-nek, aki a bánya egyik főtisztviselője. A Markscheidekunst-ot először Georg Agricola emliti 1557-ben, a tudomány azonban ennél nyilván sokkal idősebb, róla a legrégibb könyv 1574-ben jelent meg Erasmus Reinholdtól; tulajdonképpen nem más, mint a földmérésnek a bányászatban történő alkalmazása. A bányaépités minden részletét tanitja, a felszin feletti és alatti mérést, számitást, a grafikus áb-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

rázolást minden irányban, ugy hogy abból a bánya helyét, a lelőhelyek helyzetét, egyuttal a külszini terepet fel lehet ismerni. (Ford. tőlem. A szerző.)
(Allgemeine deutsche Real-Encyklopädie für gebildeten Stände. Conversations-Lexikon.-.....Neunter Band. Leipzig, F.A. Brockhaus, 1846. 341. p.)

Selmecbányai kutatásaim során sikerült rábukkanom Turman nevére és munkásságára. Turman csak Selmecbánya környékén tevékenykedett, ott azonban ismert és elismert "Markscheider" volt.
A Banská Stiavnica-i Bányászati Archivumban Hlavny Komornogrófsky urad v Banskoj Stiavnici III. Banské mapy banshostiavnického banského obvodu 1641-1918 elnevezésü iratcsomóban Karol Jakub Turman név alatt a következő szerepel: 62. oldal 6569
Profiel Riess von dem Pachenstollner Gruben Bau auf dem Spithaler Haubt Gang. Karol Jakub Turman b.r. (rac.19.stor) M.kr. vb.s. kol. rkp. 150. oldal 7010
Banské práce na 1. obzore "Piroch", na 2 obzore "Sargoczy" a na obzore "Lichi" na zil Spitaler. Karol Jakub Turman, b.v. 12. pol. 18. stor.' M. kr. vbs. kol. rkp. 151. oldal 7019
Grund Riess darauf vorgestellet ist der 5te Sarkocy Lauf und der sechste Sarkocy Lauf, so von fünften im Caroli Schacht 12 $\frac{5}{8}$ Cler. tiefer' Karol Jakub Turman, b.v. 12 pol. 18. stor.', M. kr. kol. rkp. 192. oldal 7223
Banské dicla na 7. a 8. obzore "Sargoczy" pri sachte Karol a Magdaléna. Podborys. Kop. Jakub Turman, b.v. (koniec 19. stor.) M.kr.v.b.s. kol. rkp.
214. oldal 7342
Grund Riess von dem Siegels Berger Gruben Bau ao 1748. Karol Jakub Turman M.kr. vbs.kol.rkp.
Hlavny Komornogrófsky urad v Banskej Stiavnici v. Plány. Koniec 17. stor. - 1918.
273. oldal 11 599
Wasserleutung zum Leopoldschacht am Windschacht. Karol Jakub Turman 1751. M.kr.v.bs.kol.rkp.
273. oldal 12712
Wiesen für neuen Königsegger Schacht Halden Sturz. Karol Jakub Turman 1752. M.kr.kol.rkp.
554. oldal 12 781
In der Haynitzer Grund liegende Wiese, welche den Wallasker Bauern anstatt.... bonificiert wird.' Karol Turman 1750. M.kr.v.s.b.s. kol.rkp.
Kutatásaimhoz nagy segitséget adott Josef Gindl az Archivum igazgatója, akinek ezuton is hálásan köszönöm szivességét.

[9] V.ö. Gyulay Zoltán idézett tanulmányai

[10] V.ö. Gyulay Zoltán: A magyarországi ... c. i. m. 6.p.

[11] A jegyzet a Magyar Nemzeti Muzeum kézirattárában van. Bővebben ir róla Proszt János a Selmeci Bányászati Akadémia, mint a kémiai tudományos kutatás bölcsője hazánkban. Sopron, 1938, Kari Könyvkiadó c. munkájában. 7.p.

[12] Proszt János: i.m. 24. p.
A bekötési tábla és a pecsét is lehet későbbi, Prosztnak azonban kétségtelenül igaza van abban, hogy a beszerzés egykori.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

[13] Proszt János: i.m. 42. p.

[14] Az adatokat közli Pauer János: A selmeczbányai magyar királyi Bányászati és Erdészeti Akadémia története. Selmeczbánya, 1896. Joerges. c. könyvének 193-194. lapján, valamint Mihalovits János: A selmeci Bányászati Akadémia alapitása és fejlődése 1846-ig. Sopron, 1938. Kari Könyvkiadó Alap. 39-40.p.
Mihalovits szerint összesen 33 mü, részben folyóirat, került beszerzésre 106 kötetben, Pauer 105 kötetet ir.

[15] A könyv és könyvtár a magyar társadalom életében az államalapitástól 1849-ig. Összeállitotta: Kovács Máté. Bp. 1963. Gondolat. 298 p.
Itt kell megjegyeznünk, hogy a könyvtár keletkezéséről, nagyságáról, szerepéről a legkülönbözőbb véleményeket ismerjük. J. Vozár szlovák történész pl. azt irja, hogy a gazdag könyvtárat a Főkamaragrófi Hivatal - ez a bányászati, kohászati, pénzverészeti, a középszlovákiai kincstári erdő- és földbirtokigazgatási, sőt bizonyos fokig egész Magyarország területére illetékes legfelsőbb igazgatási szerv - alapitotta meg és épitette ki létrejöttétől azaz a XVI. század végétől és később ezt a gyüjteményt tanulmányi könyvtárként az akadémiának adományozta. Lásd: Vozár J.: Odstahovanie vysokej banickej a lesnickej skoly v Banskej Stiavnice a zaciatok boja za jej obnovenie. Zbornik Slovesnkého Banského Muzea. 1968. IV.

[16] Az itt közölt osztrák levéltári adatok felkutatásáért és rendelkezésemre bocsátásáért ezuton is hálás köszönetet mondok Hanns Leo Mikoletzky egyetemi tanár urnak, az Osztrák Állami Levéltár vezérigazgatójának.

Idézeteket lásd:

[17] Mihalovits J.: A selmeci bányászati akadémia alapitása és fejlődése 1846-ig. Sopron, 1938. Kari Könyvkiadó Alap. 41. p.

[18] Pauer J. i.m. 10-11.l.

[19] Bizonyiték erre, hogy a három könyv közül kettő ma is szerepel a müemlékállományban.

[20] Vadas Jenő: A selmeczbányai M.Kir.Erdőakadémia története és ismertetője. Bp. 1896. Pátria. 37.l.

A könyvállomány gyarapitására forditott összegek helyes értékeléséhez az alábbiakban néhány összehasonlitó adatot közlök könyvtárunk egyik ritkaságában, a Máramarosi Rendtartásban (kézirásos németnyelvü munka 1778-ból) megjelent dijszabásból:
A fakitermelési munkák és a fagyártmányok dijszabása 1778-ban:

	Frt Kr.
A döntés, kérgezés, közelités, csusztatás, a patakig vagy folyóig való leusztatás, rakásolás, vágástér-tisztitás, magtisztitás, vetés, gyomlálás munkálatainál a csoportvezető vagy zsilipmester kap hetenként	3.-
Kerületenként a munkások betanitására és ellenőrzésére alkalmazott 6 felsőausztriai favágó (Holz Knecht) kap hetenként	2.30

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

		Frt Kr.
Állandó osztrák favágó (Holz Knecht), ha nem szerződés alapján dolgozik, a Dombói Erdőhivatalnál hetenként		2.-
Zsilipőr hetenként		1.30
Jól begyakorlott napszámos, akit a favágó (Holz Knecht) helyett a munkák felügyeletével megbiznak kap	naponta nyáron	0.18
	naponta télen	0.15
Fejszés napszámos	naponta nyáron	0.15
	naponta télen	0.12
Fejszés napszámos 8 órás éjszakai müszak után a közelitésnél és csusztatásnál		0.12
Átlagos vagy annál gyengébb napszámos	naponta nyáron	0.12
	naponta télen	0.10
Ugyanaz 8 órás éjszakai müszak után		0.10
Még gyengébb napszámos naponta nyáron		0.10
		0.09
naponta télen		0.08
		0.07
Ugyanaz 8 órás éjszakai szolgálat után		0.08
Fiatalkoru	naponta nyáron	0.08
	naponta télen	0.06

Megjegyzendő, hogy nyári hónapoknak az április 1. és szeptember 30. közti időszak számit.

[21] Faller G.: A Selmeczi M.K. Bányász- és Erdész-Akadémia évszázados fennállásának emlékkönyve. 1770-1870. Selmecz, 1871. Joerges. 33-34.l.

Kézirat 32. oldalhoz

[22] Papuer J.: i.m. 195. l.

Kézirat 35. oldalhoz

[23] Pauer J.: i.m. 210.l.

Kézirat 36. oldalhoz

[24] Vadas J.: i.m. 350.l.

[25] Bányászati és Kohászati Lapok. 1871. 23. szám. 186.l. (a továbbiakban B.K.L.)

[26] B.K.L. 1872. 17. szám. 139. l.

Kézirat 37. oldalhoz

[27] Pauer J.: i.m. 242.l.

Kézirat 38. oldalhoz

[28] A katalógusok a Miskolci Nehézipari Müszaki Egyetemre kerültek. A felosztást közli Szabó Tibor: A soproni bánya- kohó és erdőmérnöki kar

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

könyvtárának története c. kéziratos munkája. Lásd: Könyvtári Értesitő. 7. szám. Sopron, 1952. Házi sokszorositó.

Kézirat 42. oldalhoz

[29] Pauer J.: i.m. 196.l.: Vadas J.: i.m. 225 l.:

[30] B.K.L. 1900. 16. szám. 242. l.

Kézirat 43. oldalhoz

[31] B.K.L. 1906. 20. szám. 530. l.

[32] B.K.L. 1907. 12. szám. 777-779. l.

Kézirat 45. oldalhoz

[33] B.K.L. 1907. 5. szám. 282-283. l.

Kézirat 47. oldalhoz

[34] Néhányat felsorolunk. Vozár, J.: i.m.; Vlachovich, J.: Dejiny banského skolstva na Slovensku v 18. stor. Z dejin vied a techniky na Slovensku, III. SAV Bratislava, 1964. 33-96.l.; Banská akadémia v Banskej Stiavnici v 19. stor. Z dejin vied a techniky na Slovensku, IV. SAV Bratislava, 1966. 7-46.l.; Madlen, J.: Sto pätdesiat rokov lesnickeho vysokého skolstva na Slovensku. Martine, 1958. 93. l.

[35] Vozár, J.: i.m.

[36] Vozár, J.: i.m. (Magyar forditás. 17-18. l. Erdészeti és Faipari Egyetem (a továbbiakban E.F.E.) Könyvtára Dokumentációs Gyüjteményében.)

Kézirat 48. oldalhoz

[37] Barták, J.: Vyvin lesnickoho skolstva na Slovensku. 1942. 189-192.l.; Hiller I.: Egyetemünk és Sopron városa. Mindnyájan voltunk egyszer az Akadémián. Sopron, 1919-1969. E.F.E. 1970. 29. l.; E.F.E. Irattára 691/ 1922 sz. ügyirat; Vozár, J.: i.m. szóbeli közlésekre hivatkozik.

[38] Krejcik, A.L.: Prispevky k soupisu archivu velikych statku. V Praze, 1929. Nakl. Ceskoslovense Akad. Zemedelské. 119. l.

Kézirat 50. oldalhoz

[39] Mihalovits J.: e.i. rektor ünnepi beszéde a M.Kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola 1923/ 24. tanévének megnyitása alkalmából. Sopron, 1923. Székely ny. 23. l.

Kézirat 51 oldalhoz

[40] Gonda Celestin bencés szerzetes, pannonhalmi könyvtáros-tanár szives szóbeli közlése 1971 juliusában. Valamint E.F.E. Irattára 7/ eln./ 1928.

Kézirat 52. oldalhoz

[41] E.F.E. Irattára 2006/ 1922.

Kézirat 59. oldalhoz

[42] E.F.E. Irattára 929/ 1930. Sopron, 1930. julius 15.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Kézirat 70. oldalhoz

[43] E.F.E. Irattára 1550/ 1930.

Kézirat 72. oldalhoz

[44] Hiller I.: A szovjet-magyar erdészeti tudományos kapcsolatok fejlődése. E.F.E. Tudományos Közleményei. 1968. 1. sz. 37-47. l.

Kézirat 76. oldalhoz

[45] E.F.E. Irattára 678/ 1931.

[46] E.F.E. Irattára 752/ 1932.

Kézirat 84. oldalhoz

[47] Képviselőházi Értesitő. Az országgyülés képviselőházának 190. ülése 1933. évi május hó 31-én szerdán. 424. l.

[48] Móra L.: A Müegyetem Könyvtár története 1848-1948 c. munkájában azt irja, hogy a rendszer a válságból kivezető utat keresve, ilyen gazdasági okokból, felelőtlen intézkedés révén hozta létre az uj egyetemet. V.ö. Móra L. idézett cimü könyve. Bp. 1971. BMEKK. 131. l.

[49] Móra L.: i.m. 139. l.

Kézirat 85. oldalhoz

[50] E.F.E. Irattára 396 és 420/ 1935/ 36.

Kézirat 86. oldalhoz

[51] E.F.E. Irattára 420/ 1935/ 36.

Kézirat 92. oldalhoz

[52] A M.Kir. József Nádor Müszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kar kari ülési jegyzőkönyve 1934/ 35. 12-14. l.

Kézirat 97. oldalhoz

[53] E.F.E. Irattára 478/ 1936/ 1937.

Kézirat 98. oldalhoz

[54] E.F.E. Irattára 627/ 1937/ 1938.

Kézirat 104. oldalhoz

[55] E.F.E. Irattára 759/ 1938/ 39.

Kézirat 105. oldalhoz

[56] E.F.E. Irattára 945/ 1940/ 41.

[57] E.F.E. Irattára 1299/ 1940/ 41.

Kézirat 108. oldalhoz

[58] E.F.E. Irattára 1435/ 1941/ 42.

[59] E.F.E. Irattára 120/ 1943.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

[60]E.F.E. Irattára 120/ 1943.

Kézirat 113. oldalhoz

[61]E.F.E. Irattára 794/ 1944.

[62]E.F.E. Irattára 1231/ 1944.

Kézirat 114. oldalhoz

[63]E.F.E. Irattára 971/ 1945 és 25/ 1946.

Kézirat 115. oldalhoz

[64]Móra L.: i.m. 156 és 197. l.

[65]E.F.E. Irattára 785/ 1943.

Kézirat 116. oldalhoz

[66]A tanulmányokat lásd: Haladó egyetemi diákmozgalmak Sopronban a felszabadulás előtt (1933-1945). I-II. rész. Soproni Szemle. 1970. 3-4. szám. 224-236. és 317-325. l.; Adatok a soproni egyetem utolsó negyedszázados történetéből. Soproni Szemle. 1970. 2. szám. 139-150. l.

Kézirat 118. oldalhoz

[67]Az esemény bővebb leirását lásd Hiller I. idézett cikkében. Soproni Szemle. 1970. 323-324. l.

Kézirat 119. oldalhoz

[68]E.F.E. Irattára 1702/ 1944.

[69]E.F.E. 71/ 1945.

Kézirat 125. oldalhoz

[70]Hiller I.: idézett cikk. Soproni Szemle. 1970. 143. l.

Kézirat 128. oldalhoz

[71]E.F.E. Irattára 785/ 1946.

[72]E.F.E. Irattára 1604/ 1946.

Kézirat 131. oldalhoz

[73]E.F.E. Irattára 1621/ 9147.

Kézirat 138. oldalhoz

[74]Idézett füzet 7. l.

Kézirat 146. oldalhoz

[75]A történeti anyag ügyét Szabó István két cikke alapján tárgyaltam. Lásd: Szabó István: Hazánk első müszaki jellegü müemlékkönyvtára. Soproni Szemle. 1961. 259. l. és A selmeci eredetü müemlékkönyvtár ügyének lezárása. Soproni Szemle. 1967. 79. l. Vö. még: Móra László: i.m. és Móra L.: A selmeci volt Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola müszaki könyvtárának hasznositása felsőoktatásunkban. Felsőoktatási Szemle. 15. évf. 1966. 451-457. l.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

Dr.Gyulay Zoltán professzor rendelkezésemre bocsátotta azt az ügyiratot, amely "A selmeci könyvtáranyag átköltöztetése" cimet viseli, és melyet Gyulay professzor közlése szerint Bodon Pál Müvelődésügyi Minisztériumi főelőadó fogalmazott meg a Müvelődésügyi Minisztériumba 1961. október22-re összehivott értekezletre. A könyvtár története számára e fontos dokumentumot az alábbiakban közlöm:

"A 3128/ 1959. sz. Korm. határozat előirta, hogy a Bánya- és Földmérőmérnöki Kar átköltöztetése során Sopronban maradt volt selmeci könyvállomány ügyét 1960. augusztus 1-ig kell rendezni. A könyvanyag előzetes feldolgozásához a Müvelődésügyi Minisztérium Pénzügyi Osztálya 29.390/ 1959. sz. rendelkezéssel a jogutód Nehézipari Müszaki Egyetem részére 1959. szeptember 15. hatállyal 8 állást biztositott.

A selmeci könyvanyag feldolgozása (számbavétele, rendezése, azonositása) Dr. Esztó Péter és Dr. Gyulay Zoltán professzorok irányitásával 1960. augusztus 1-én befejeződött. Az előkészitett anyagot a soproni Erdőmérnöki Főiskola kijelölt helyiségében helyezték el.

További sorsára vonatkozó utolsó javaslatot a Népmüvelési Minisztérium által 1955. szeptember 23-24-én Sopronba küldött 3 tagu bizottság terjesztette elő. Az un. Pajkossy javaslatot az Erdőmérnöki Főiskola jóváhagyta, a Müvelődésügyi Minisztérium azonban elfogadhatatlannak tartotta. Ez a javaslat - helytelenül - abból indult ki, hogy a már csak muzeális értékkel rendelkező, hazánk legrégibb müszaki könyvállományát az érdekeltek között szét kell osztani. Az alapgondolattól eltekintve a Pajkossy féle javaslat több helyes elgondolást tartalmazott, melyekkel a Müvelődésügyi Minisztérium egyetért.

A Müvelődésügyi Minisztérium szükségesnek tartja egy olyan értekezlet összehivását, melyen az érdekelt felek résztvételével a selmeci könyvanyag további sorsára vonatkozólag döntés születik.

Tárgyalási alapul az előzőek figyelembevételével az alábbiakat kell venni:

I.

A javaslat a volt Bánya-, Kohó-, Földmérő- és Erdőmérnöki Karok által megalakulásuktól szétválásukig, 1952 szeptemberig beszerzett könyv-, folyóirat- és egyéb kiadványára vonatkozik, ideértve a könyvtári módra kezelt kéziratokat is (a továbbiakban: könyvtári anyag).

II.

A javaslat különös hangsullyal emeli ki, hogy a Nehézipari Müszaki Egyetem és a soproni Erdőmérnöki Főiskola birtokában lévő - selmecbányai eredetü - 1920. január 1-e előtt megjelent könyvtári anyag (a továbbiakban: régi anyag) a világ egyik legrégibb müszaki felsőoktatási intézményének történetétől elválaszthatatlan, világviszonyiatban is rendkivül jelentős, hazai viszonylatban pedig müszaki tudományunk történetének páratlan dokumentuma. Ezért szükségesnek tartja, hogy ezen anyag sorsa a későbbi anyagtól elkülönitve, különleges szempontok szerint legyen meghatározva.

1. Az 1920 előtti Erdőmérnöki Főiskola Központi Könyvtárában őrzött régi anyagot az ujabb keletü anyagtól válasszák el.

2. Mindazon könyvtári anyag, melynek időhatár szerinti elválasztása nem oldható meg, aggályos, vagy vitás (pl. 1920 előtt kezdődött, de 1920 után is folytatódó folyóiratok és egyéb időszaki kiadványok, évszám nélküli könyvek stb.) 3 tagu - tanárokból álló - döntő bizottság elé terjesztendő. A bizottságban mindkét érdekelt intézmény képviselteti magát. E bizottság hivatott dönteni - vita esetén - abban a kérdésben is,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

hogy valamely mü a tárgy szerinti elválasztás során melyik félnek juttatandó.

3. A Nehézipari Müszaki Egyetemnek juttatandó régi anyagot minél előbb az illető intézmény székhelyén létesülő szakmuzeumban kell elhelyezni, mert megfelelő karbantartása és vázolt történeti szerepéhez méltó elhelyezése csak ott remélhető. A muzeumban elhelyezett anyag általában ki nem kölcsönözhető, használatát azonban - könyvtári elvek szerint - továbbra is lehetővé kell tenni.

4. A régi anyag elosztása a tanszékeken lévő régi anyagot is érinti. Ezeket nyilvántartásban kell venni. A másik fél valamely tanszéki könyvtárában lévő régi anyag a muzeális részleg számára csak bekötött fotókópia szolgáltatásával váltható meg.

5. Addig is, mig a muzeális elhelyezés lehetővé válik, feltétlenül szükséges, hogy a régi tárolása, megőrzése, karbantartása az eddiginél nagyobb gonddal és körültekintőbben történjék, megfelelő intézkedéssel a régi anyag biztonsága megteremtessék.

III.

Az 1920. január 1. után megjelent könyvtári anyagot meg kell osztani a két intézmény között az alábbiak szerint:

1. A Nehézipari Müszaki Egyetemnek juttatandó a Bányamérnöki Kar és a Kohómérnöki Kar tanszékein található anyag és a két Központi Könyvtár állományából a Karok müszaki profiljához tartozó anyag.

2. Az Erdőmérnöki Főiskolának juttatandó a Főiskolához tartozó tanszéki könyvtárak anyaga és a két Központi Könyvtár állományából a Főiskola profiljához tartozó anyag.

3. A soproni Erdőmérnöki Főiskola alaptárgyi tanszékei (Matematika, Fizika, Ábrázoló Geometria) jelenlegi tanszéki könyvtári anyagukat megtartják.

4. Az alaptárgyakra (Matematika, Fizika, Kémia, Ábrázoló Geometria, Mechanika) vonatkozó anyagból mindaz, mely a két Központi Könyvtár állományában több példányban szerepel, egyenlő arányban megosztandó a két intézmény között.

5. Mindaz az 1920 utáni könyvtári anyag, mely nem tartozik a két intézmény szorosan vett profiljába, általában egyenlő arányban megosztandó, azonban kivánatos, hogy a megosztás az összetartozó anyag egységének megóvásával történjék, azaz nagyobb egységekre, (sorozatokra, egymást kiegészitő müvekre) tekintettel legyen.

6. Amennyiben az 1920 utáni anyag (különösen a kéziratok) megosztását illetőleg vitás kérdések merülnének fel, ugy azokat is a tanárokból álló döntő bizottság elé kell terjeszteni.

Budapest, 1960. október 22."

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

TARTALOMJEGYZÉK

	oldal
ELSŐ FEJEZET (1735-1808)	3
MÁSODIK FEJEZET (1808-1919)	127
HARMADIK FEJEZET (1919-1933)	149
NEGYEDIK FEJEZET (1933-1945)	195
ÖTÖDIK FEJEZET (1945-1972)	239

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2021. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/91/2021.